

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

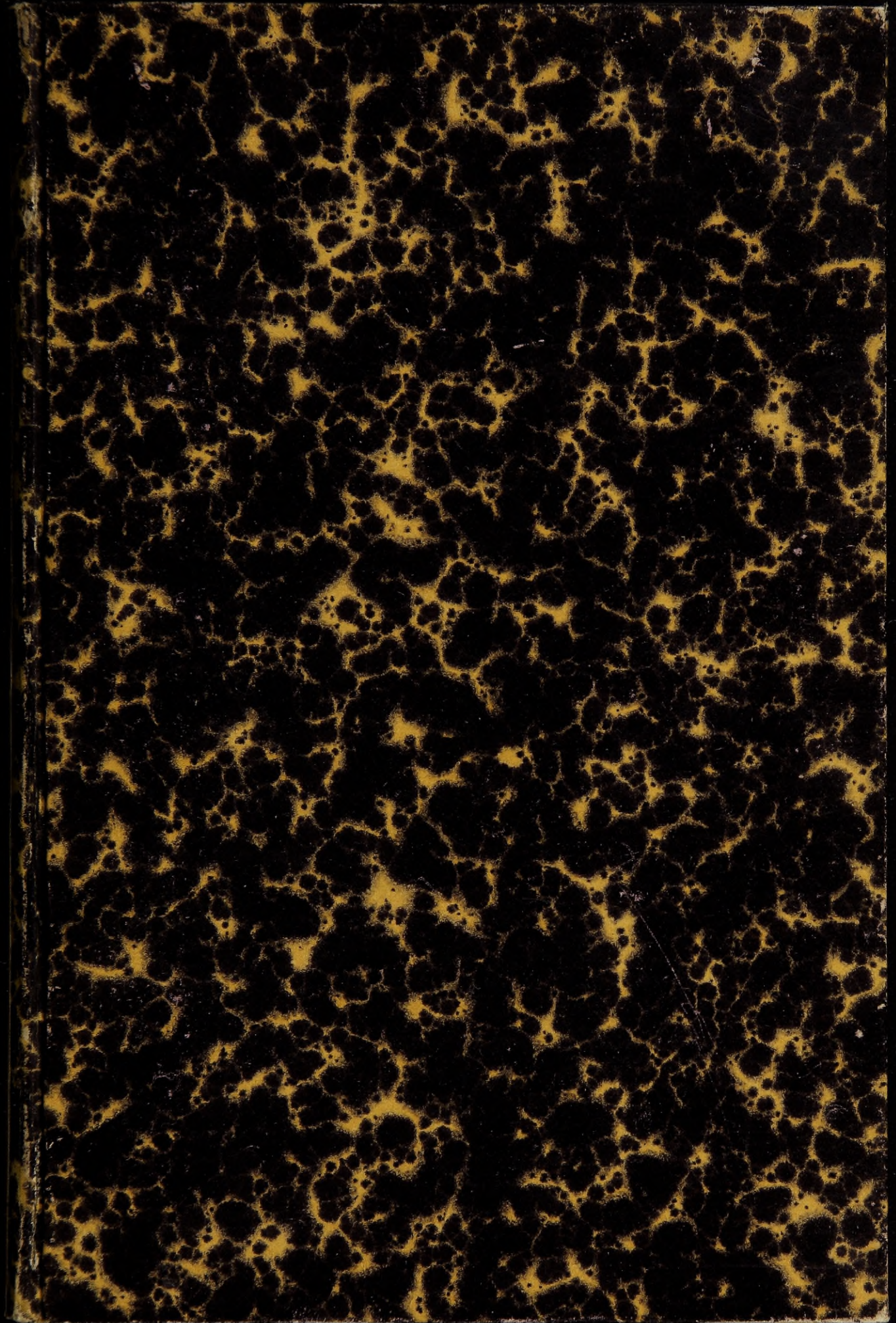
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

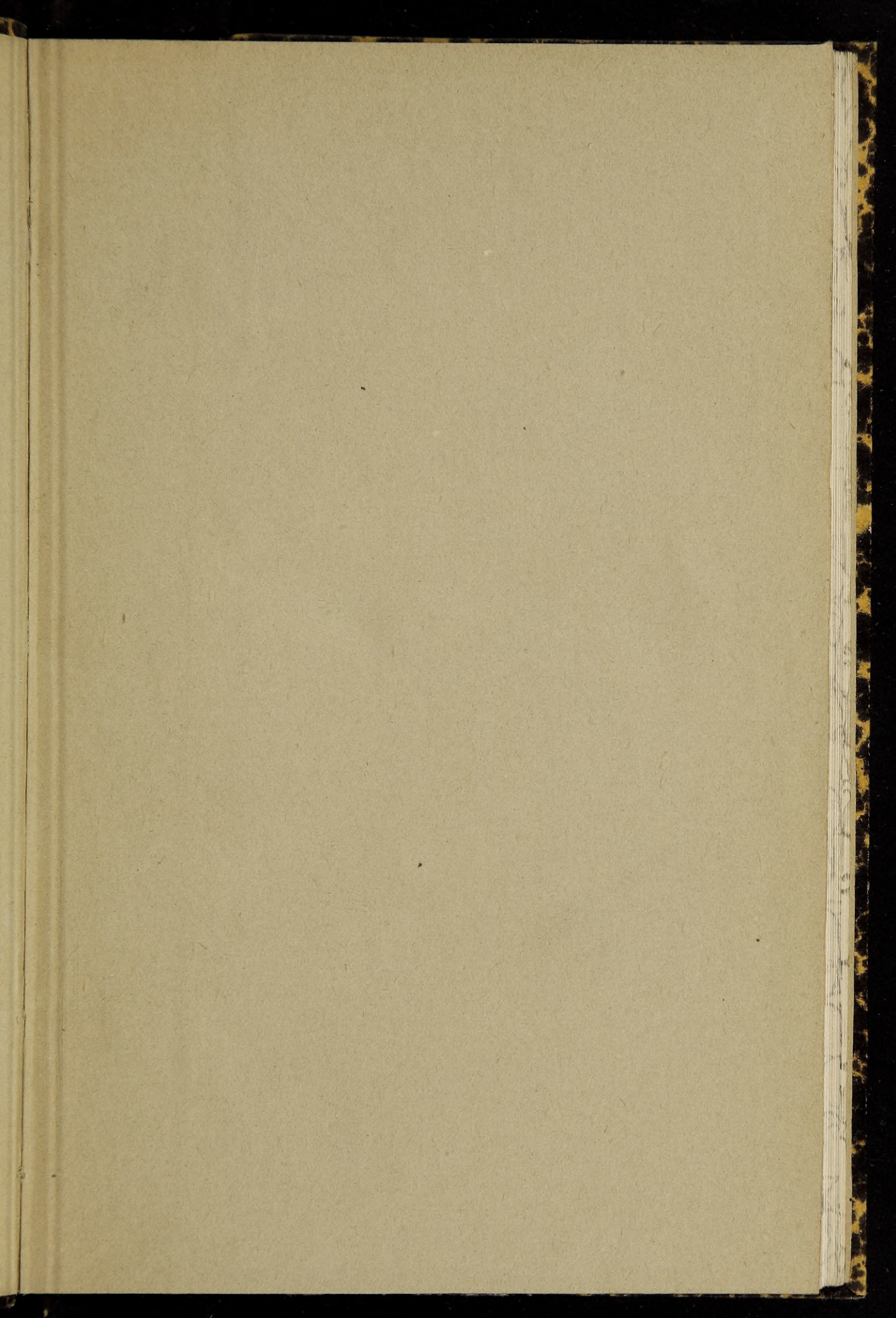
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Vit
fv.

F. C. ASKERBERG
STOCKHOLM.

Pris: 1,50.

187

1/15
18

RO

I FRIHAMN.

ROMANTISERADE SKILDNINGAR FRÅN SEDNASTE
HÄLFTEN AF SJUTTONHUNDRATALET.

AF

J. O. ÅBERG.

57.

STOCKHOLM,
F. C. ASKERBERGS FÖRLAG.

J. FRILAND

RESEARCHES ON THE PHENOMENON OF
HALL'S EFFECT IN METALS

J. O. ÅBERG

STOCKHOLM
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET
1887.

1.

Porto Franco.

En dag i slutet af augusti månad 1775 möttes två af Marstrands hedervärda borgare i närheten af Halludden. Den enes uppsyn påminde om en regnig höstdag, den andres om en solklar vårdag i början af maj.

— Nå, Kolbjörn Galde, ropade den glade borgaren öfverljuddt, du har väl hört nyheten?

— Hvilken nyhet? sporde den tillfrågade, utan att förändra sin trumpna min.

— Jo, att Marstrand nu ändtligen, tack vare borgerskapets ansökan för tjuguåtta år sedan, eller 1747, att få staden förklarad för en fri handels- och nederlagsplats fått detta beviljadt, och . . .

— Det kan inte vara möjligt, afbröt Kolbjörn Galde, en rik smed, du måtte hört galet, Ingel.

— Visst inte, svarade denne, förargad öfver att ej bli trodd, när han kom med en så vigtig under rättelse, som till på köpet skulle komma att tillskynda staden så många fördelar på flere områden. Om du vill göra dig besvär att följa med upp till fästningen, så kan du få se det papper, hvarigenom vår nådige konung, Gustaf III, förklarar Marstrand för en Porto

Franco. Dokumentet är utfärdadt från Ekolsund den 15 augusti detta år. Ändtligen, fortfor han förnöjd, kan man få rättighet att handla som man vill, och . . .

— Stopp, afbröt Galde, jag tror inte att lagen därför låter dig göra som du vill. Gnugga du inte händerna i förväg, ty den der friheten torde komma att i längden stå oss dyrare än vi ana, bara vi få hit den massa äfventyrare och skälmar, som naturligtvis skola skynda att här söka en tillflyktsort, så snart det blir känt att Marstrand är en Porto Franco. Jag spår inte godt af den der så kallade friheten.

— Ja, du har då alltid varit en olycksprofet, sade Ingel hänfullt. Men vänta bara tills utlänningarne komma hit med penningfyllda kistor och omsätta penningarne här. Du ska' få se, att allt blir bättre; alla affärer komma att blomsta upp igen; hus efter hus byggas och fisket . . .

— Håll der, afbröt Kolbjörn Galde. Du nämnde ett ord, som jag vill taga fasta på. Hittills hafva vi alla haft vår förnämsta inkomst af fisket. Den har ej varit stor och hastig, men säker. Hur var det ej fordom. Icke mindre än femtio tusen läster saltad och torkad sill utfördes hvarje år. Välmågan steg så småningom. Men, hur skall det nu gå? Det är lätt att förutse, mumlade halfhögt och mera för sig sjelf den gamle borgaren, under det han och kamraten långsamt vandrade framåt Strandgatan. En mängd folk strömmar naturligtvis hit med, som du sade, penningfyllda kistor, men för resten lättingar, odågor och förbrytare af alla slag. Det ärliga sträfsamma arbetet blir föraktadt när penningar lätt kunna förtjenas; de enkla sederna, som Gudnä's redan nu börja försvinna, skola då lemna rum för efterapade utländska later; våra qvinnor skola ej mera nöja sig med den

hemväfda klädningen och halsduken; utländskt tyg och uselt kram måste det vara, och huru det då skall gå med deras ärbarhet och dygd, pröfvade af främmande äfventyrare, det vill jag ej ens tänka på. Och våra raska fiskarpojkar och sjömän, huru skola de ej på sistone se snedt på de granna herrarne och önska sig vara i deras kläder! Och när de få veta hur lätt det kan gå äfven för dem att . . .

— Nej, maken har jag då aldrig hört, afbröt Ingel spefullt. Nog är du hållen för att se allting i svart, men en kluddigare målare har jag aldrig sett. Hvarför skall man just i onödan måla Hin på väggen; det är väl skäl i att vänta tills vi få se hur det gestaltar sig i verkligheten. Men, der kommer mäster Joel Gunnarius, borgmästarens skrifvare. Undrar hvad det är för en rulle han bär på! Hallå, mäster Joel! ropade han derefter, när den länge och magre skrifvaren hann fram ur en af de trånga gränder, som leda ned till Strandgatan, den nu varande Stora Hamngatan, hvad nytt? Hvarifrån kommer ni?

Mäster Joel, som i följd af sin lärdom, han hade nemligen tagit magistergraden i Greiffswald, och kanske äfven i följd af sin sysselsättning att från morgon till qväll sitta lutad öfver skrifbordet och handskas med domstolsprotokoll och torra siffror, var ej så litet distrahit; spratt till, stirrade som en fåne omkring sig några ögonblick och fick derpå ändtligen syn på de båda borgrarne. För sådana storheter hyste den lärde magistern en stor vördnad, ty de egde penningar och i följd deraf anseende.

— He, he, he, skrattade han och vred den magra kroppen i olika riktningar, hvilka skulle föreställa helsningar, de välvise fäderne . . .

— Ja, hvar har ni varit, afbröt den tilltagsne Ingel, och hvad är det der för en pappersrulle?

— Den här! Det är ett viktigt dokument, sade mäster Joel och blef i hast allvarsam. Det är en afskrift, som jag gjort för borgmästarens och rådets räkning hos kommandanten. Den är af stor vigt för stadens framtida uppkomst.

— Porto Franco, inföll Kolbjörn Galde.

— Hm, hm, hur hafva de välvisse fått reda, hm, hm, reda på att kunglig majestät redan . . .

— Det fick jag veta i går, afbröt Ingel hastigt. Men, hör nu, mäster Joel, fortfor han och lade ena handen med en viss förtrolighet på skrifvarens arm, det är i dag sådant väder, att vi alltför gerna skulle behöfva en styrkedryck. Eller hvad säges om en mugg wismarskt öl hos Mickel på Tunnan?

Vid dessa ord blinkade Ingel småslugt åt Kolbjörn Galde.

Då Joel fick höra talas om öl smackade han belåten med tungan. Den stackars skrifvarens inkomster voro nemligen ej så stora, att han hade råd att hvarje dag bestå sig med sin älsklingsdryck. Med glädje omfattade han därför hvarje tillfälle att få njuta af den gratis. Köpmannen Ingel var också en slug karl. Han visste alltför väl, att den af naturen så ordkarge och tillbakadragne magistern skulle bli liflig och pratsam redan innan han tömt ölmuggen. Och det var i denna sinnesstämning han ville försätta Joel, för att få kasta en blick i den vigtiga pappersrullen och sedan basuna ut dess innehåll innan det blifvit kungjordt från predikstolen.

Inom kort suto de inne i det lilla, åt »ståndspersoner» ensamt förbehållna hörnrummet å ölkrogen Tunnan, upptagande ett vid Strandgatan beläget

träruckel, som såg ut att nätt och jemt kunna stå för sig sjelft. Den lille klotrunde Mickel satte sjelf fram muggarne och önskade de ärade gästerna en lång lefnad och stora förmåner.

Det var med sannskyldig vällust som Joel tog den första långa klunken. Vid den andra blef han redan mera språksam och knappt hade han för tredje gången satt ifrån sig den halftömnda muggen, förrän den ödesdigra rullen låg uppslagen framför Ingels och Kolbjörn Galdes ögon.

— Stäng för all del dörren till yttre rummet, ifrade Joel och fäktade med armarne, ty om någon obehörig får se oss och talar om det för borgmästaren, så är jag, stackare, olycklig.

Ingel, som brann af begär att taga del af den kungliga förordningens innehåll, skyndade genast att villfara mäster Joels billiga begäran. Derefter uppläste skrifvaren på de öfriges uppmaning, med låg men tydlig röst skriftens innehåll.

Dokumentet bestod af tio punkter, hvilka gäfvo åt Marstrand sådana friheter, som aldrig någon stad i Sverige förut haft, och antagligen aldrig kommer att få.

I första punkten stadgades, att alla in- och utländska varor utan undantag fingo fritt »införas, uppläggas, förbrukas eller åter utföras med hvilken nations fartyg som helst»; 2:o. Alla från samma stad till svensk hamn ankommande varor vore att anse såsom förda från utrikes ort, undantagandes sill och annan i skärgården fångad och beredd fisk. Fjerde punkten innehöll: »För alla till Marstrand inkommande varor borde erläggas i rekognition $\frac{1}{2}$ proc., och för alla utgående $\frac{1}{4}$ dito, hälften till kronan och hälften till staden; hvarförutan skulle för svenska varor, som ut-

fördes med främmande skepp, erläggas skilnaden emellan helfri och ofri tull m. m.»; 5:o. Försäkrades alla främmande, som ville nedsätta sig i Marstrand såsom ock stadens egna invånare, om fri religionsöfning och fullkomlig näringsfrihet, utan tvång af några reglementen och skråförfattningar; 6:o. Frikallades alla stadens invånare, utan åtskilnad på extraktion, från alla personella kontributioner och bevillningar, hvaremot till ersättning åt kronan och staden komme att läggas en viss konsumtionsavgift på de lifsmedel och drycker, hvilka på stället förtärdes; 7:o. Skulle den utländing, som i Marstrand köpt eller låtit bygga sig fastighet af 1,000 rdrs värde, efter 2 års besittning deraf, anses såsom naturaliserad svensk undersåte, hvarjemte 8:o utländsk man, som nedsatt sig i Marstrand, ägde frihet att när som helst få afflytta, utan att dervid underkastas de afgifter, som lagen eljest för dylika fall stadgade.»

Den märkvärdigaste och på visst sätt viktigaste punkten i dokumentet var den nionde. Deri stadgades, »att eho, vare sig inländsk eller utländsk, som för gäld och sådana förbrytelser, hvilka icke gingo på ära och lif, flydde till Marstrand, skulle, så länge han der vistades, ega frihet till person och egendom, medförd eller på stället förvärfvad, utan att kunna häktas eller för rätta dragas; dock derifrån undantagne politiska förbrytare, såsom ock fångar ifrån Carlsten, hvilka möjligtvis kunde undkomma till staden.» Den tionde punkten rörde stadens rättighet att på fastställda vilkor upptaga nödiga lån för att uppföra de byggnader, som behöfdes i och för Porto Franco'n.

Då mäster Joel slutat läsningen af detta märkvärdiga dokument, suto Ingel och Kolbjörn Galde en

stund djupt fundersamma. Slutligen utbrast den sist nämnde:

— Många skola komma att jubla öfver dessa friheter, men de komma också att uppstå, hvilka med all makt skola arbeta på upphäfvandet af dem, och till deras antal hör jag, slutade han med energiskt tonfall i rösten.

Med dessa ord satte Kolbjörn muggen till läpparne, reste sig upp och närmade sig dörren.

— Och jag hör till de andras antal, svarade köpmannen Ingel, utan att resa sig från bordet och utan att dricka ur sin mugg med det skummande wismarkerölet.

— Ja, det finnes personer, som ej förmå se längre än näsan räcker, svarade Kolbjörn och aflägsnade sig med en björnlik brumning.

Ingel och mäster Joel suto länge qvar och afhandlade på bästa vis de tio frågorna. Men hur mycket de dryftade saken, blefvo de ändock lika kloka, ty de hade ej sett hur framtiden skulle komma att gestalta sig.

Efter femte muggen bröto de upp. Mäster Joel var då i ett mycket sällt tillstånd, omfamnade flere gånger Ingel och sade sig obetingadt gå in på hans åsikter. Men när den lärde magistern vaknade morgonen derefter och kände vissa dunkningar i pannan, samt började påminna sig föregående aftons tilldragelser, blef han liksom en smula »hare». Dag efter dag grubblade han på de tio punkterna och när dessa en söndag lästes upp från predikstolen, samt dagen derefter anslogos på rådstugans dörr, då kunde han vid närmare eftertanke ej finna annat, än att det parti, för hvilket den rike smeden Kolbjörn Galde stod i

spetsen, och hvilket stadigt tillväxte, hade rätten på sin sida.

Så ofta köpmannen Ingel derefter besökte mästern Joel, hade denne alltid brådtom med skrifning och kunde för den skull ej så, som han af hjertat önskade, inlåta sig i diskussion med sin värderade vän. Och råkade mästern händelsevis få syn på Ingel på någon gata, så tog han alltid sin tillflykt till en annan väg.

Marstrand var emellertid en Porto Franco, d. v. s. en fri handels- och nederlagsplats.

Angående denna Porto Franco finnes ett hos Immanuel Smitt i Göteborg 1780 tryckt poem i 3 sånger och kalladt *Marstranniade*. Slutorden i andra sången lyda så:

»Snart Marstrand lär sig ur sit intet slita;
Det är på folkets dygd och styrka man skal lita,
Och på så säker grund, så kom ihåg jag spår,
Att Marstrand blir ett Rom, och det om några år.»

Att denna högtrafvande spådom ej slagit in, veta vi. Sin vandring i staden beskriver han och säger bland annat i tredje sången:

»Förvirrad, tankspridd, stum, jag stod här på en gata,
Så kom till mig en man, som et och annat prata,
Du vil se folk, sad' han, af dygd och ära fördt,
Kom åtfölj minå spor; jag har din önskan hört,
Jag glad åt denna tröst mig ur min oro sliter
Och i det rum jag kom, var idel Marstranniter,
Jag sagta tog en stol och smög mig i en vrå;
Det klär en främling bäst, at tyst och varsamt gå.
Jag tänkte här i lugn ordentligt alt betragta;
Men en skrek himmelshögt, den andre talte sagta,
Och af så olikt ljud jag helt förvirrad blef,
Min tanke, lik en hamn, kring tak och väggar dref,
Men ändtlig blef jag mer förstörd af detta buller;
Det skal bli lögn, skrek en, som i en vrå satt fuller;

Man aldrig Porto Franc af Marstrand ens skal se,
 Om Kung och Råd sagt A, så kan jag säga B;
 Hvad nytta vil väl af et sådant uptåg blifva,
 Man tänkt med stora steg alt up til loftet klifva,
 Man målar ut en vinst, som detta fynd skal ge,
 Och alt til Rikets gagn; men det skal intet ske.
 Jag vet vår Porto-Franc, den är til ingen nytta;
 Med mera skäl man den til Telje borde flytta;
 Där aldrig öde är, man ser där alla dar
 Just strömmar utaf folk, som utaf staden far;» o. s. v.

I sjelfva inledningen till detta dråpliga snilleverk,
 stroferna 15 och 16, säger författaren om Marstrand:

»En törstig, trött matros blir glad och det med fog,
 På ena sidan haf, på andra sidan krog.

Och nog hade han rätt deri, ty under Porto-Francotiden var det just krogarne, som mest florerade och hade största förtjensterna.

2.

Två möten.

På en af bergslutningarne mellan Halludden och det gamla jordverket Gustafsborg, låg köpmannen Ingels gård, liksom alla i staden bestående af ett en-vånings trähus med tillhörande ladugård och omkring boningshuset en vacker trädgårdstappa, der en angenäm svalka under de heta sommardagarne satte det dufna sinnet i jemnvigt igen.

Ingel Green, såsom köpmannens hela namn lydde, var långt ifrån älskad i staden just för sitt sturska

uppträdande. Han var mycket rik och detta gjorde att han förhåfde sig mer än tillbörligt var. Det hviskades också många rätt fula historier om på hvad sätt Ingel Green fått sin stora förmögenhet och om alla besättningarne på de i närheten af Marstrand under mörka och stormiga höstqvällar förlista fartygen kunnat stå upp ur sina våta grafvar, skulle de, så mumlades man och man emellan, nog enstämmigt kunnat vittna om de här och der upptända falska fyrar, som lockat dem i förderfvet och om den mer eller mindre våldsamma och hänsynslösa bergningen af de strandade fartygens laster. Säkert är emellertid, att Ingel Green alltid var den första vid strandningsauktionerna och genom sitt myndiga inflytande alltid styrde så till, att auktionsförrättaren merändels slog för honom. På så sätt kommo både last och fartyg oftast i hans händer för en spottstyfver och han styrde nog sedan om, att hans inrop blefvo med god vinst afyttrade i Göteborg eller andra sjöstäder. Ingel Green var också känd såsom en djerf lurendrejare, men som lyckan städse varit med honom, så att han och hans medhjelpare ej en enda gång blifvit fast för lagen, ehuru starkt misstänkta, vågade ingen säga en knyst derom. Ingel bar sin panna lika högt som någon och olycklig den, som trädde hans värdighet för nära. Här hade man ett lysande bevis på hvad rikedom och ett oförskämdt uppträdande i förening kunde åstadkomma, ty ehuru nästan hvar och en af stadens innevånare visste att Ingel Green var både lurendrejare, så i stort som smått, samt till på köpet vrakplundrare och utsättare af falska fyrar, vågade likväl ingen framkasta ett halft ord derom. Ingel var rik och som rikedom föder makt isynnerhet i ett sådant samhälle som Marstrand, der nio tiondelar af befolkningen

trycktes af fattigdomen, måste de, som ville tala, tåla för att ej gå miste om sin knappa utkomst.

Lika hatad och afskydd som Ingel Green var för sitt odrägliga högmod och sin framfusighet, lika omtyckt var hans adertonåriga dotter Ragnhild, den enda arfvingen till faderns många egodelar. Vacker som en solig vårdag och ljus som sagans nordiska mö, intog den unga flickan alla, med hvilka hon kom i beröring genom sitt milda sinnelag, kanske mera än genom sin fågring. Isynnerhet var hon de fattiges goda engel och de voro många, som i staden och dess närmaste grannskap hade henne att tacka för att de ej behöfde svälta och frysa. Många och från hjertat gående voro därför de välsignelser, som morgon och afton kommo henne till del.

Då Ingel lemnade ölkrogen Tunnan, styrde han snabbt sina steg ned till Halludden, lösgjorde der en liten båt och rodde öfver till Klöfverön. Han landsteg vid Horsvikens mynning och letade sig genom täta busksnår väg upp till en liten af träd och buskar nästan öfvertäckt koja, på hvars dörr han klappade tre afmätta slag.

Vid tredje slaget hördes inifrån liksom en grymtning och straxt derefter tunga dunkande steg, jemte slamret af en nyckelknippa.

— Öppna då, Bryngel, ropade slutligen köpmannen, otålig öfver att behöfva stå så länge utanför.

Nyckelknippan kom i ännu häftigare rörelse och snart knarrade den murkna dörren på sina gångjern. Ett lurfvigt gubbhufvud tittade försigtigt ut.

— Hvad går åt dig, gamle Bryngel, ropade i detsamma Ingel, fattade ett bastant tag i dörren och

ryckte upp den. Tror du att det är »snokar», som ha väder af dig?

— Inte just det, svarade Bryngel och bugade sig djupt, men... men patron ska' veta att... att...

— Du legat för länge på latsidan nu ja, inföll köpmannen raskt och steg utan krus in i den halfmörka kojans. Jo, jo, min kära Bryngel, tiderna ha på sistone blifvit något för svåra, men från och med nu, så har det börjat ljusna betydligt.

Vid dessa ord från köpmannens läppar ljusnade också Bryngels anlete.

— Det vill säga, att det finnes något för mig att göra? sporde han under det hans tjocka läppar drogo sig till ett bredt grin.

— Jo, du, det kan du vara säker på. Har du båten i ordning?

— Den är alltid klar.

— Godt. Hör nu på. Om tre dagar passerar skeppet »Sandhed» Pater-Nosterskären. Var då i ordning. Du förstår?

— Mätte väl det, svarade Bryngel under det han förnöjd gnuggade händerna. Det ska' bli nöjsamt att få en dust med »snokarne» igen.

— Jo, jo, men du får nog akta dig, ty hädanefter komma de antagligen att mera vara på sin vakt.

Bryngels läppar drogo sig till ett försmädligt leende. Derpå sade han:

— Har ingen fara, patron. Jag har lurat spårhundarne många gånger förut, och den, som kan taga rätt på Bryngels fjät mellan klipporna, den ska' ha mer än vanligt godt väderkorn.

— Kan väl vara, men ingen vet ännu hvad egenskaper den nya tull-löjtnanten besitter.

— Den nye, upprepade Bryngel och såg ut som ett enda frågetecken. Är gubben Björn död då?

— Nej, men han tog afsked för ungefär fjorton dagar sedan. Han var för gammal för att tjena längre.

— Aha, utbrast den gamle smugglaren och såg betydligt snopen ut, är det på det viset. Har patron hört hvad den nye löjtnanten heter?

— Nej, jag känner inte hans fullständiga namn, men jag har hört honom kallas Bertel.

— Det är väl en ung valp, som behöfver sätta sig in i tjensten, mumlade Bryngel för sig sjelf. Nå, den ska' jag nog qväsa.

De sista orden uttalade Bryngel så högt, att Ingels öron tydligt uppfångade dem.

— Sakta i backarne, förmanade köpmannen. Den nye tjenstemannen kan vara värre att tagas med än den gamle. Du har väl hört att nya qvastar alltid sopa bäst?

Till svar härpå mumlade Bryngel en lång ramsa osammanhängande meningar, hvilka köpmannen förgäfves ansträngde sig att uppfatta. Efter en stund upplyfte den gamle hufvudet, såg forskande på köpmannen och yttrade med allvarlig stämma:

— Jag har en gång förut varnat er för Stenar, men ni har alltid slagit döförat till. Nu blir det kanske ypperliga tillfällen för honom att taga hämnd, när en massa förbrytare komma hit. Om de rota sig tillsammans och . . .

— Hvad i Herrans namn är det du säger! utropade köpmannen och blef likblek. Jag har alltid trott att du skämtat när du . . .

— Skämtat, repeterade Bryngel och tog på sig en allt annat än skämtsam mine; nej, herre, jag menar fullkomligt allvar. Stenar traktar efter edert lif, det är säkert.

Det var en obehaglig underrättelse Ingel fick. Hans mod var i det närmaste borta, så att han ej kunde språka med Bryngel så förtroligt och länge han önskade. Han tog därför snart afsked.

— Jag tror inte att han länge går säker för den hämndgirige Stenar, mumlade Bryngel för sig sjelf, då Ingel Green väl lemnat gården. Det vore dock stor synd om han skulle gå bort just nu, då all utsigt är att kunna förtjena duktigt med penningar. Ingel Green betalar rikligt de tjenster man gör honom och därför vill jag hålla tummen på ögat på Stenar. Får han med mig att göra, så . . . så . . .

Bryngel fullbordade ej meningen. Nickningarne med hufvudet och den häftiga rörelse, i hvilken händerna voro, sade dock mer än tillräckligt, att hans inre var i starkt uppror.

Ingel Greens tankar då han vandrade den korta vägen ned till båten voro ej heller så särdeles angenäma. Redan länge hade han anat, att han i fiskaren Stenar hade en bitter ovän, och Bryngels utsago var således just ingen nyhet för honom. Men att Stenar var så hätsk på honom, som Bryngel sade, det kunde han ej föreställa sig, förrän han nu erhållit den obehagliga underrättelsen derom.

Långsamt rodde han tillbaka till staden, men ej till Halludden. Han styrde i stället kurs på den i hamnen liggande Hedvigsholmen med sin väderqvarn och sina lemningar efter en der uppförd skans. Kommen ett par hundra alnar ifrån nämnde holme såg han en liten farkost, bemannad med två karlar, sticka ut från

södra stranden och styra kurs rakt på Klöfverön. När båtarne passerade förbi hvarandra på endast ett par famnars afstånd, hörde Ingel sitt namn ropas och då han med en viss förvåning vände hufvudet åt sidan, möttes han af detta korta tillrop:

— Gömdt är icke glömdt, Ingel Green!

En skälfning skakade köpmannens kropp då han förnam dessa ord. Han skulle gerna velat svara, men tungan var som fastlåst i gommen. I stället påskyndade han sin rodd, svängde om åt venster och landade snart vid stadens brygga utanför ölkrogen Tunnan. Sedan han väl fastgjort båten gick han skyndsamt upp till sist nämnde ställe, der han ensam inkräktade lilla rummet och drog in till sig mäster Mickel för att, som han sade, »språka med honom om en allvarsam sak.»

3.

Friaren.

En mil från Marstrand ligger på fasta landet och i Lycke socken Tjufkils gästgifveri. Vid tiden för denna skildring egdes den af Ulf Lindersson, en brutal, högmodig och ytterligt snål man, som varit dräng hos den förre egaren, men genom åtskilliga »spekulationer», om hvilka traktens befolkning hade mycket smått och godt att förtälja, plötsligt befanns vara egare till ingenting mer och ingenting mindre än sjelfva gården. Egaren dog i grämelse öfver sin för-

lust och Lindersson, hvilket namn den forne drängen tog vid sin upphöjelse till gästgifvare, eller patron, som han helst ville kallas, blef nu herre på Tjufkil. En sträng herre var han också, det fingo nog samt hans underlydande kännas vid. Men icke allenast de voro utsatta för hans brutalitet och hårdhet, äfven grannarne behandlades lika oförskämtdt. Rådde någon Lindersson till att vara mera höflig, fick han alltid detta snäsande svar:

— Lägg dig inte i andras affärer. Jag är rik och kan göra hvad jag vill.

Med sin, året före händelserna i denna berättelse döda hustru, hade Ulf Lindersson, nu inemot femtio år gammal, inga barn. Han sörjde så litet hustruns bortgång, att han, innan ett halft år var gånget, började se sig om efter en annan följeslagerska genom lifvet, och att han då skulle fästa sina blickar på den rikaste var helt naturligt.

Ryktet om Ragnhilds skönhet och vissheten om Ingel Greens stora förmögenhet hade bestämdt Ulf för att erbjuda henne sin hand. En söndagseftermiddag anlände Ingel till Tjufkil, och det fanns för tillfället ingen båt ledig att föra honom till Marstrand. Det ålåg nemligen platsens gästgifvare att skjutsa »med båt till Marstrand emot en afgift af 1 rdr 16 sk. bko om höst, vinter och vår, och 1 rdr sommarmånaderna.» Samme författare (Ax. Em. Holmberg), som i sin »Bohusläns historia och beskrifning», 3:dje delen, sidan 183 yttrar dessa ord, säger vidare att Tjufkils hemman hade »jemte rustningsskyldighet, det besvärliga onus att tvenne gånger i veckan föra posten sjöledes en mil till och ifrån Marstrand samt landvägen till postgården Guddeby i Ytterby socken, som afhemtar posten i Kungelf och aflemnar den i Tjufkil.»

Den dag Ingel Green kom till gästgifvaregården voro alla båtar upptagna. Han bjöd dubbel betalning, men ingen kunde hjälpa honom.

— Åh, du har väl inte så fasligt brådtom, invände slutligen Ulf Lindersson, som var angelägen att få behålla den rike köpmannen hos sig några timmar för att komma i tillfälle att språka med honom om sin hjerteangelägenhet. Tids nog hinner du hem om du får båt i natt eller på morgonsidan.

— Förstås det, invände Ingel, men du ska' veta att särdeles viktiga affärer fordra min närvaro hemma i morgon förmiddag.

— Förstår nog, förstår nog, inföll Ulf och blinkade småslugt. Något nytt kap i görningen, kan jag tro.

— Tyst, tyst, förmanade Ingel och såg sig rädd omkring. Någon kunde höra oss.

— Har ingen fara, svarade Ulf tryggt. Låt oss prata om hvarjehanda, medan du väntar. Jag har en ypperlig flipp*) kanske bättre än ni förmå tillaga den i sjelfva staden.

Ingel Green sade aldrig nej då han bjöds på förtäring. Flippen hemtades och pokulerandet begynte. Den rusgifvande drycken gjorde snart verkan och länge dröjde det icke, förrän Ulf ryckte fram med sitt ärende, Ragnhilds egande.

Till en början syntes Ingel Green verkligen öfverraskad, men hans eftersinnande blef ej långt. Han insåg snart fördelen af att få den rike och på sätt och vis mäktige Ulf Lindersson till måg och gaf därför sitt med ett handslag åtföljda bifall.

*) Flipp är en stark och rusgifvande dryck, som göres af bränvin, varmt öl, ägg och peppar.

I glädjen öfver att frieriet lyckats så öfver all förväntan väl lät Ulf bulla upp allt hvad huset förmodde och när Ingel Green ändtligen på morgonqvisten fått en båt, måste den blifvande mågen, som druckit försigtigare, med tillhjälp af en af drängarne leda honom ned i farkosten, på hvars botten han instufvades så godt sig göra lät. Den friska sjöluften gjorde nog hvad den kunde för att jaga bort rusets ångor, men som Ingel fått alltför mycket deraf, så måste båtkarlarne också leda honom till hans hem.

— Är far sjuk? ropade Ragnhild och sprang ängsligt mot de kommande.

— Ja, inte mår han riktigt bra, menade den ene båtkarlen och gaf kamraten en betydelsefull blick, men det blir nog bättre bara han får sofva ut ordentligt.

Ragnhild upptäckte snart sjukdomens orsak. Hon bäddade därför omsorgsfullt ned honom och tillsade tjenarne att han ej finge störas, det måtte komma hvilken som helst. Hade hon anat, att hon bokstafligen blifvit såld till den afskydde gästgifvaren på Tjufkil, och det af sin egen far, så hade hon kanske icke behandlat honom med samma ömhet som nu.

Då Ingel fram på eftermiddagen vaknade, bultade »kopparslagaren» obarmhertigt i hans hjerna. Han ville resa sig upp, men det blytungta hufvudet drog ned honom igen. Hur han kommit hem, det visste han ej och det bekymrade honom också föga, då han nu en gång var hemma. Men, hvad hade tilldragit sig på Tjufkil? Derpå funderade han både länge och väl. Slutligen började det att mer och mer klarna i hans hjerna. Det var icke utan en viss grämelse som han nu erinrade sig, att han lofvat bort sin dotter åt Ulf Lindersson.

— Det var den förbannade flippens skull, pustade han och vred sig oroligt i sängen. Tjufkils gästgivarare har inte så godt rykte om sig. Anfäkta och regera, att jag skulle låta lura mig! Han har nu mitt löfte och det ryggjar jag aldrig, det vet han. Men, fortfor Ingel och en skymt af hopp syntes i hans blickar, Ulf var lika full som jag, så att han kanske glömt bort alltsammans. Det vore bra för mig.

Men häri bedrog sig Ingel Green storligen. Ulf hade, som ofvan blifvit nämndt, druckit mindre och försigtigare och var för den skull vid fullt redigt sinne då båten lade ut från Tjufkils lastageplats. Förnöjd gnuggande händerna, mumlade han för sig sjelf, då han såg båten ett godt stycke ute på Tjufkilen.

— Jag har lyckats. När Ingel en gång gifvit sitt löfte, så ryggjar han aldrig tillbaka. Men, fortfor han och tog på sig en betänksam min, om flickan skulle vägra... Nej, det vågar hon ej, ty Ingel har uppfostrat henne till sträng lydriad för sina befallningar, så att hon ej vågar att motsätta sig hans vilja. Och dessutom skulle hundratals flickor tacka sin Gud om de finge samma anbud som Ragnhild. Om ett par dagar reser jag in till staden, och ska' då besöka min utkorade. Ha, ha, ha!

4.

Främlingarne.

Med van hand styrdes en liten kosterbåt igepom det smala Albrektsund, hvilket skiljer Klöfverön från Hakholmen och Koholmen och den ansenliga Koön. Oaktadt det hårda vädret gick dock farkosten säkert

fram mot sitt mål. Den var också ganska mycket lastad med åtskilliga tunga koffertar och kistor och bar dessutom inom sina relingar tre manspersoner.

Båtens egare, skärgårdsfiskaren Holger från Kråkerön vid Lyckekilen, hade under den långa färden icke yttrat ett enda ord, utan i stället så mycket ofrigare betraktat de båda främlingar han mot hög betalning åtagit sig att föra in till Marstrand. Denna tystnad, med hvilken främlingarne synbarligen voro belåtna, blef dock slutligen alltför pinsam för Holger. Då båten passerade Ringudden på norra stranden af Klöfverön och Marstrands hamn nu låg öppen rakt förut, sade han:

— Kan tro att herrarne ämna sätta sig ned i Marstrand?

— Vet inte det, svarade den äldste, som hade ett högdraget och mindre behagligt utseende. Den starka brytningen i hans tal tillkännagaf utländingen.

Holger, som nu en gång brutit tystnaden, ansåg sig böra fortsätta. Han fortfor alltså:

— Ja, nu kommer det troligtvis mycket folk in till Marstrand, sedan den blef en friplats. Det är väl godt och väl dermed, men de, som förstå sig på saken hålla före att de der rättigheterna i ett fall ska' komma att skada staden inte så litet.

— På hvad sätt då? sporde den andre främlingen, synbarligen den först nämndes tjänare.

— Jo, man påstår, att det inte ska' dröja länge, förrän staden blir full af tjufvar och skälmar, hvilka ej få gripas der, svarade Holger.

I samma ögonblick han yttrade dessa ord måste han egna hela sin uppmärksamhet åt båtens manövrerande. Härigenom hindrades han att se hvad verkan hans ord hade på främlingarne, hvilka gifvo hvarandra

en snabb och uttrycksfull blick. Holger märkte ej heller den harmsna blick som den högdragne främlingen gaf honom.

Åsynen af staden tycktes för en god stund helt och hållet taga de båda främlingarnes uppmärksamhet i anspråk. De voro synbarligen ej heller mycket hågade för en fortsättning af samtalet, helst efter den vändning som det tagit.

Färden tvärs öfver hamnen tog ej lång tid. När båten omsider landade i närheten af södra strandverket undslapp en djup suck af lättnad den högdragne främlingens bröst, och då han ändtligen satte fötterna på det fridlysta området, hviskade han till sin följeslagare:

— Det kännes tillfredsställande, men på samma gång underligt att vara på en säker plats, efter att så länge hafva irrat så godt som fogelfri omkring. En riktig lycka var det att vi i Stettin gingo in i det der värdshuset, der kungörelsen om denna fristad mötte oss. Det synes, att . . .

— Den gamle fiskarlufvern har sina ögon på oss, inföll den andre.

Den högdragne tystnade genast. Sedan han betalat Holger hvad denne hade att fordra, begåfvo sig de båda främlingarna upp i staden. Innan de aflägsnade sig, yttrade den, som hade utseende af att vara tjenare:

— Det blir väl nu svårt att finna en lämplig bostad, synes det mig.

Ehuru dessa ord yttrades mera enskildt till den högdragne, svarade dock Holger, som hört dem:

— Åh, hvad den saken beträffar är det ingen fara. Här finnes nog folk, som vill förtjena, och på rum är det inte heller någon brist.

Den förnämne främlingen betraktade några minuter fiskaren uppmärksamt. Derpå sade han:

— Kan du mot hederlig vedergällning skaffa oss ett rum, helst här uppe i bergen, der vi kunna vara ostörda?

— Aha, tänkte Holger, der ha vi det onda samvetet. Men jag ska' nog skaffa den, som håller tummen på ögonen på er.

Högt tillade han:

— Ja, jag vet en person, som ej ska' neka till att gifva ers nåd husrum för hur lång tid som helst. Han bor visserligen der uppe i bergen helt nära fästningen, men som jag förmodar, att . . .

— Hvar bostaden ligger gör ingenting till saken, afbröt raskt den högdragne främlingen, så snart Holger talade om bergen. Vill du visa oss vägen dit, mot vedergällning, förstås?

— Ja, nog kan jag göra det, svarade fiskaren, som ej var njugg på sina tjänster, så framt de betalades bra.

Efter en besvärlig vandring uppför de stigar, som då förde upp till bergen, stannade Holger slutligen framför tvenne intill hvarandra och i rät vinkel belägna stugor.

— I denna, sade han och pekade på den minsta, bor egaren. Den största stugan är obebodd och jag vet bestämdt, att Tufve väntar på att få hyresgäster.

Efter dessa ord gick Holger fram för att knacka på den mindre stugans dörr, men innan han hann fram, öppnades dörren och en rödhårig puckelryggig gestalt visade sig i öppningen.

Främlingarne betraktade hvarandra med rätta förvånade öfver den bild af den fullkomligaste fulhet,

som nu visade sig för dem. Den högdragne gick derpå fram till stugornas egare och sade på sitt brutna språk:

— Kan jag få hyra den der lediga stugan af dig?

— Gerna, svarade Tufve och visade ett par rader svartaktiga tänder. Vill ni, nådige herre, genast taga den i besittning?

— Ja, genast.

Några minuter derefter voro främlingarnes kistor och lårar inburna i stugan och placerade ofvanpå hvarandra i det största rummet.

— Undrar hvad det der är för gynnare, utbräst Tufve när han och Holger slutligen blefvo ensamma.

— Vet inte, svarade den sist nämnde, men du kan vara säker på, att de ha godt om pengar. Af tyngden på den största kistan tyckte jag att hon är full med guld eller silfver.

Då Holger uttalade denna förmodan, gnistrade Tufves ögon af girighet och han mumlade för sig sjelf:

— Då ska' jag också ta' bra betaldt för min stuga.

5.

Jaktlöjtnanten. På spåren.

De slappt hängande seglen förmådde ej drifva fram den lilla, annars snabbgående tulljakten mellan holmarne och skären söder om Klöfverön. All utsigt var det ändock, att vädret inom kort skulle ändra sig och att de vågor, som nu hade gått till hvila, kanske inom kort skulle upptorna sig till små vattenberg, ty

det lugn, som nu rådde, var det, som plägar inträffa vid vindomkastningar.

De fyra besättningskarlarne på Tulljakten, som bar det storståtliga namnet »Jupiter», fördrefvo den tråkiga tiden med tärningspel. De voro så ifrigt selsatta härmed, att de ej märkte hur deras unge förman, löjnanten Bertel Gerst uppmärksamt betraktade dem, under det han vårdslöst lutade sig mot masten.

Efter en stund undslapp en tung suck Bertels bröst och han mumlade för sig sjelf.

— Ett hundgöra är denna tjenst. Hvert jag kommer har jag fiender, och...

Löjtnanten hann ej uttala sin mening, förrän en af karlarne utbrast.

— Der borta vid Kolskär syns krusning. Vi ha snart en kåre i faggorna.

Löjtnanten såg bort till det namngifna skäret och der syntes verkligen också den under vindstilla för sjömännen så välkomna krusningen på ytan.

Besättningen hade nu varseblifvit sin förman och gömde hastigt tärningarna, ty de visste att han ej var någon vän af dylikt spel.

Det blef nu också annat att göra. Kåren öfvergick inom kort till en frisk bris och länge dröjde det ej, förrän »Jupiters» ganska stora segelmassa började spännas och den smäckert byggda jakten med ökad fart ilade fram mot Kolskär.

Detta hade nätt och jemt hunnit passeras, förrän en liten farkost syntes komma från Klöfverön och styra kurs rakt på »Jupiter».

— Det är Stenars båt, rapporterade utkiken i röstet, jag känner väl igen den.

— Stenar! Hvem är det? sporde Bertel Gerst nyfiken.

— En fiskare, svarade utkiken.

— Nå, det är väl inte så märkvärdigt. Det finnes många fiskare här på orten, inföll Bertel skrattande.

— Förstås, det, inföll utkiken, liksom en smula förnärmad öfver löjtnantens tilltag att så der skratta åt honom, men se Stenar är känd för att vara en lömsk och elak man, och så har han svurit att se Ingel Greens hjerteblod.

— Nå, ändå något, menade Bertel allvarsamt. Men, hvem är Ingel Green? Du vet att jag är nykommen till orten och att jag således ej kan känna så mycket folk här.

— Kors, utropade nu karlen, en man omkring trettio år gammal, och såg betydligt dum ut, kors, vet han inte hvem Ingel Green är? Hi, hi, hi! Den känna alla pojkar, inte allenast i Marstrand, utan äfven på hvarenda ö här omkring, eftersom de jemt och ständigt löpa efter hans dotter, den vackraste flicka på sju mils omkrets.

— Det var duktigt tilltaget, inföll Bertel, som började finna sig intresserad. Hvad heter den der flickan?

— Ragnhild.

— Ett vackert namn, tänkte Bertel. Högt fortfor han. Hur gammal är hon?

— Omkring aderton år, tror jag. Hvarför bär den der fiskaren ett sådant hat till Ingel Green? sporde Bertel vidare.

— Det är ingen hemlighet, svarade karlen. Det är inte så länge sedan Stenar begärde Ragnhild till hustru, men som han är fattig och hon blir svåra rik när köpmannen en gång lägger sin näsa i vädret, så fick Stenar afsked på grått papper, som man säger. Flickan ska' bevars, ha' en herreman, tänker väl Ingel.

Jo, jo, det blir kanske godt om sådana från alla landsändar, så snart det hinner bli kunnigt att hvilken skojare som helst får oantastad nedsätta sig i Marstrand.

Under slutet af karlens tal hade löjtnanten börjat gå fram och tillbaka. Utan att han sjelf visste på hvad sätt, kände han en viss beklämning vid tanken på de ord utkiken nyligen uttalat. Många skojare i Marstrand! Ja, det kunde nog blifva en sanning. Och hur skulle ej då smuggeriet komma att frodas! Det riktigt gick omkring i hans hufvud då han tänkte på allt det myckna han skulle få att göra.

Då han under denna sin promenad kom att blicka ut öfver Potten, hvars småkrusiga böljor hastigt klöfvos af »Jupiters» skarpa bog, såg han den så mycket omordade båten nära nog inpå jakten. I farkostens akter stod en man, som genom tecken ifrigt gaf till känna, att han ville komma ombord.

— Jag hade ändå rätt, utbrast Eskil, så hette karlen i utkiken. Det är Stenar, och säkert är, att han har något viktigt ärende till löjtnanten efter som han kommer så här oförhappandes.

I följd af detta tal befallde löjtnanten styrmannen att lägga bi, och länge dröjde det icke, förrän Stenar befann sig på »Jupiters» däck.

Hos löjtnant Bertel var alltid det första intrycket det afgörande. Rätt så ung han var, hade han dock mycket varit i beröring med folk af olika åldrar och ställning i samhället och alltid hade det första intrycket som de olika individerna gjorde på honom visat sig vara det riktigaste.

Vid första åsynen af Stenar tog Bertel ett par steg tillbaka på samma gång som hans ena hand for öfver pannan. Så obehagligt intryck hade aldrig förut någon person gjort på honom.

Detta var ej heller underligt, ty svårligen kunde man finna ett lömskare utseende än Stenars. De små, djupt liggande svartbruna ögonen hade aldrig kunnat stadigt fästas på en enda punkt, mycket mindre möta en annan människas ärliga blick. Ansigtsdragen voro fula och grofva och kring de onaturligt tjocka läpparne spelade nästan alltid ett cyniskt hån, blandadt med elakhet.

— Söker du mig, eller i hvad ärende är du hitkommen? sporde Bertel, sedan han väl hunnit sansa sig från den obehagliga öfverraskningen fiskarens uppträdande försatt honom uti.

Stenar, som noga granskat fartyget, svarade, utan att likväl se löjtnanten i ögonen:

— Jag önskar tala ensam med löjtnanten.

Efter några minuters funderande bad Bertel Gerst fiskaren att följa med ned i kajutan, hvilkens dörr Bertel omsorgsfullt tillslöt sedan han först öfvertygat sig om att ingen lyssnare stod utanför.

— Nå, fram med ditt ärende, uppmanade han derefter. Och var så kort som möjligt, ty jag har brådtom.

— Åh, ni blir väl flinkare i rörelserna, då ni får syn på den stora ostindiefararen, inföll Stenar och skratade i mjugg.

— Hvad säger du? Ostindiefarare! skrek löjtnanten och hoppade till.

— Ja, med mycket smuggelgoods ombord, fortfor Stenar lugnt.

— Tala ut, karl! röt Bertel Gerst. Tala för tusan ur skägget!

— Det är just det jag vill göra, bara ni ej afbryter mig, svarade fiskaren temligen kallt. Det kan

inte dröja många timmar, innan det stora skeppet »Sandhed», passerar här förbi och...

— Af hvem är det befraktadt? sporde löjtnanten ifrigt.

— Af Marstrands rikaste köpman och störste smugglare Ingel Green, svarade Stenar, under det ett ondskefullt leende spelade kring hans läppar.

— Svartsjukan och hämndlustan grasserar svårligen hos honom, tänkte Bertel. Högt sade han: Hur känner du till detta?

Utan att en enda sekund betänka sig, svarade fiskaren kort och godt:

— Hvad är det som jag ej känner till!

Detta svar afväpnade genast löjtnanten. Sedan han gått några slag af och an i den lilla af honom själf inredda kajutan, hvars förnämsta prydnader utgjordes af olika slags gevär, upphängda längs väggarne, stannade han framför den vid dörren stående fiskaren; betraktade honom skarpt några minuter och sporde derefter:

— Har du nu talat sanning?

— Sanning, svarade fiskaren så öppenhjertligt han kunde, visst har jag talat sanning. Uppriktigt sagdt, så är jag arg på Ingel Green, och därför...

— Ja, jag vet det, afbröt löjtnanten. Du har friat till hans vackra dotter och fått korgen och det är därför som du nu vill hämnas på honom!

Stenar ryckte till. Aldra minst kunde han ana, att den nykomne jaktlöjtnanten, som knappt mer än ett par gånger varit i Marstrand, skulle hafva reda på hans kärleksaffärer. Han blef till en början verkligen förbluffad, men hemtade sig snart och svarade temligen obesväradt:

— Ni har rätt. Men, fortfor han, och hans an-

sigte uttryckte en oförskämndhet, som kom löjtnanten att nära nog brusa upp, hvad rör det egentligen er, af hvad orsak jag omtalat skeppets ankomst? Detta är väl min ensak, skall jag tro.

Och innan löjtnanten hann svara, hade Stenar ryckt upp dörren, och ilade hastigt uppför den korta trappan. Bertel sansade sig visserligen genast och skyndade efter, men då han kom upp på däck, var fiskaren redan nere i sin båt, den han skjutit ut ett godt stycke från jakten. Då löjtnanten hann fram till relingen tillropade honom Stenar:

— Glöm inte att passa på skeppet »Sandhed». Det blir allt ett godt kap, och hjälper nog till när löjtnanten en gång ska' sätta bo. Ha, ha, ha!

I förstone tänkte Bertel på att jaga efter den oförskämde med jakten, men ändrade sig, och styrde genom stora Sillesund ut på Marstrandsfjärden. Det kunde ändock, tänkte han, ligga någon sanning i fiskarens utsago. Från öarne der ute ville han hålla skarp utkik. Af denna orsak styrde han åter söder ut, och lade sig inne i en liten vik på sydvestra kusten af Usholmen. Härifrån kunde han med lätthet upptäcka hvarje båt och fartyg, som ämnade sig norrut, antingen på öppna hafvet eller genom sunden i öster.

Stenar fortsatte emellertid sin rodd in i Draget. Då han passerade förbi Horsviken varseblefs han af Bryngel.

— Aha, tänkte denne, nu har bestämdt den göken varit ute på spioneri efter tulljakten. Det är ju sannt, tullsnokarne ligga i södra skärgården, och det är nog troligt att Stenar varskott dem. Jag måste skynda till patron Ingel. Här är ingen tid att förlora.

Och länge dröjde det icke förrän Bryngel var på väg till staden.

6.

»Sandhed».

Den friska kultje, som förde tulljakten ut på öppna hafvet, öfvergick på eftermiddagen till half storm.

En dylik företeelse i dessa trakter är sannerligen ej att leka med, isynnerhet om stormen, såsom förhållandet var denna dag, kom från vester eller sydväst. Detta fingo också de mindre fartyg och småbåtar, som denna eftermiddag och natt råkade befinna sig på öppna hafvet eller i skärgården, erfara. Till och med i det skydd tulljakten låg, hade hon ganska stor kännning af stormen och måste, för att behålla sig qvar på platsen, sticka ut ett par ankar.

— Nu tror jag inte att den der ostindiefararen vågar sig hit in, utan vackert håller sig på öppna hafvet, till dess vi i morgon kunna uppsöka honom der, tänkte Bertel.

Men jaktlöjtnanten hade spått ett, och befälhafvaren på »Sandhed», den stora präktiga Ostindiefararen, gjort ett annat. Han anade fullt och fast, att tullsnokarne skulle söka honom i södra inloppet till Marstrand, hvadan han beslöt att försöka lura dem. Till den ändan seglade han för refvade klutar längre norrut, ända till dess han fick kännning af Pater-Nosterskären. För den ännu ihållande stormens skull vågade han ej gå nära dessa farliga klippor, utan höll sig medelst kryssning i dess närhet till dess natten föll på, då han hoppades, att lots skulle komma från land.

Knappast på något ställe i Europa får man bevittna ett så storartadt hemskt skådespel, som när vestliga och sydliga stormar bryta sig mot Pater-Nosterskären. Hela Kattegat, påträngdt af Nordsjöns böl-

jor, ligger då på den af mer än hundra öar, holmar och skär bestående landkedjan, som har en utsträckning af mer än en mil. När de skummande vågorna då hejdas af de höga bergväggarne, kastas de upp till en hundra fots höjd och falla ned i ett våldsamt svall, som äfven bidrager till att öka vågornas sjudande oro. Olycklig därför den seglare, som blir drifven in bland dessa klippor då stormen rasar; hans undergång är säker. Vid den norr om dessa farliga skär, denna den ovarsamme seglarens öppnade graf, belägna fjorden Krossen, fordom benämnd Krossafjørdr, var därför i fordna tider upprest ett kors, vid hvilket de sjöfarande alltid plögade bedja sitt »pater noster» (fader vår), innan de vågade sig förbi de skär, som af denna anledning fått det betecknande namnet »Pater-Noster-skären».

Gubben Jack var en gammal väderbiten sjöman. Han hade ända från barndomen plöjt det oroliga hafvet och var för den skull noga bekant med både dess faror och dess nöjen. Kommen på grön qvist ursprungligen genom smuggerier, hvilken födkrok var temligen allmän längs Sveriges vestkust, hade han inköpt det i Göteborgsskären strandade skepp han nu förde och låtit det behålla sitt gamla namn. »Sandhed» förde lycka med sig och det var nu den fjerde resan det under sin nye egares och befälhafvares ledning återvände från Ostindien. En dyrbar last för köpmannen Ingel Greens räkning låg inom dess bastanta relingar.

För att så mycket som möjligt freda sig för de försåtliga grunden hade gubben Jack satt ut så många man han kunde till utkik, hvaremot han låtit borttaga lanternorna, emedan deras ljus utan tvifvel skulle vägleda tulljakten, om den efter vanligheten vore ute på kryssning. Sjelf gick gubben Jack omkring på sitt

fartyg och såg med egna ögon efter om allt var som det skulle vara. Under sådana kritiska lägen som det, hvori han nu befann sig, litade han blott på sig sjelf.

— Men, känner jag rätt gubben Björn, så vill han i ett sådant här väder helst krypa in i ett varmt rum och smutta på sin grogg, mumlade han för sig sjelf. Han visste nemligen ej, att den gamle tullöjtnanten Björn tagit afsked och fått en ung rask efterträdare, ty detta ombyte hade skett straxt efter det han lemnat fosterjorden för att anträda den resa, från hvilken han nu hemkom. Jag har mer än en gång förut lurat gubben och ska' väl inte misslyckas denna gången heller.

Natten var ovanligt mörk. Den skarpa vinden tjöt i tågen och nattkylan nära nog stelnade matrosernas fingrar, så länge vana vid ett varmare klimat. Gubben Jack visste dock bot därför. Han befallde nemligen styrmannen att hemta upp ett ankar äkta Jamaikarom, och med egen hand tillagade han grogarne åt sin raska besättning.

Vid åsynen af denna extra förtäring klarnade sjömannens bistra anleten betydligt. Efter hand löstes deras tungband och trots den öfverhängande faran började snart den ena historien efter den andra att halka öfver de flestas läppar. Den gamle timmermannen Isak var outtröttlig i att prata. Han hade också rättighet att fritt säga hvad han ville, ty kaptenen och han hade seglat tillsammans under många år och voro goda vänner.

Kapten Jack var nästan alltid lifvad för att åhöra sina karlars berättelser. Ibland hände det till och med att han sjelf berättade någon godbit, som han hört under sina landstigningar och samvaron med andra sjökaptener.

Eftersom gamle Jack äfven nu kom för att lyssna och syntes riktigt intresserad, förmodade karlarne att han sjelf skulle öppna språklådan. Men i stället sade han, då alla slutade och fästade sina blickar på honom:

— Isak, du, tala om någon historia från din hembygd. Något om gastar och troll.

Gamle Isak valkade bussen några slag fram och åter och tycktes riktigt djupsinnigt fundera på något. Slutligen sade han:

— Det är väl ingen af er, som hört talas om jätten i Jörlanda?

— Nej, nej, ropade alla med en mun. Berätta om honom.

Innan gubben Isak började tog han en djup klunk ur glaset. När han med synbarlig tillfredsställelse väl hunnit svälja ned den värmande och styrkande drycken, började han:

— Om någon af er skulle komma antingen till Kyrkeby, Kjellsby dam eller Kyrkebykila, ska' ni på hvardera stället finna ett väldigt stenblock. Förr i tiden, när det fanns jättar, bodde en sådan en med sin käring i trakten. Så byggdes Jörlanda kyrka och klockorna sattes upp. Ljudet af vigda klockor har aldrig någon jätte eller jätteqvinna kunnat tåla. Den gamle vid Jörlanda och hans käring blefvo också vreda och beslöto att förderfva templet. Till den ändan fattade de tre väldiga stenblock, som ni alla inte ens kunna få ur fläcken, och kastade dem mot kyrkan. Hade hon träffats af dem, skulle hon ofelbart blifvit krossad, men nu styrde en högre makt så till, att stenarne ej hunno fram, utan föllo ned på de platser, der de än i dag ligga.

— Ja, sådana der historier finnes det om hvar-

enda kyrka i Bohuslän, yttrade kapten Jack. Har du ingenting annat att förtälja om din jätte, så...

— Ror i lä, kommenderade Isak och tog sig åter en styrkdryck. Groggen är inte slut ännu.

Alla visste hvad dessa ord betydde. När gamle Isak började, slutade han heller aldrig förr, än han tömt sista dropparne, men derefter var det stört omöjligt att få mera ur honom, förrän han ombads att fylla på en ny grogg.

— Då jättevinnan en dag skulle föda barn, visste jätten ej hvarifrån han skulle få tag i en jordgumma. Han kom slutligen att erinra sig, att vid gården Tougtorp fanns en piga, som ansågs vara slängd i dylika förrättningar. Flux var jätten efter henne och hon hjälpte jättemor af med fostret. När då pigan efter nedkomsten fordrade betalning för sin möda blef den snåle jätten så innerligt förbaskadt arg, att han lyftade den tjocka jernstång, på hvilken han stödde sig, för att dänga till pigan. Denna vek dock lyckligtvis undan. I stället träffade jernstången berget vid Tougtorp, så att det blef ett stort märke i detsamma. Märket synes ännu.

— Jörlanda klockor, för hvilkas ljud jätten aldrig kunde få någon ro, drefvo honom slutligen på flykten. Under långa tider visste ingen hvart han tagit vägen. Slutligen berättade några sjömän, att de långt borta i ett öde land påträffat honom. Men han var nu gammal och blind. Dock ihågkom han ganska väl Jörlanda och dess kyrkklockor, och frågade om de ännu pinglade lika som under hans tid. Sedan sjömännen bejakat detta, ville jätten, som var nyfiken, veta om bohusländingarne ännu hade malle i klöra*),

*) Malle i klöra = mäg i fingrarne.

hvidan han bad en af dem att han skulle gifva honom ett handslag. Sjomännen, som nogsammt visste hvad det ville säga att taga en dylik jätte i handen, glöd-gade då en båtshake och stack den i jättens näfve. Den blinde jätten kramade då med ena handen ihop båtshaken, skakade på hufvudet och menade på, att det bohusländska släktet betydligt försämrats sedan han bodde der på orten.

— Den der historien har jag verkliggen aldrig förut hört, och det ehuru jag är gammal här i trakten, inföll kapten Jack, då Isak slutat. Kan du flere, så ro fram med dem.

Gamle Isak ämnade just börja en ny historia, då utkiken skrek:

— Segel för ut!

Det blef nu slut både med pokulerandet och historierna. Dagen hade inbrutit så att till och med ganska långt aflägsna föremål tydligt kunde urskiljas på vattenytan.

— En båt, utbrast slutligen kapten Jack. Den håller ned på oss. För sig sjelf mumlade han så tyst att ingen af de kringstående kunde höra det: Om det ändå vore Bryngel!

7.

Smugglarens dotter.

Ragnhild Green hade fått många myror i hufvudet. Den efterhängsne Ulf Lindersson hade under

några dagar riktigt plågat henne. Då hon till slut ej ville medgifva att taga honom till äkta, utbrast han:

— Jag ska' tvinga dig.

Utan att besvara dessa ord vände Ragnhild honom ryggen för att gå, men Ulf Lindersson grep henne temligen omildt i armen och tvang henne derigenom att stanna.

— Du kommer ej härifrån med mindre än att du lofvar mig att . . .

Ragnhild afklippte tvärt hans mening genom att rycka sig lös och som en jagad hind skynda mot dörren. Ulf Lindersson var efter henne i hack och häl. När hon äntligen lyckades få upp dörren möttes hon af den från staden nyss återkomne fadren. Då Ingel fick syn på Ulf mörknade hans anlete. Han tvärstannade och betraktade skarpt gästgifvaren.

— Jag ser att något förefallit, yttrade han.

— Förskona mig från honom, bad Ragnhild med bevekande röst.

— Du vet det löfte du afgifvit, inföll Ulf, och jag vill hoppas att en karl står vid sina ord.

Det var ej utan en försmädlig ansats i tonen, som gästgifvaren yttrade dessa ord. De gjorde också att Ingel förläget svarade:

— Du vet nog, att jag alltid brukar stå vid mina ord, men jag tycker inte om, att du så här skrämmer upp min dotter. Hon är . . .

— Åh, skön Ragnhild är ej så lättskrämd af sig, det vet nog jag, afbröt Ulf med hånfullt tonfall, men, fortfor han, under det han förflyttade sin kroppshydda utom dörren, jag ska' hädanefter inte göra många besök. Dock må du inte tro att jag därför uppgifvit mina anspråk på dig, slutade han och gaf den unga flickan en så hotfull blick, att hon förskräckt ryggade

tillbaka. Hvad jag en gång föresatt mig, det verkställer jag, om också tusen hinder ställdes i min väg.

Med dessa ord skyndade Ulf Lindersson bort utan att lyssna till Ingels uppmaningar att stanna. Då sista skymten af gästgifvaren försvunnit, kände Ingel liksom en lättnad i bröstet och han önskade uppriktigt, att den blifvande mågen ej så fort måtte återkomma.

Ehuru främlingar nästan hvarje dag anlände till Marstrand och deras ankomst således ej mera väckte någon särskildt uppmärksamhet, syntes likväl de två af Holger landsatta männen genom sitt uppträdande, så olik alla andras, sätta marstrandsbornas sinnen i lifligare rörelse. Dertill bidrogo också de två omständigheterna, att de tagit in i en så ensligt ligande och dyster stuga, Tufves berättelse om det eremitlif de förde, samt hans förmodan, att de hade stora rikedomar med sig. Nyfikheten i staden blef allt mera spänd och äfven Ragnhild blef indragen i de nyfiknes led. Hur skulle de få kännedom om främlingarnes lefnadsförhållande? Holger och Tufve ansattes ideligen, men de hade ingenting af vigt att förkunna. Slutet på pratet blef emellertid, att tiden måste inväntas. Den skulle nog bringa önskad t ljus i saken.

Tufves hyresgäster hade, i likhet med alla andra, varit tvungna att hos borgmästaren uppgifva ej allenast sina namn, utan äfven orsaken till deras ankomst dit. Och så begaf det sig att de nyfikne till sin stora förnöjelse ej länge behöfde gå i ovisshet. Vid en mugg öl på Tunnan hade Joel Gunnarius dagen efter främlingarnes uppvaktning hos borgmästaren Petter Ekström och Carlstens kommandant Joh. Axel Hägerflycht för ett par borgare yppat deras namn och mera som rörde dem. Den förnäme och högdragne främ-

lingen hette Philip de Mauginard och var fransk grefve. Genom förföljelser inom hans familj hade han, för att rädda sitt lif, måst fly. Han hade då medtagit en del af sin förmögenhet, men varit tvungen att qvarlemna den största delen, hvilken hans fiendtliga släktingar redan kastat sig öfver. Grefven hade äfven visat riktigt pass, utfärdadt af mären i en nordfransk stad. Hans följeslagare hette Armand och var rätt och slätt hans betjent.

De båda borgrarne skyndade genast ut i staden för att berätta dessa viktiga nyheter och inom en timme hade alla fått sin nyfikenhet stillad. En fransk grefve som flykting ibland dem, det var något att tala om. Man hade nu fått förklaring på hans uppförande; den högdragenhet han städse visade tyddes såsom sorg öfver den nödtvungna flykten och marstrandsbornas förra kallsinnighet förbytte sig i medlidande.

Ragnhild med sitt lifliga och känsliga sinne tyckte att det var riktigt synd om den förföljde främlingen och längtade efter att få trösta honom. Men, så kom denna tanke: Han, som står så högt, skall han ej kanske hänle åt den simpla köpmansdottrens inblandning i sina affärer? Naturligtvis omtalade hon ej för någon sina tankar, ty hon visste nog att hon då skulle blifva utskrattad och få ett dåligt rykte om sig.

Den skygghet, som grefven och hans betjent ända från sitt första uppträdande i Marstrand visat, hade småningom försvunnit ju mera stadsborna lade sin vänlighet i dagen. De båda främlingarne kommo snart i beröring med stadens rikaste familjer och således äfven med Ingels. Redan vid första åsynen af Ragnhild frapperades grefve de Mauginard af hennes täckhet och okonstlade sätt och länge dröjde det ej,

förrän han, som ifrigt studerade svenska språket och hade lätt för att lära sig detsamma, kom i lifliga samtal med den unga flickan. Detta, tillsammans med de täta visiterna i den rike köpmannens hus, gjorde att stadens sqvallersjuka fruntimmer råkade i ett visst uppror och hade mycket att fundera på.

Till en början var Ingel Greens fagra dotter i en lycklig okunnighet om hvad som sades, men småningom nådde det ena ryktet efter det andra hennes öron och snart visste hon allt hvad som sqvallrades om henne. Den oskyldiga flickan blef djupt bedröfvad öfver vännernas dubbelhet och slöt sig därför mer och mer inom sig sjelf.

8.

Oppositionspartiet.

Medan det parti, som Ingel Green och många af stadens lurendrejande köpmän tillhörde, högljudt yttrade sin förnöjelse öfver sakernas ställning och förespeglade sig sjelfva och staden Marstrand den mest lysande framtid, bildades nära nog i hemlighet ett annat parti, i hvars spets den rike smeden Kolbjörn Galde modigt ställde sig. Begåfvad med klarare förstånd än Ingel, och mer än denne sträfvande efter att höja det allmänna tillståndet, såg han lättare följderna af portofranco'n, än det andra partiet, hvars innersta bevekelsegrund endast var sjelfviskheten. Det gick visserligen trögt för Kolbjörn Galde att göra sina åsigter gällande,

åtminstone till en början, men sedan han på sin sida vunnit den lärde Joel Gunnarius, som i kringstridda småskrifter klart bevisade att porton franco'n i längden aldrig skulle kunna nämnvärdt höja staden i ekonomiskt och intellektuellt hänseende, tog hans sak raskare fart.

Den förste, som slöt sig till fadrens parti, var sonen Gomer, hans enda barn. Gomer var en präktig pojke, som skötte fadrens vid Lotsgatan belägna smedja och arbetade som en slaf från morgon till qväll. Mellan arbetet hade han sina funderingar på något helt annat och läsaren kan nogsamnt begripa hvad här är frågan om. Ty en ung man som Gomer, hvilken nyligen fyllt sina tjugu år, kunde naturligtvis ej länge blifva oemottaglig för den blinde gudens inverkan. Och föremålet? Ragnhild.

Så länge förhållandet mellan Ingel Green och Kolbjörn Galde var godt, hade den först nämnde ingenting emot att Gomer då och då helsade på, men när de här vidrörda politiska tilldragelserna skiljde de båda fäderna åt, tillsades Gomer, visserligen på ett vänligt men ändock bestämdt sätt, att inställa sina besök?

Gomer och Ragnhild hade, såsom lätt kan förstås, växt upp tillsammans. Småningom hade den barnliga tillgifvenheten öfvergått till en varmare känsla, och ehuru de ännu icke kommit i tillfälle att förklara sig för hvarandra, kände de ändock, att den första varma kärleken slagit djupa rötter i deras hjertan.

Till en början höll det galdeska partiet sina sammankomster i hemlighet, men så snart motståndarne började gå öppet till väga, följde det äfven föredömet. Sammankomsterna höllos hos Kolbjörn Galde, än i

hans enskilda bostad, än i den rymliga smedjan efter slutadt dagsarbete.

Vid en sammankomst sådan som den sist nämnda inträdde plötsligt Joel Gunnarius. Hans ansigte bar tydliga spår af häftiga sinnesrörelser, och åsynen häraf gaf de talrikt församlade anledning att med en mun spörja:

— Hvad står nu på?

Sedan borgmästarens skrifvare hunnit sansa sig och till sista droppen tömt den af Gomer öfverräckta ölbägaren, frampustade han:

— Jo, I kunnen ej ens tänka eder hvilken skymf jag varit utsatt för. Då jag för en stund sedan passerade förbi Tunnan, stod mäster Mickel i dörren och räckte lång näsa åt mig. Jag brydde mig ej om detta bevis på hans råhet och ilska, utan ämnade gå lungt förbi, då han skrek: Ska' I nu gå till smedjan för att snylta er till en mugg öl igen? Detta spösmål kunde jag ej lemna obeaktadt, utan svarade: Det rör er ej, mäster Räf. Kolbjörn Galdes öl är mycket bättre än edert! Om han nu blef rasande därför att jag kallade honom räf, ty detta djur kallas ju för Mickel, eller därför att jag satte edert öl framför hans, det vet jag icke; nog af, han betedde sig som en *homo insanis*, det vill säga en menniska utan vett, och slungade en ölstänka emot mig. Nu är jag som hvar man vet en fredlig menniska och vill ej göra det minsta kryp något för när, men i betraktande af de bevekelsegrunder, som ledt honom, retades mitt sinne och jag utbrast: Ni uppför er som en månaderrasande, mäster Mickel. Litet meræ sans kunde ej skada. Uppträdet hade emellertid lockat ut flere af hans kunder och alla hotade mig med knutna näfvar, hvarjemte Didrik Bundtmakare kom ut och stack sin valkiga

näfve under min näsa, samt gaf mig åtskilliga fula titlar, hvilka jag sade i stället skulle falla tillbaka på honom sjelf. Vid dessa mina sista ord blefvo skriket och smädelserna så oerhörda, att, ehuru jag vet att *fortuna audaces juvat*, det är uttydt: lyckan gynnar de djerfve, jag likväl fann för godt att så fort som möjligt draga mig ur spelet, ty jag var alldeles ensam mot alla dessa uppretade och af öl upphetsade personers hjernor. Men, slutade Joel Gunnarius sitt med spänd uppmärksamhet åhörda anförande, nog förefaller det besynnerligt, att en så fredlig person som jag ej kan få gå oantastad midt på gatan.

Under det skrifvaren talade hade olika uttryck vexlat i åhörarnes anleten. Då han slutat uppstod en ganska lång paus. Den bröts ändtligen af Kolbjörn Galde:

— Lugnen eder, vänner, utbrast han, då han såg flertalet rusa upp och medelst hotande åtbörder lägga i dagen sitt begär att hämnas, ty I bören förstå, att sans och kallblodighet aldrig skadar en sak, men väl ilska och öfverilning. Genom sitt anfall mot vår meningsfrände, den lärde herr Joel Gunnarius, hafva våra motståndare tydligt visat huru svagt deras parti, som dock är större till medlemsantalet än vårt, i sjelfva verket är. Låtom oss iakttaga en fast men ändock hofsam hållning till dess vi känna oss kraftige nog att bjuda det andra partiet spetsen om det skulle vilja gå bröstganges till väga, men låt oss då falla öfver våra motståndare som en man, och segern kan ej gerna gå oss ur händerna. Detta är mitt ord.

— Så är också mitt; inföll Mårten fiskare, och du har talat som en prest, Kolbjörn Galde. Dock tror jag att det skall blifva oss svårt att på länge mäta oss med Ingel Greens parti, som naturligtvis

kommer att förstärkas med alla dem, som enligt den nya lagen ega rättighet att nedsätta sig här och efter två år blifva svenske medborgare, om . . .

— Har ingen fara, har ingen fara, afbröt Joel Gunnarius. I kunnen vara säkra på, att det icke är så fasligt många, som ega medel att bygga sig eget hus för ett tusen riksdalers värde. Dessutom förespår jag att de lurendrejerier och andra olagligheter, som komma att blifva en följd af de utsträckta handelsfriheterna, nog i sinom tid skola föra regeringen på andra tankar. Det behöfves blott några befogade klagomål och porto-franco'n skall ej stå på så säkra fötter. Det är min tanke.

— Nej, nog tror jag att Ingel Green skall göra hvad han kan med sina smuggerier för att öppna vederbörandes ögon, inföll Sten Sämskmakare tvärsäkert.

— Ja, det vore väl om han snart ville ramla, menade Jon skoflickare och snöt sig till bekräftelse på sina ord. Då få vi se om han hoppas få den franske grefven till måg.

— Franske grefven till måg, eftersade Kolbjörn Galde under det en hög rodnad sprang upp på hans brynta kinder. Det är väl ej möjligt att det pratet . . .

— Jo, det är just möjligt; det, afbröt Joel Gunnarius. Jag har sjelf många gånger hört det der pratet.

Den, som under slutet af detta samtal betraktat Gomer, skulle nog hafva sett hvilken förändring som försiggick med honom. Hans förut så friska anlete bleknade, de senfulla händerna knöto sig krampaktigt om skaftet på den tunga släggan och hade grefve Philip de Mauginard i detta ögonblick visat sig, skulle han utan tvifvel fått göra en mindre angenäm bekant-skap med det i Gomers händer så fruktansvärda vapnet.

Sedan alla de närvarande med hand och mun

lofvat hvarandra att iakttaga den största möjliga sans gent emot motpartiet, samt att ej den fana, som bars högt af den starke och modige Kolbjörn Galde, skulle sänkas med det första, åtskiljdes de.

Gomer blef ensam; men äfven han dröjde ej länge i smedjan. Det blef honom för trångt der inne; han måste först och främst ha luft och derefter träffa Ragnhild för att bedja om förklaring på det prat, som enligt Jon skoflickares ord, gick i staden.

9.

Lurendrejare och tullsnokar.

Väntan vid Usholmen blef slutligen odrägligt lång för Bertel Gerst och när det därför var ett godt stycke lidet fram på förmiddagen, beslöt han att våga sig ut på det ännu hårdt upprörda hafvet. Längtan efter att få göra ett lönande beslag, tillika med de hånfulla ord Stenar yttrat, bestämde honom för att våga försöket. Han visste dessutom att »Jupiter» var en god sjöbåt och hans besättning vana och härdade sjömän. Han beslöt dock först att rådfråga sig med dem, emedan de hade större kännedom om tulljakten än han. Alla voro också ense om att man kunde gå till sjös när som helst.

Snart flög »Jupiter» genom de fräsande vågorna i S:t Sillesund ut på hafvet. Kursen sattes norrut och derefter på Draget eller sydvestra inloppet till Marstrand. Den der liggande Er- eller Elgholmen

skyddade genom sin storlek tulljakten från att synas och gaf den dessutom tillräckligt lä mot den hårda vinden. Hunna upp emot Eggskären vid Elgholmens nordöstra udde utsände Bertel Gerst ett par man för att kunska medan han sjelf med jakten lade sig i skydd af det största skäret. I spejarebåten befunno sig Eskil och hans några år äldre kamrat Anders. När de kommit ut till det nordligaste af de mindre skären, yttrade Anders:

— Du, som har skarpare ögon än jag får hålla god utkik åt Tolgskär till.

— Tror du att han ämnar sig dit?

— Naturligtvis, efter som gubben Björn gjort smugglarehålan på Elgholmen obrukbar. Den gubben var allt en karlakar, det ska' jag säga.

— Åh, hvad det beträffar, inföll Eskil, så tyckes den nu varande löjtnanten inte heller vara så bortkommen, rätt så ung han är.

— Ja, ja, vi få väl se. Kanske att här besannas ordspråket, som säger, att nya qvastar sopa alltid bäst.

Efter en några timmars otålig väntan utanför skäret kröntes ändtligen spejarnes afsigt med den önskade framgången. Långt ute på vattenytan vester om Tolgskär syntes de mörka konturerna af en segel-massa.

— Tror du att det är »Sandhed», sporde Anders.

— Svårt att säga, menade Eskil. Den der skutan måste ändock prejas, om hon gör ett försök att löpa in i skärgården. Nu vill det minsann till att mera än förut ha ögonen öppna. Och han fortfor då han såg kamratens frågande blickar. Löjtnanten sa', att eftersom det nu kommit och troligtvis ännu kommer så mycket slödder till Marstrand, så kan man

ge sig hin på, att smuggerierna komma att bli både större och talrikare. Så att nog få vi att göra mera än förut, det kan du vara säker på.

— Men, så förtjena vi också mera, inföll Anders, som var ej så litet lysten efter den klingande förtjensten.

— Ja, nog har du rätt, men det kan också hända att förtjensten blir densamma, som gamle Truls fick, när han för omkring tio år sedan var ute med gubben Björn.

— Förtjensten! Hvad var det för en förtjenst? sporde Anders nyfiken.

— En kula i skallen.

— Åh, katten! Dog han?

— Ja, på fläcken.

Anders, som hade en fästmö i Marstrand, och som antagligen därför tyckte att lifvet ännu kunde hafva åtskilligt godt att bjuda på, sänkte missmodig hufvudet mot bröstet. Han vaknade ej förr upp ur sina funderingar på lifvets obeständighet, än Eskil med full hals skrek:

— Han kommer närmare. Fördöme mig sätter han inte kurs rakt på Tolgskär!

— Fort då tillbaka, menade Anders. Den lilla tullbåten, framdrifven af två par starka armar, hade snart hunnit fram till »Jupiter». Rapporten afgafs och länge dröjde det ej förrän tulljakten också styrde mot Tolgskärs östra sida.

Redan innan båten hunnit fram till »Sandhed» hade kapten Jack känt igen Bryngel, Ingel Greens hjälpreda vid alla hans lurendrejerier och dertill den ende, han i qvistiga frågor kunde lita på. Det var

derför med den mest oförställda hjertlighet han räckte Bryngel handen då han sade:

— Nu äntligen kunna vi hoppas att få ett slut på det här.

— Ja, det beror på, det, svarade Bryngel långsamt.

— Hvad för slag! skrek Jack till och gick ett par steg tillbaka.

På denna fråga svarade Bryngel:

— Jag tror att Stenar fått nys om er återkomst och . . . ja, ni förstår nog. Stenar är Ingels dödsfiende allt från den stunden han friade till rike Ingel Greens dotter och blef sparkad ur huset, så att nu gör han allt för att ställa det galet för köpmannen.

Sedan kapten Jack lättat sitt hjerta med så många sjömanseder han kände till, sade han:

— Vi ska' ändock försöka att i natt smyga oss in till Elgholmen och . . .

— Duger inte nu mera, afbröt Bryngel och valkade häftigt tobaksbussen.

— Duger inte, eftersade kapten Jack och liknade bokstafligen ett lefvande frågetecken.

— Nej, hålan der är förstörd.

— Af hvem?

— Af gubben Björn.

— Jaså, han har spelat mig det sprattet också, utbrast kapten Jack argsint. Möter jag honom med tulljakten, så . . .

— Åh, det behöfver ni aldrig mer göra, afbröt Bryngel.

— Hva', hva', hva'sa'! Är gubben död?

— Nej, inte hvad jag vet, men han har tagit afsked och fått en efterträdare.

— En ung spoling, kanske?

— Just så.

— Kunde just tro att det skulle bli något fanstyg af, skrek gubben Jack och ref sig förtvifladt i det tofviga håret. Nå, hvart ska' vi nu ta' vägen?

— Till Tolgskär.

Kapten Jack funderade en stund, derpå sade han:

— Tolgskär. Ligger det inte vesterut från Elg-holmen?

— Jo, ett godt stycke i nordvest. Natten tyckes bli temligen mörk och om inte allt har sammansvurit sig mot oss, så ska' nog allt gå bra.

— Ha snokarne reda på det nya stället?

— Det tror jag inte.

— Nå, så låt oss då våga försöket, inföll Jack under det hoppets stråle lyste ur hans ögon. Der är väl någon, som ta'r emot oss?

— Ingel Green kommer sjelf dit.

Efter detta samtal tog Bryngel rodret och blef från och med detsamma befälhafvare på »Sandhed».

På vestra kusten af Tolgskär låg den håla, som Ingel Green utsett till förvaringsrum åt sina med »Sandhed» hemkommande varor, rika skatter från Ostindien. Hålan bestod egentligen af en af naturen danad grop, som genom nattligt hemliga gräfningar blifvit ganska ansenligt utvidgad och fördjupad. Dessa anordningar hade kostat mycket penningar, men Ingel Green var rik och han såg ej på styfrarne när det gällde att skydda sig och sina begångna olagligheter mot tullens spanande tjensteandar. Hålan var så ypperligt belägen, att den med trakten obekante kunde upptäcka den endast från sjösidan.

Skymningen föll på allt starkare och allt efter

som vinden mojnade af, började de tunga skyarne att urladda sig i ett fint duggregn, hvilket gjorde luften ännu mörkare. Vädret var liksom enkom bestäldt för att gynna tilldragelserna på Tolgskär.

Samtidigt med att en liten med två personer bemannad farkost lade ut från udden Hummernäsan på Marstrandsöns södra strand, sköt äfven en båt, i hvilken befann sig en enda person, ut från Marstrands Tå, några holmar vid nordvestra kusten af förut nämnda ö. Båda farkosterna, som i skymningen voro osynliga för hvarandra, närmade sig ett gemensamt mål, Tolgskär, och lade der nästan samtidigt till, den från Hummernäsan vid östra kusten och den andre vid den nordliga. Personerna på den först nämnda kunde ej upptäcka tulljakten emedan den lagt sig i lä vid södra stranden, der den var fullt skyddad för att upptäckas.

Under tiden närmade sig »Sandhed» så försigtigt som möjligt med släckta lyktor och minskade segel. Endast de mörka konturerna af skrofvat och riggen kunde vägleda spejaren.

— Är det ej bäst att här fälla ankaret? sporde Bryngel.

— Är du galen? menade gubben Jack. Om det är ugglor i mossen, så vill jag vara fri att hvilken minut som helst kunna vända stäfven utåt igen. Jag drejar bi medan varorna föras i land. Hur långt ha' vi dit?

— Något mer än en kabellängd kan jag se.

— Nå fort till verket då, men hur kan du veta att...

— Der är tecknet, afbröt i detsamma Bryngel, då ett sekundlikt sken blixtrade till från högsta punkten af skäret. Ja, vi komma snart. Lasta fort båtarne.

Det gick en god tid åt att få ned de tunga

packorna i Bryngels och en af skeppets båtar, men slutligen var allt färdigt till affärd. Innan denna skedde förmanade kapten Jack de tre af besättningen, som medföljde, en i Bryngels och två i den andra farkosten, att om någon fara varsnades, det vill säga om de råkade ut för tullsnokarne, genast kasta sig i hafvet och simma mot fartyget, ty om de blefvo tagna skulle de alltid vara besvärliga vittnen mot honom (kapten Jack). Då förmaningen var slut sattes af från skeppet och med tysta årslag anträdde färden mot smugglarhålan.

Från skärets spets nedstego emellertid de två män, som gifvit signalen; norrifrån nalkades den från Marstrands Tå öfverkomne och från söder smögo sig längs stranden jaktlöjtnanten Bertel Gerst och tre af hans besättning, alla försedda med skarpladdade gevär.

Personerna i de tre grupperna på landbacken iakttog en så envis tystnad som om de upptäckt hvarandra och nu försökte att lura den ene den andre. Endast vågornas sqvalp mot stranden och det lätta ljudet från de i vattnet nedsänkta årorna var det enda, som hördes.

Plötsligt förnams en dämpad röst från båtarne uttala dessa ord:

— Tag törn. Den ena båten först och den andra se'n.

Derpå hördes en skrapning mot sjöbottnens stenar, så en lågmäld svordom och derpå blef det tyst för en stund. Den stridslystne Eskil ville prompt springa fram och det var endast med yttersta möda som Bertel Gerst kunde hålla honom tillbaka. Hade Eskil i sitt häftiga mod fått råda, skulle allt i förtid varit förderfvadt.

Båtarne fingo emellertid lägga i land. Af den

ifriga rörelse, som derefter uppstod, förnams tydligt, att varupackorna som bäst höllo på att fraktas upp på land. En grof stämman hördes också framnumla:

— Det var besynnerligt att patron ej kommer. Skulle någon olycka hänt honom?

I dessa ögonblick spände Bertel Gerst hanen på sin pistol. Men hur varsamt han än gjorde det, hördes dock knäppningar af Bryngels vana öron. Raskt uppfattande situationen skrek han:

— Tillbaka! Snokarne ä' öfver oss!

Blixtsnabbt rusade jaktlöjtnanten och hans folk ned mot den plats, hvarifrån stämman kom, men i mörkret ville det sig ej bättre, än att Eskil snafvade öfver en varupacka och föll framstupa med den påföljd att skottet gick ur hans gevär. När dånet deraf bortdödt skrek en annan stämman:

— Om vi skynda uppåt skäret få vi tag i smugglaren Ingel Green. Det var han, som visade signalen.

Troligtvis skulle Ingel fastnat i snaran om ej de förut beskrifna händelserna inträffat, ty han var redan på god väg ned till båtarna. I stället lade nu han och hans följeslagare Didrik Bundtmakare, såsom man säger, »benen på nacken» och sprungo tvärs öfver skäret, kastade sig handlöst i båten och voro redan ett godt stycke ute på vattnet när den ene af »Jupiters» besättning jemte Stenar, ty den ensamme mannen i båten var han, kommo fram. Ingenting kunde de se, men snopna och förargade hörde de hur de snabba årslagen allt mer försvunno i fjerran.

Med samma hastighet som Bertel Gerst rusade fram i tanke att med ett enla slag öfverrumpla smugglarna, kastade de sig i den andra båten, hvilken ännu icke hunnit blifva urlastad mer än till hälften och stötte ut från land.

— Gif er, annars skjuter jag, skrek Bertel och han verkställde äfven denna hotelse när han förnam att smugglarbåten i stället aflägsnade sig. De tre karlarne från skeppet hukade sig hastigt ned, men Bryngel, som ej var så qvicktänkt, fick en kula genom bakstycket af sydvesten så att han tumlade ned mellan tofterna. Han reste sig dock hastigt upp igen, ty han var fullkomligt oskadad.

Kapten Jacks ängslan då han förnam de båda skotten låter bättre tänka sig än beskrivas. Skulle någon af hans besättning blifva tagen, stode han der vackert. Så utom sig visste han sig sällan hafva varit. Slutligen hördes raska årslag vid sidan om skeppet; smugglarne klättrade svärjande upp, och den halflastade båten, som just var Bryngels (ty han hade visligen låtit skepps båten, på hvilken lyckligtvis intet namn fanns, först lasta ur), togs på släp. Så många klutar »Sandhed» kunde föra, sattes till och när morgonen grydde kunde de på Tolgskär kvarvarande tullnärerne ej upptäcka den minsta skynt af den djerfve ostindiefararen.

Hade Bertel Gerst ej varit så ifrig att rycka fram, skulle han utan tvifvel ej allenast fått smugglarne, utan äfven alla deras varor i sina händer. Nu deremot fick han som byte endast några packor och dessa af ringare värde, ty de dyrbaraste voro ännu ej urlastade. Ett riktigt fynd gjorde likväl Bertel Gerst, nemligen upptäckten af smuggelgrottan, ty i följd af den väntade sändningen hade den blifvit helt och hållet blottad. Han qvardröjde hela den dagen och följande natten på Tolgskär för att se om ej smugglarne skulle vända tillbaka, men då han andra morgonen från skärets krön ej kunde upptäcka det minsta segel på

den vida ytan, lät han föra de beslagtagna packorna ombord på »Jupiter», och styrde derefter, ej riktigt belåten med sin affär, in till Marstrand.

10.

Förklaringen.

»En ung mans väg till ena pigo» är underlig, det känna vi allaredan af Skriften, och underlig var i sanning den väg som Gomer tog för att få träffa Ragnhild. I stället för att gå rakt fram till Ingels bostad, tog han sådana omvägar som ända upp till fästningen, stannade en god stund i hörnet af fästningsmuren och den långa krokiga Borggatan, gick sedan framåt densamma ett stycke och stannade åter vid första krökningen. Med misstänksamma blickar såg han sig omkring, liksom hade han fruktat ett försåt och då han af en händelse kom att fästa ögonen på den stuga, i hvilken den franske grefven, hans förmodade rival, bodde, genomfor en skälfnig hans kropp. Hade han kunnat, skulle han ej haft något emot att med ens rifva ned stugan och begrafva den hatade främlingen under dess ruiner.

— Men, tänkte han eftersinnande, kanske att ryktet är osant, och så fortsatte han åter långsamt sin väg till dess han kom fram i närheten af den andra kröken. Härifrån kunde han tydligt se Ragnhilds hem, och hans hjerta klappade fortare vid åsynen af detsamma. Om hon blott ville komma ut på för-

stugubron, skulle han genast vinka åt henne och hon skulle nog komma till honom, det var han tvärsäker på.

Han var så försjunken i sina kärleks- och, medgifvorn äfven, hämndetankar, att han ej märkte hur skymningen föll på. Ville han träffa Ragnhild, skulle det ske snart. Han fortsatte därför sin gång öfver bergen vester om det gamla jordverket Gustafsborg, som 1781 förvandlades till skans, men raserades på 1850-talet, då ett nytt tidsenligare strandverk, det så kallade södra strandverket, uppfördes på Halludden, och kom efter en besvärlig vandring öfver den oländiga marken fram till Ingel Greens bostad. Intet fönster var upplyst och Gomer trodde för den skull att huset var öde. Han stannade likväl kvar en stund.

Missnöjd med sig sjelf och darrande af svartsjuka ämnade han öfver Halludden taga hemvägen, då han plötsligt fick höra ett kvinnorop:

— Låt mig gå i fred. Jag afskyr dig!

Gomer, som genast igenkände Ragnhilds stämman, smög sig i skydd af den kuperade marken fram mot det ställe, hvarifrån ropet hörts och här varseblef han till sin förvåning och harm huru den unga flickan förgäfves sökte rycka sig lös från Stenar, hvilken höll henne fast i kjolen. Det skulle för Gomer varit en lätt sak att med ett enda slag lägga Stenar till marken, men han beslöt sig för att, innan han gick till ytterligheter, höra fortsättningen af samtalen. Han drog sig därför så nära som möjligt de handlande personerna.

Det syntes att Stenar oupphörligt tiggde och bad, men att Ragnhild kallt afvisade alla hans böner. Sedan detta fortgått en stund, utropade slutligen fiskaren:

— Genom att blifva min kan du rädda din far, annars . . .

— *Annars?* upprepade den unge flickan med tonvigt på ordet.

— Annars måste han ohjelpigt falla, han den dryge patronen, och blifva lika fattig som jag.

— Och det skulle du ha' makt att göra? inföll Ragnhild tviflande men likväl rädd.

— Ja, just jag.

— På hvad sätt?

— Hå, hå, utbrast Stenar och skrattade hånfullt, du vill att jag ska' yppa min plan för dig, på det att du sedan må kunna tillintetgöra den, tänker du. Nej, du, så dum har ännu inte den af din far så föraktade fiskaren Stenar blifvit. Säg nu hvad du ämnar göra. Jag ämnar hålla mitt löfte.

— *Jag också*, svarade Ragnhild och ämnade gå, men i detsamma grep fiskaren henne i kjolen. En kort brottning uppstod.

— Du kommer ej lefvande härifrån, om du ej bifaller att blifva min, skrek fiskaren och höjde den lediga armen för att sätta sin hotelse i verket. Men innan han fick tid att göra detta, hördes en röst bakom honom:

— Det ska' vi nog bli två om.

Och det sista ordet var knappt utsagdt, förrän Gomers kraftiga näfve grep fiskaren i halsen och slungade honom handlost några alnar bort. I häpenheten hade Stenar släppt Ragnhilds kjol, annars hade hon troligtvis också fått göra sällskap.

— Tack för hjälpen, Gomer, yttrade den unga flickan och räckte den hurtige smedspojken sin hand under det en varm rodnad sprang upp på hennes kinder. Tack, tack!

Utän att yttra ett enda ord fattade Gomer den unga flickans båda händer och såg henne en stund

under tystnad in i de vackra ögonen. I hans blickar lästes ej blott den gamla barndomskänslan, utan äfven den nya uppspirande kärleken. Sakta drog han Ragnhild intill sig, och innan hon visste ordet af brann en kyss på hennes läppar. Och hon? Hon flydde ej, utan hvilade i den starka famnen, trygg af det skydd hon fått.

Stenar hade nu kommit till besinning igen efter sitt fall. Han kunde tydligt se de älskande och vid åsynen af dem intogs hans hjerta af ett ännu större raseri.

— Varen säkra på, att jag skall hämnas på alla, som stå emot mig, skrek han och knöt båda händerna mot Gomer. Ha' ni fått mig till fiende så...

— Packa dig genast i väg, afbröt Gomer och tog ett par steg fram mot Stenar, annars kommer du ej helskinnad hem.

Fiskaren lät ej säga sig detta mer än en gång. Som afskjuten ur en kanon försvann han åt Halludden till. Två dagar derefter var det som han gjorde sitt besök på »Jupiter» och varskodde Bertel Gerst angående »Sandhed».

Ändteligen hade förklaringen mellan de unga kommit till stånd, och den gick ju, tack vare Stenars uppträdande, raskt för sig. Men därför var den lika allvarligt menad. Gomer följde Ragnhild så långt försigtigheten medgaf och vid afskedet lofvade de, att ej allenast vara trogna mot hvarandra, utan äfven råkas så ofta lägligt tillfälle dertill kunde gifvas.

11.

Nya tag.

Det dröjde uaturligtvis ej många timmar, förrän Marstrands innevånare fingo kunskap om hvad som tilldragit sig på Tolgskär. Att Stenar, som ankom till staden på morgonen, skyndade sig att utpeka Ingel Green, var också naturligt. Att Ingel befattade sig med smuggerier, det kände ju hvar och en till, men att han lidit en så afgörande motgång, det hade ingen kunnat ens ana. Till en början menades det också allmänt, att Stenar ljög, ty det vore nästan otänkbart att Ingel med en så skicklig medhjelpare som Bryngel skulle misslyckas, och på många ställen fick budbäraren hålla till godo med rätt mustiga tillmälen.

Men då Bertel Gerst följande dag lade tulljakten vid Hamngatan och de beslagtagna packorna började föras i land, då insågo alla, att Stenar hade rätt. En massa folk samlades också nere vid jakten och dess besättning hade svårt att reda sig för alla de frågor, som haglade öfver dem. Till slut blef publiken så närgången, att Bertel måste använda hela sitt inflytande för att hans folk skulle få arbeta i fred.

När det slutligen blef konstateradt, att Ingels smuggeriförsök den gången till en del misslyckats, bröto hopens smädelser med hela sin tyngd lös öfver honom. Det är alltid så. Den man, som alltid följes af lyckan, han må nu företaga sig nära nog hvad som helst, han vinner alltid den stora massans sympatier och prisas af alla, men skulle lyckan helt plötsligt vända honom ryggen och en motgång inträffa, då vänder sig också hopens gunst på samma gång, och

man har ej nog starka ord för att uttrycka sitt ogillande mot den, man kanske för blott en timme sedan höjde nära nog till skyarne.

Denna ombytlighet fick också Ingel Green i rikt mått erfara. Då han efter ett par dagar visade sig ute skrattade man honom rakt upp i ansigtet, spottade efter honom och sporde öppet om han inte nu på sistone ämnade upphöra med smuggerierna och bli hederlig karl. Desse belackare anade ej då, att de i en framtid genom att träda i Ingels fotspår skulle blifva en medelbar orsak till upphäfvandet af stadens fria handelsrättigheter.

Ingel Greens förargelse öfver det misslyckade smugglingsförsöket gjorde honom halfsjuk. Sådant hade aldrig förut händt honom. Alla som kommo i beröring med honom, snäste han och Ragnhild fick mer än en gång under de närmaste dagarne erfara följderna af hans dåliga lynne, naturligtvis försämradt i följd af det hån, som han bittida och sent var utsatt för.

Men då Ingel hunnit lugna sig, återtog hans själ hela sin handlingskraft. Största delen af varorna befunno sig ännu ombord på »Sandhed», men hvar fanns nu skeppet? Icke var det tänkbart att gubben Jack fortfarande skulle kryssa utanför Marstrand och invänta ett lägligare tillfälle. Antingen hade han begifvit sig norrut eller söderut. Men åt hvilket håll? Knuten låg just i att få veta detta.

Ju mera han grubblade derpå, desto mera invecklad syntes honom affären. Och så visste han nu med säkerhet, att han i Stenar hade en dödlig fiende. Ragnhild hade också talat om för fadren Stenars både frieri och hotelser och orsaken till hans illvilja var därför klar. Att Stenar var en fiende, som det ej var rådligt att förakta, det hade han nog fått erfara.

Att göra honom oskadlig genom att gifva honom döttern till äkta, det kunde naturligtvis ej komma i fråga, men fanns det då ej något annat sätt att blifva den farlige fienden qvitt? Jo, *ett* säkert fanns, nemligen att på ett eller annat sätt låta honom spårlöst försvinna, men ännu vågade Ingel ej tillgripa detta. Misstankarne skulle då genast falla på honom, och under sakernas nuvarande ställning måste han undvika dem så mycket som möjligt.

En regnig och på alla möjliga vis ruskig afton satt Ingel Green ensam i det lilla rum han inredt till kontor, och som var beläget på huset södra ända med utsigt åt sjön. De små naggande förtretligheter han varit utsatt för under dagens lopp, voro ännu icke förgättna, ty Ingel Green var en man, som ej så lätt knnde glömma lidna oförrätter, låt vara att de voro förvällade eller ej. Brummande som en uppretad björn gick han, så godt utrymmet medgaf, omkring i rummet, slängde hit och dit med armarne och mumlade hotande meningar för sig sjelf.

— Men jag skall nog krossa dem, utbrast han till slut, och isynnerhet skall Kolbjörn Galde få dyrt umgälla de ord han yttrade i dag. Att jag smugglar in varor, det blir en affär mellan mig och kronan och ingen annan har med den saken att skaffa. Och den här porto franc'on, som han och hans parti rida upp sig på, den få vi nog behålla. Låt Galdes skrikhalsar gorma bäst dem gitter, bara jag förtjenar penningar, så ger jag Hin hvad slags folk det finnes i Marstrand. Ha, ha, ha, skrattade han hånfullt, liksom det inte förut skulle finnas odågor och usla människor här! Hvad är den der Stenar annat, än en bof, som borde hängas i första nästa galge. Och den skinntorre mäster Joel, som ser ut som om han inte hade råd

att äta mer än ett mål mat i veckan, och som breder ut sig med den rotväliska, som han kallar latin, hvad är han annat än en ömklighet, som hvarje man bör skratta sig förderfvad åt. Nej, utropade han med höjd stämma, här måste blifva annat af, ty jag . . .

En svag knackning på dörren afbröt hans mening. Men som det var Ingels vana, att alltid låta sina kunder knacka två gånger, emedan han hört att det skulle vara förnämt, brydde han sig ej om att öppna.

Den andra knackningen, som var hårdare och förrådde en viss otålighet, lät ej vänta på sig många sekunder, och nu ändtligen ropade Ingel Green sitt:

— Stig in!

Dörren hade ej hunnit öppnas mer än till hälften då Ingel, som trodde sig se en vålnad, ryggade några steg tillbaka och utropade:

— Bryngel!

Den af regn drypande figuren stängde dörren efter sig, skakade på kroppen som en våt hund, stampade ogeneradt i golvet så att smutsen och regnvattnet stänkte vida omkring och sade derpå:

— På dagen töres jag ej ännu visa mig här. Derfor kommer jag med mörkret, och att jag ser ut som jag gör, det råar jag ej för, ty jag har farit lång väg.

— Du är hungrig och trött, Bryngel. Mat och hvila skall du få.

— Inte ännu, utbrast Bryngel och motade Ingel då han närmade sig dörren. Vi ha' nu viktigare saker att tala om.

— Nå, så tala då!

— Men, inföll Bryngel, som antagligen ångrade att han ej lät Ingel gå efter förfriskningar, nog känner jag på mig, att en sup skulle krya upp mig.

— Ja, visste jag inte det, menade köpmannen. I ett sådant hundväder som detta, kan allt en värmedryck göra nytta.

Med dessa ord försvann han, men kom genast tillbaka. Den så godt som genomvåte Bryngel tog sig både en och två supar och snart började hans af det kalla regnvattnet genomfrusna lemmar att återtaga sin fordna spänstighet. Efter den tredje supen började hans ögon att lysa med större glans och då han sköt ifrån sig flaskan sade han:

— Nu är det tid. Gubben Jack väntar otåligt på att få lasta ur resten.

— För tusan, jag längtar också att få den i land, inföll köpmannen, men hvar?

— Vid Tjufkils hufvud.

— Är du tokig karl! Gästgifvaregården ligger ju knappt ett par tusen alnar derifrån och . . .

— Gör ingenting till saken, afbröt Bryngel. Och han fortfor under det ett illparigt leende spelade kring hans läppar. Efter hvad jag hört berättas ska' ju Ulf Lindersson bli er måg, och så dålig karl är han väl inte, att han vill angifva sin svärfader, aldra helst som förtjensten en gång kommer att hamna i hans fickor.

Ingel Green gjorde en ful grimace, den Bryngel ej såg emedan han ånyo förde flaskan till sina läppar. Sedan klunken väl blifvit nedsväljd fortfor Ingel:

— Du är allt en stor lufver, Bryngel, men i en sak har du rätt. Tjufkils hufvud är ett bra ställe; jag fruktar bara för att det skall finnas någon nyfiken resande på gästgifvaregården.

— I ett sådant här väder är allt en sådan glad om han får hålla sig inne, menade Bryngel.

— När skall då urlastningen ske? sporde Ingel förvånad.

— I natt.

— I natt redan?

— Ja, som jag sagt.

— Och du har inte förut underrättat mig derom, inföll köpmannen förebrående.

— Hur skulle jag ha tid dertill när kapten Jack och jag inte kunde komma öfverens om landningsplatsen förrän i dag på eftermiddagen. När vi passerade Södra Åstol var frågan klar. Jag tog då genast skeppsbåten och nu är jag här. Det är alldeles nödvändigt för gästgifvarens skull att ni följer med. »Sandhed» hinner fram till midnatten och ej långt derefter kunna vi vara på ort och ställe, ty vinden är med oss och med segel och åror ska' vi snart tillryggalägga den milen. Gubben Jack vill inte vänta längre.

— Topp, jag följer med, utbrast Ingel Green. Hvar ligger båten?

— Vid Hummernäsan.

Ingel behöfde ej göra stora tillrustningar till resan, så att det dröjde ej många minuter förrän han var i ordning. Sedan han underrättat dottren om, att han endast skulle gå ut i staden ett ärende och att hon gerna kunde lägga sig, emedan han ej torde komma hem förrän mot morgonen, begåfvo sig Ingel och hans medhjelpare åstad. De behöfde ej vara oroliga för att upptäckas, ty på stadsgatorna och nere vid hamnen syntes ingen lefvande varelse. Det ruskiga vädret hade jagat allt hvad lif hade under tak.

Då morgonen inbröt och Ingel Green ännu ej var återkommen begynte hans närmaste att ana oråd. Några visste äfven berätta, att de qvällen förut sett en skymt af Bryngel, så att nu kunde man säga nästan

med säkerhet, att något nytt smuggeriförsök vore å bane.

När Ingels bortvaro kom till Stenars öron blef denne nästan utom sig af förargelse. Så hade han, som trodde sig vara så vaksam, ändå blifvit lurad. Men, han svor också på, att detta skulle vara sista gången, äfven om han som en hund nödgades om nätterna vakta utanför Ingels bostad och om dagarne följa honom i hälarne.

12.

Franske grefven och hans betjent.

Den stuga, hvilken Philip de Mauginard och hans betjent Armand hade hyrt af den rödhårige och puckelryggige Tufve, innehöll blott två rum, ett större, som beboddes af grefven och ett mindre, ej olikt en skrub, i hvilket betjenten fick hålla till. Det stora rummet hade endast en säng, hvilken om dagarne tjenade till soffa, ett bord, en väggfast bänk och två groft tillhuggna stolar, hvilka tycktes blifvit gjorda för att bära tyngden af hvar sin elefant; i skrubben, som genom en dörr stod i förbindelse med stora rummet, fanns blott och bart en säng. Från den väldiga spiseln i stora rummet skulle värme också meddelas till det mindre.

Då grefven tog sin bostad i besittning gällde hans första blickar de två fönstren i stora rummet och det ensamma i skrubben och hans ansigte uttryckte full-

komlig tillfredsställelse då han upptäckte de bastanta luckor, som hängde utanför. Hvarje afton i skymningen stängdes omsorgsfullt både dörren och fönsterluckorna och endast genom de sist nämndas små runda hål kunde vandraren af det ljussken, som skymtade inom dem, se att stugans gåtlika innevånare ännu lefde.

Samma afton som Bryngel afhemtade Ingel Green till Tjufkils hufvud göra vi ett besök hos de båda fransmännen och stiga genast in i stora rummet.

På sängkanten satt grefve Philip de Mauginard, eller är det må hända ej han? Hvar är det stora mörka helskägget, som alltid väckte en sådan uppmärksamhet i staden? Hvar äro fårorna i pannan och de djupa vecken kring munnen? I stället se vi framför oss en man ej öfver trettio år gammal och med visserligen slappa men dock ej oäfna anletsdrag. Och hans betjent, är det den der unge mustachprydde mannen, som alltid plägar visa sig med något lutande gång och ett stubbigt hvitgrått helskägg? Hans gestalt är nu rak och spänstig men dock ej så fullt harmoniskt utvecklade som den andres.

Af hvad här blifvit sagdt kan läsaren genast finna att de båda notabla främlingarne uppträdde under falska drägter. Deras namn voro också, såsom vi genast få erfara, falska, dock med undantag af förnamnen.

Af de i stora rummet befintliga kistorna, till ett antal af fyra, voro två öppnade, och från deras inre mötte en massa olika föremål åskådarens blickar. Den ena kistan innehöll en mängd olika gevär, pistoler af olika storlekar och kaliber, värjor, dolkar, knifvar m. m.; den andra kistan var fullpackad med kläder af finaste tyg, broderade med silfver och guld.

På sängkanten hade Philip de Mauginard, eller

de Vallée, som hans rätta namn var, tagit plats och åsåg ej utan förnöjelse hur Armand de Bousquet sysslade med att tillaga deras aftonmåltid.

— Det går trögt med kocksysslorna, skämtade Philip de Mauginard-Vallée, såsom vi hädanefter vilja kalla honom. Och ändå har du en farbror, som är amiral.

— Och du då, svarade Armand i samma ton, du kan ju inte ens läsa »fader vår» på latin oaktadt du har en morbror, som är abbé, så att du har ingenting att säga.

Båda två utbrusto derefter i ett samtidigt skratt, naturligtvis på hvarandras bekostnad.

Efter många försök lyckades ändteligen den improviserade kockens bemödanden och den enkla måltiden intogs med strykande aptit.

— Nog tycker jag att vi kunde bestå oss med en hushållerska, eller inackordera oss i maten, yttrade Armand. Alltid ha vi penningar att betala med, fortfor han och kastade en hastig blick på den jernbeslagna kistan i hörnet bredvid sängen.

— Hushållerska, inackordering, brummade grefve Philip. Hvad tänker du på! Jo, det skulle just vara skönt att få ett nyfiket fruntimmer i huset. Inom några timmar skulle hela den här stadshålan veta om hur vi ha det och kanske mera, ty du må tro, att när en kvinna skall berätta någonting, så säger hon ej hur det i sjelfva verket förhåller sig; nej, det blir allt för prosaiskt och onjutbart, det måste alltid läggas till någonting och hör inte detta *någonting* till sjelfva saken, så stöper hon nog om det, så att det, i hennes och de oinvigdes ögon förstås, alltid passar in. Och de der kistorna sedan! Hur länge tror du att de skulle få vara i fred för hennes spanande blickar? Hon skulle

vända och vrida dem på tusen olika sätt, och när detta ej hjälpte, skulle hon må hända begagna falska nycklar eller i hemlighet skicka efter en smed för att dyrka upp dem, och . . .

— Ha, ha, ha, skrattade Armand de Bousquet, du hyser fortfarande samma antipati mot gamla käringar.

— Ja, kan du undra derpå? Är det ej just en sådan, som ej allenast förbittrat hela mitt lif, utan äfven så godt som jagat mig i landsflykt, svarade grefve Philip under det hans ögon fingo ett uttryck, som vexlade mellan raseri och vemod. Om jag hade den megæran här, skulle jag, så sannt det . . .

— Lugna dig, lugna dig, afbröt Armand de Bousquet. Vi skola så mycket som möjligt försöka att glömma det förflutna.

— Glömma, glömma, eftersade Philip de Mauginard-Vallée liksom talade han mera för sig sjelf. Ja, den som ändå kunde glömma medan lifvet varar. Nej, fortfor han och sprang upp, jag hatar allt hvad qvinnor är och heter, och . . .

— Äfven den der ljuslockiga skönheten der borta i berget? afbröt Armand leende.

— Bah, inföll grefve Philip, under det ett medlidsamt löje spelade kring hans läppar; den, som sett våra parisiska skönheter, går inte och förälskar sig, åtminstone på allvar, i en svensk smugglaredotter. Dessutom skulle det aldrig kunna falla mig in att svika Albertine.

— Men flickan är ganska täck, invände Armand de Bousquet, och jag hörde i går, att hon allmänt kallas för Marstrands ros.

— Nå, så gör du din cour för henne, inföll grefve Philip skrattande, jag tror nog, att en så för-

näm herres betjent inte skall blifva afvisad i brådbrasket. Ha, ha, ha!

— Ha, ha, ha, instämde »betjenten» med full hals.

Sedan den ystra munterheten ändtligen hunnit lägga sig, sade Philip de Mauginard-Vallée:

— Men, allvar taladt, så vet jag sannerligen ej hur det här skall gå i längden. Underrättelsen om att Marstrand är frihamn skall naturligtvis leda våra fiender på tanken att vi flytt hit och du känner de Carrets lågande hat. Aldrig skall han förlåta oss, att vi spelade honom det der sprattet, som var djefvulskt elakt, det medgifves till fullo, men . . .

— . . . rättvist, menar du, inföll Armand raskt. Ja, så rättvist straff har sällan drabbat någon. Hvad mera, om han skulle skicka sina spioner och sitt blinda verktyg, den korsikanske banditpatern Dulon, oss på halsen! Vi skola nog hålla dem stången. Dessutom skyddar oss nog förklädningen, så att . . .

— Misstag om du tröstar derpå, afbröt de Mauginard-Vallée. Dulon behöfver ej vara här många dagar, förrän han får höra att tvenne fransmän nedsatt sig här och att han då anar förhållandet, det kan ej slå fel.

— Låt honom icke blott ana, utan äfven få visshet om att vi äro de eftersökta, utbrast Armand de Bousquet, under det hans blickar lågade. Som äkta fransmän gifva vi oss ej i första anfallet. Här har du min hand derpå.

— Och här är min.

De biltoge främlingarne vexlade ett kraftigt handslag. Den gemensamma fara, som sväfvade öfver deras hufvud, manade dem också att handla enigt.

13.

Skeppsbrottet.

Det var full storm och hela Kattegat vräkte med förfärlig våldsamhet sina tornhöga vågor in mot vestkustens öar. Vid Nidingen kräfde hafvet sina offer af menniskor och fartyg och äfven Pater-Noster-skären bäddade mången gammal bepröfvad och mången ung och ovan sjömans graf. Här och der kringdrefvo fartyg med slitna segel och helt och hållet eller till en del kapade master. Med ett ord: en sådan storm hade icke på årtionden rasat i Kattegat, det kunde de äldste i Marstrand heligt bedyra.

Bland de fartyg, som dels länsade, dels voro i drift inåt Hakefjärden, befann sig en skonare med kapad aktermast. På förmasten, af hvilken blott en liten del fanns kvar, hängde lemningarne efter ett segel och fladdrade för vinden likt en flagga i shau (nödflagga).

Ombord på skonaren, som var hårdt lastad, i följd hvaraf den var mindre utsatt för olycka att kantra än olastade fartyg, rådde, oaktadt de öfverhängande farorna, den största ordning. Befälhafvaren och besättningskarlarna voro alla på sin post och så påpassliga som behofvet påkallade.

Blott en kunde ej fullt behålla sitt lugn. Det var en medelålders man med skarpa svartbruna ögon, och en spetsig näsa, hvars tipp nära nog vidrörde de tunna så godt som blodlösa läpparne. Hela hans ansigte, i hvilket jesuitens halhet och falskhet tydligt stod att läsa, uttryckte så mycken skrämsel, att det till och med väckte ej blott medlidande utan äfven

löje hos besättningen. De långa och magra fingrarne, mera liknande klor, voro ständigt sysselsatta med radbandet, allt under det läpparne med konvulsiviska ryckningar frammumlade sina böner, omvexlande med dryga eder, då störtsjöarne hotade att begrafva skutan och rycka dess besättning öfver relingarne.

Den långe och magre patern, ty personen i fråga var en sådan, hade af kaptenen försigtigtvis blifvit fastsurrad vid maststumpen, annars hade han för länge sedan varit slungad öfver bord. Och här ömsom kröp och ömsom raglade han åt alla sidor lik en vid sin koja fastbunden hund. Allt hvad han den föregående dagen förtärt var uppgifvet och det knotiga ansigtet liknade mera ett skrynkligt pergament, än tillhörande en lefvande varelse.

— Det var mig en lefvande markatta att ge hals, brummade en gammal sjöbuss, då han halade sig förbi den skrikande patern. Inte blir det bättre med det der skriket, inte.

En stor våg slungade honom i detsamma rakt mot patern, så att båda rullade omkring på däck till stor förnöjelse för kaptenen och besättningen.

— Der fick du för att du hånade en Guds man, ropade gäckande en af matroserne.

— Tig du, skrek den gamle sjömannen och reste sig svärjande upp under det patern med dödsångsten målad i sina drag kröp fram till maststumpen, kring hvilken han förtvifladt slog armarne. Den der beniga markattan ha vi säkerligen att tacka för att stormen kommit öfver oss.

Vidskepligheten hade den tiden ej ännu hunnit gå ur allmänheten och den gäckande matrosen kände sig helt beklämd till mods. Det var med blickar, i hvilka lästes den största förskräckelse som han be-

traktade patern, hvilkens ansigte dödsångsten gjort askgrått. För sig sjelf mumlade han också alla de besvärjelser han lärt sig af gamla menniskor.

Fartyget rullade fortfarande på det vildaste sätt mellan de upptornade vågorna. Det knakade på ett oroväckande sätt i det tungt arbetande skrofvat och brottsjöarne gingo utan något mellanrum öfver det-samma. Men i den tjutande stormen hördes icke mindre genom roparen kaptenens orädda stämman och de raska sjöbussarne, som upplefvat mången storm, liknande denna, och ännu värre, eller så kallade orkaner, hörsammade pligttroget och så hastigt som fartygets våldsamma krängningar det tillät, sin förmans befallningar.

På eftermiddagen hade den från Elgöns vestra kust endast genom ett smalt sund skiljde Lamholmen kommit i sigte. De våldsammaste bränningar skummade och fräste mot den höga kusten och hotade hvarje seglare, som nalkades densamma, med undergång.

Kaptenens mening var att så mycket som möjligt söka hålla sig i segelrännan in till Uddevalla, och komme han blott oskadad innanför den skärgård, som bildas af Risön, Kersön, Lilla Dyrön med flera norr om segelrännan, och Elgön, Lamön, Träfsten och andra söder om densamma, kunde han anse sig fullkomligt säker, alldenstund nämnde ögrupper lågo väl i lä för de vestliga stormarne.

För att nå detta mål sattes kursen rakt på Klöfja, ett skär utanför Elgholmens nordvestra udde. Fartyget lydte rodret utmärkt väl och de bästa förhoppningar på en god utgång förefunnos. Patern hade småningom hunnit sansa sig och lyckats komma i lä. Och der låg han helt och hållet utsträckt på

magen och endast fingrarnes krampaktiga rörelser om radbandet tillkännagåfvo att han ännu var vid lif.

— Håll upp mera, kommenderade kaptenen och sprang akterut, annars rusa vi . . .

Ett harmfult rop från den styrandes läppar, samtidigt med att skutan hastigt föll af för vinden, blef svaret på hans tal.

Kaptenen bleknade och detta var ej underligt, ty en väldig störsjö hade tagit rodret med sig. Skutan var totalt redlös; ingen mensklig makt kunde nu mera hindra undergång, helst som den dref ned mot Lamholmen. Då pater fick kännedom om det hjälplösa i läget, uppgaf han det ena ångestskriet efter det andra och de voro så genomträngande, att de trots stormens raseri, hördes öfver hela fartyget. Att äfven den modigaste sjöman skulle taga intryck deraf och känna sig beklämd, det insåg kaptenen genast. Af denna orsak praktiserade han sig bort till den skrikande jesuiten, lutade sig ned, grep honom med kraftig hand i kragen och reste upp honom till hälften.

— Hör på, vojande pater, sade han derpå med en stämma som var full af allvar, inte hjälper det att skrika och åbåka sig på detta sätt. Ni, som vill gälla för en from man, borde åtminstone veta, att vid sådana tillfällen som detta, är det alltid bäst att taga till bönen, om vår Herre skulle kunna hafva förbarmande med oss. Bed ni på edert sätt, så vill jag och min besättning anropa Gud så, som vi äro inlärdade från barndomen. Jag tror inte att han gör någon åtskilnad på om vi ha ett radband att tumma eller ej, blott vi rätt bedja med hjertat.

Dessa allvarliga ord verkade synbarligen lugnande på jesuiten; han reste sig upp så godt han kunde och bad på sitt katolska sätt med ifriga korstecken

under det kaptenen och hans besättning på knä framförde sina böner till verldsaltets upphofsman. Det var en djupt gripande syn att se dessa åt en oundviklig död invigda män böja sig för allmakten.

Skymningen var i annalkande och bidrog till att öka fasorna. Allt närmare sin undergång rusade fartyget. Bränningarnes hvita skum blef allt mera tydligt och innan bönerna, hvilka troligtvis skulle blifva de sista, som dessa män uttalade, voro slutade, kunde man tydligt höra bränningarnes hemska dån. Det tycktes också för de redlöses blickar som om dessa vilda bränningar ökades med hvarje minut som förgick, och liksom jublade öfver det säkra byte, som skulle tillfalla dem.

Plötsligt kändes en stöt så våldsam, att alla, som höllo sig upprätt, kastades omkull. Så ännu en stöt, våldsammare än den andra. Fartyget skälfdes som ett offerdjur under knifven, reste sig med fören högt i vädret och kastades sedan våldsamt på sidan. Allas undergång var gifven i nästa sekund.

Men denna ödesdigra sekund lät vänta på sig, ty skutan hade fastnat mellan tvenne undervattensklippor. Denna omständighet ingaf kaptenen nytt mod. Han skyndade tillika med ett par man fram till fören, laddade med feberaktig brådska de två små signalkanonerna och affyrade skotten. Som vinden låg mot land, var det all utsigt att ljudet af dem skulle höras till de menckliga boningar, som lågo på kusten. Efter det andra skottet tyckte sig också kaptenen märka att ett par båtar skymtade fram mellan bränningarne. Men det kunde ju äfven vara en bedräglig synvilla, så upprörd som han var och för att ej ingifva sin besättning några tomma förhoppningar, hvilka otvifvel-

aktigt skulle nedstämt deras mod ännu mera, yttrade han ingenting.

— Kapten, mera hväste än talade en stämma bakom fartygets befälhafvare, är det verkligen fara för lifvet?

Och då kaptenen vände sig om, mötte hans ögon den dödsbleka paterns.

— Ja, svarade han utan att besinna sig en enda sekund, vi sväfva i den ögonskenligaste dödsfara och skulle ej strandborna hafva lagt märke till våra nöds-kott, och infinna sig här om en half timme, ty så länge kan skutan ännu hålla stånd, emedan den är väl byggd, så äro vi förlorade.

Paterns bleka anlete blef, om möjligt, ännu hvitare, och hvitheten af hans skälvande läppar täflade med ansigtsfärgen. Utan att yttra ett enda ord sjönk han ned på det lutande däck.

Efter ungefär en kvarts orolig väntan, upptäckte slutligen kaptenen, att de mörka punkter som han tagit för båtar, i verkligheten äfven voro sådana. På långa omvägar närmade de sig det strandade fartyget och slutligen voro de framme.

— Vi äro räddade; Gud vare lof, vi äro räddade, ljud det enstämmigt från de härdade sjömannens läppar. Patern, som visserligen ej mycket förstod hvad de sade, men som af deras ljusnade anleten kunde begripa att något angenämt inträffat, reste sig ifrigt och spejade utåt den kokande ytan. Vid åsynen af båtarne uppgår äfven han på sitt språk ett högt glädjerop.

Efter mycket besvär lyckades det ändteligen för båtarne att komma så nära fartyget, att dess besättning utan allt för stor fara skulle kunna förflytta sig dit. På det att ingen olycka skulle kunna inträffa

hade kaptenen ställt upp sitt folk som till parad och befallt att blott en i sender finge lemna fartyget. Patern, öfver hvilken han ej egde något kommando, hade han ej tagit med i räkningen.

Skälfvande af begär att få lemna den farliga skutan hade jesuiten ställt sig vid relingen och följde med ängslig uppmärksamhet båtarnes minsta rörelser. När han då såg att en af karlarne i den första båten gaf kaptenen ett tecken att börja utskeppningen, kunde han ej längre styra sin åtrå. Innan någon kunde förhindra det hade han klättrat upp på relingen och kastade sig handlöst ned mot båten. Han hade dock ej tagit båtens krängningar i betraktande, och följden deraf blef att han plumsade i sjön.

— Adjö med den vettvillingen, mumlade den matros, som förut varit i kollision med patern. Ändå en jesuit mindre i världen.

— Och en mera i helvetet, fortsatte sidokamraten.

Men, ödet ville ej att patern nu skulle omkomma. Sedan han varit nere i djupet ett par gånger, lyckades det en af båtkarlarne att få tag i hans ena arm, hvarefter han halades ombord i fullkomligt medvetslöst tillstånd. Besättningen kom också lyckligt, men utan att kunna berga synnerligt mycket af sina tillhörigheter, ned i båtarnes. Sist lemnade kaptenen det till undergång dömda fartyget, af hvilket morgonen der efter ej funnos andra spår än kringflytande spillror och lemningar af lasten. Förstörelsen hade varit fullständig.

De skeppsbrutne mottogos vänligt af holmens fattiga fiskarbefolkning, som gjorde allt hvad i dess förmåga stod att hjälpa. Svårast var det att få patern till lif igen, ty han hade under de två gånger han sjunkit, insupit en oerhörd quantitet vatten, men

slutligen lyckades ansträngningarne. Han var dock så matt, att han ej kunde följa kaptenen och dennes besättning när de efter ett par dagar begåfvo sig öfver till fastlandet, utan måste stanna qvar ännu en tid.

14.

Vid Tjufkils hufvud. Kapten Jacks och Bertel Gersts första möte.

Straxt norr om Tjufkils gästgifvaregård ligger på en bergshöjd utmed hafvet det så kallade Tjufkils hufvud. Redan omkring år 1664 omnämnes denna ort såsom en marknadsplats, hvilken en, eller måhända flere gånger om året, besöktes ej blott af traktens allmoge, utan äfven af innevånarne från staden Kung-elf, hvilket bevisar att platsen måste hafva varit af en viss betydenhet såsom marknadsplats. Ända till 1840 hölls marknad der i början af oktober månad, men det nämnda året aflystes densamma.

Genomvåta af det ymniga regnet och nära nog halfstelnade af köld, anlände Ingel Green och Bryngel slutligen till viken Tjufkilen. Sedan de omsorgsfullt gömt båten i mynningen af den lilla å, som är en afslutning på nämnde vik och som flyter fram straxt söder om Tjufkils gästgifvaregård, skyndade de, ehuru midnattstimmen redan inbrutit, till Ulf Linderssons bostad. Ingenstädes syntes något ljussken; tystnaden borgade för, att alla sofvo.

Ingel Green gick med raska steg fram till det

fönster, som han visste tillhörde gästgifvarens sofrum och knackade först varsamt på rutan. Men då ingenting gaf till känna, att knackningen gjort åsyftad verkan, förnyade han den, men nu hårdare. Många sekunder hade ej gått till ända, förrän Ingel hörde att det rörde sig der inne. Nu gaf han det mellan honom och Ulf öfverenskomna tecknet, tre svaga hostningar med korta mellanrum.

Rörelsen inne i rummet blef derefter lifligare och snart kunde Bryngel rapportera att skyndsamma steg närmade sig hufvudingången. Ingel skyndade dit och hann fram i samma ögonblick som Ulf stack ut hufvudet genom den på glänt öppnade dörren och hviskade:

— Är det du, Ingel?

— Ja, öppna bara. Ett gement väder.

— Och den der? sporde Ulf, pekande på Ingels följeslagare.

— Har du blifvit så skumögd, att du ej känner igen Bryngel?

När de inkommo i gästgifvarens sofrum, ville Ulf tända eld på spiselbrasan för att de genomvåta skulle få torka sina kläder, men Ingel hejdade honom genast med dessa ord:

— Ingen eld. Vi måste väcka så litet uppseende som möjligt. Men, innan jag säger dig orsaken till mitt oförmodade besök, måste du säga mig om du har resande i huset.

— Inte så mycket som en katt en gång, svarade Ulf.

Sedan Ingel derefter omständligt redogjort för sitt ärende, sade han:

— Vill du hjälpa mig med att dölja varorna till dess jag småningom hinner föra dem in till staden?

— Ja, svarade Ulf utan att besinna sig ett enda ögonblick.

— Godt. Har du något säkert förvaringsrum?

— Ja, se det blir värre med den saken, menade gästgifvaren och klådde sig eftertänksamt bakom ena örat. Men, låt mig tänka efter. Jo, jag tror att de ska' ligga temligen fredade i källaren nere vid ån.

— Låt oss då genast skynda ut till marknadsplatsen, ifrade Bryngel. Jag är säker på, att »Sandhed» redan framkommit och att kapten Jack nu som bäst svär öfver att ingen är på platsen för att mottaga varorna. Det vore försmädligt om tullsnokarne för andra gången skulle vädra upp oss och . . .

— Var lugn du, Bryngel, afbröt Ulf Lindersson. Tulljakten låg i går afton i Draget, det vet jag bestämdt. Ni ha väl ingenting emot att jag följer med er dit ut med häst och vagn?

— Tvärtom, ljöd Ingel Greens svar. Men, tror du att allt rymmes på en vagn?

— Det kan inte hjälpas om ni måste köra flere gånger, svarade gästgifvaren. Förhållandet är, att jag i dagarne fått två nya drängar, och jag är inte säker på om jag kan lita på dem. Jag skall därför själf köra hästarne på den omväg, som leder ned till källaren, och då kan du väl vara lugn, Ingel?

— Fullkomligt, svarade denne och tryckte kraftigt Ulfs hand.

Utan att någon af gårdsfolket vaknade ställde Ulf Lindersson fordonet i ordning och snart voro smugglarne på väg till Tjufkils hufvud.

Tjufkils marknadsplats var belägen på en slätt mellan den höga bergsryggen och den lilla vik, som

skjuter in i landet vester om landsvägen. Ett par mindre stugor, bebodda af fiskare och, när tillfälle gafs, äfven smugglare, lågo endast några famnar ifrån vattenbrynet.

I denna nämnda vik hade »Sandhed» kastat ankar, och den låg der i fullkomlig trygghet för väder och vind.

Under de största farorna på sjön hade kapten Jack alltid bibehållit sin medfödda kallblodighet och den hade mer än en gång räddat honom, hans fartyg och besättning från undergång, men så snart det var frågan om väntan och denna började draga ut på tiden, då blef han först orolig och slutligen argsint.

Så också nu. Motgången vid Tolgskär hade till den grad retat honom, att han högtidligt gått ed på, att ej lemna trakten förr, än han fått Ingel Greens varupackor i säkerhet, det måtte dröja hur länge som helst. Hämnden på tullsnokarne var honom alltför ljuf, att han skulle uraktlåta att utkräfva den.

Midnatten hade ännu ej inbrutit då han befallde att »Sandheds» ankar skulle gå. Varorna fördes derefter upp på däck, så att de skyndsamt skulle vara i beredskap, om skyndsamhet blefve af nöden.

Medan kapten Jack vid ett tillfälle stod lutad mot relingen och hade sina blickar oafåtligt fästade på de mörka konturerna af fastlandet, smög timmermannen Isaak fram till honom och hviskade:

— Jag tror att vi i natt få vara i fred för tulljakten.

Kapten Jack, som ej hört när Isaak smög fram, ryckte häftigt till och vände sig om.

— Gifve att du spådde sannt, yttrade han med lågmäld stämma. Men, om jag bara visste hur länge jag får ligga här, så . . .

— Nog uträttar Bryngel sitt ärende väl, inföll

timmermannen då kaptenen sjelfmant afbröt sin mening, och nog tror jag att han kunnat öfvertala patron Green att följa med.

— Ja, ja, det vore nog bäst för honom sjelf, mumlade kapten Jack mera för sig sjelf, men ändock så högt, att Isaak kunde höra det om han spände örhinnorna. Dessutom väntar jag att han skall komma för att gifva mig den öfverenskomna frakten. Men, tyst, fortfor han ifrigt och med höjd stämma, hörs det inte buller på landsvägen?

Isaak lyssnade en stund. Derpå sade han:

— Kapten har inte hört så galet. Det kommer ett åkdon hitåt och den, som kör, sparar minsann inte på krakarne.

— Då kan det ej vara några andra än Ingel Green och Bryngel, ty i det här vädret reser ingen den här vägen för sitt nöjes skull. Säg till styrman, att han har allt i ordning.

— Allt klart, kapten, hördes i detsamma styrmannens röst.

— Godt. Håll då skarp utkik mot land, vi ha väl snart båtarne här.

Kapten Jack, som visste att han fullt kunde lita på sin styrman, stannade qvar på den plats han en gång intagit, stödde båda armbågarne mot relingen och tog derefter hufvudet mellan båda händerna. Hans skarpa öron hörde om en stund att den skramlande vagnen stannade och ej många minuter derefter märkte han fladdrande ljussken från de båda fiskarstugorna, hvilkas innevånare blifvit väckta af Ulf och anmodade att mot bra betalning ställa sig sjelfve och sina båtar till patron Ingels tjänst.

Smugglerier hörde den tiden nästan till ordningen för natten och det var ej första gången som desse

fiskare legde sig handtlangare åt dem, som ville spela tullverket och jaktlöjtnanten ett spratt. De voro således genast färdige att hörsamma kallelsen, helst som de visste att Ingel Green ej vid dylika tillfällen plögade knussla med betalningen.

Då kapten Jack plötsligt såg ljusskenet i stugfönstren slockna, anade han genast att upplösningen på smuggleriäfventyret ej länge skulle låta vänta på sig. Han gick därför sjelf för att mottaga de väntade.

Afståndet från land och ut till fartyget var ej stort mer än femtio alnar. Denna sträcka var snart tillryggalagd.

Den förste, som klättrade ombord, var Bryngel. Omedelbart efter honom kom Ingel. Sedan kaptenen och han helsat hvarandra med ett kraftigt handslag gingo båda ned i kajutan för att uppgöra sina affärer. När de efter en stund återkommo på däck, kunde besättningen af kaptenens smackningar med läpparne tydligt förstå, att han var fullt belåten.

Tre gånger måste båtarne göra sina turer ut till skeppet och som Ulf Lindersson, följd af Bryngel, som skulle hjälpa till med att gömma godset, mellan hvarje gång måste köra till källaren vid den lilla ån, åtgick naturligtvis en rundlig tid innan lasten kom i säkerhet. Under hela tiden qvarstannade Ingel Green ombord och lät sig väl smaka de varor kapten Jack satte fram för honom. Då sista båtturen afgick från »Sandhed» medföljde köpmannen. Men innan han och kapten Jack skiljdes åt, hade de kommit öfverens om att nästa vår förnya sina smuggerier.

Ingels glädje öfver att varorna ändteligen fått ett säkert gömställe i den af vide och småbuskar nästan helt och hållet öfvertäckta och af de flesta bortglömda källaren var så stor, att han anmodade sin blifvande svär-

son att, fastän det var tidigt på morgonen, på hans be-
kostnad rikligen undfagna de hjälpsamma fiskrarne,
utom den kontanta betalning de fingo mottaga. Starkt
öl från Vismar och hemmagjordt bränvin framsattes
och hvarken Ulf eller Ingel höllo sig för goda att
deltaga i den tidiga frukosten, ty äfven mat fram-
dukades. Efter ett par timmars ätande och drickande
återvände fiskrarne i ganska lifvadt tillstånd till sina
hem. Nu var det också tid för Ingel att utbyta sina
genomvåta kläder mot torra. Sedan han väl kommit
i dessa, tillhörande Ulf Lindersson, men fullt passande
till hans kropp, begaf han sig på hemvägen.

Dagen efter på morgonen seglade Bertel Gerst
med sin tulljakt förbi öarne utanför Koöns nordvestra
strand. Han hade nätt och jemt passerat Kråkorne,
då Erik, som låg i röstet och hade en sorts utkik,
skrek med full hals:

— Segel om styrbord.

Som kajutdörren var till hälften öppen hörde
löjtnanten anropet och ilade hastigt upp. Ett stort
skepp för fulla segel visade sig för hans blickar på
höjden af Statapperne. Det satte kurs utåt hafvet.

— Det är »Sandhed», jag känner igen det,
ropade Erik.

— »Sandhed», utbrast Bertel Gerst. Det är ju
smugglareskeppet!

— Om det finnes mer än ett »Sandhed», det
vet jag inte, svarade Erik, men nog tycker jag att
det der är kapten Jacks fartyg.

— Det slår allt in, det, bedyrade Anders, som
under tiden genom en kikare betraktat skeppet. Kapten

Jack är en slipad sate, men hvar han nu lastat ur, det trotsar jag någon att kunna leta ur honom.

Bertel Gerst bet sig harmfullt i läpparne då han tänkte på hur grundligt han blifvit öfverlistad. Men hastigt tycktes han få en idé.

— Hör på, sade han, ett så stort skepp bör åtminstone föra med sig två båtar, eller hur?

— Ja, ljöd det i korus och Erik fortsatte. Jag vet bestämdt att »Sandhed» har två båtar.

— Godt, utbrast löjtnanten och gnuggade förnöjd händerna. Vi fingo ju bland bytet vid Tolgskär äfven en båt och om nu skeppet ej har mer än en båt, så är det ju klart, att den tagna måste tillhöra smugglarne och då har jag dem fast, eller kanske du tror att jag inte har rätt, sporde han Anders, som med tviflande min betraktade honom.

— Ja, det är inte så utan det, yttrade sjömannen och skakade betänksamt på hufvudet. Se det är så, att den, som vill lura gubben Jack, han ska' först kunna lura Hin. Gamle löjtnant Björn var väl förfaren med smugglarnes alla krokvägar och redde sig bra emot dem, men gubben Jack lurade honom ändå mer än en gång, så att...

— Kurs på skeppet, afbröt löjtnant Bertel, och afklippte härigenom sjömannens för honom ganska obehagliga ord.

På signal från tulljakten minskade skeppet, som ej var något annat än »Sandhed», ögonblickligen segel och lade bi, utan att Bertel Gerst behöfde anlita sina små kanoner för att gifva tillbörlig vigt åt sin befallning.

Då kaptén Jack, som genast känt igen tulljakten, såg att den höll kurs på honom, sammankallade han sin besättning och ställde till den följande korta men uttrycksfulla tal:

— Der borta ser ni tulljakten, pojkar. Om någon af snokarne skulle försöka att leta någonting ur er, så ska' ni endast säga: »fråga kaptenen» och för resten hålla käften. Är det någon af er, som bryter emot denna befallning, så låter jag honom smaka »katten» till dess han mistat både syn och hörsel. Alla man på sin post!

Då Bertel Gerst, som tagit den högvigtiga tjänsteminen på sig, kom upp på »Sandheds» däck, närmade sig gubben Jack, helsande så förbindligt som en gammal sjöbuss förmår.

»Kors i alla mina da'r, utbrast han och syntes straxt derefter på det högsta öfverraskad, jag trodde mig finna min gamla vän Björn på tulljakten, men ser nu . . .

— Ja, det var nog ett svårt streck i er räkning, det, eller hur? afbröt löjtnanten ironiskt.

— Hvad ni menar dermed vet jag inte, svarade gubben Jack och tog på sig den mest oskyldiga min i verlden. Är gubben Björn död, eftersom . . .

För andra gången afbrötos hans ord af löjtnanten, som temligen barskt sporde:

— Är ni kapten Jack?

— Ja.

— Och ert fartyg heter »Sandhed?»

— Ja, det är också sannt.

— Hvarifrån kommer ni?

— Från Uddevalla.

— Jag menar ej nu, utbrast löjtnanten, hvilken unga blod kom i svallning då han såg kaptenens orubbliga lugn. Då ni löpte in hit, hvarifrån kom ni då?

— Från Ostindien.

— Och går nu . . . ?

— Dit igen.

Synbarligen missbelåten med de två svaren befallde löjtnanten sitt folk att undersöka fartyget. Under det detta med all noggrannhet försiggick släppte löjtnanten kapten Jack ej ifrån sig. Deras samtal hade småningom blifvit mera förtroligt, såsom det tycktes, emedan det till slut rörde sig om frihamnen Marstrand och förhållandena der i orten. Men att Bertel Gerst lurade på tillfälle att komma åt gubben Jack, det visade han snart.

Undersökningarne voro slutade och Erik afgaf sin rapport, som lydde att intet misstänkt kunde påträffas. Liksom af en händelse kom då löjtnanten, som måste anstränga sig för att visa ett lugnt ansigte, att utropa:

— Men, kapten, hur kommer det till att jag ej ser mer än en båt? Ett så stort fartyg plägar väl åtminstone föra två med sig? Ja, jag tror till och med att lagen föreskrifver det, eller hur?

Ehuruval denna fråga var den mest försåtliga kapten Jack, enligt egen utsago, på många år haft på sig, blef han likväl ej förbryllad. Han begrep genast hvarthän Bertel Gerst syftade och afgaf detta svar med samma lugna stämma som förut:

— En båt bara! Ja, det är lätt förklarligt. I sednaste stormen gick den öfver bord och som det i hela Uddevalla ej fanns någon passande att erhålla, så måste jag vänta till dess jag ankommer till London för att der intaga last till Kalkutta. Öfver Nordsjön reda vi oss nog med den vi ha kvar. Är det något annat som herr tulllöjtnanten vill ha reda på, så står jag gerna till tjänst om jag kan.

Och när gubben Jack uttalade denna sista mening bugade han sig så djupt, att Bertel Gerst ej kunde se det illpariga leendet kring hans läppar

Det var endast med den största ansträngning som löjtnanten kunde lägga band på sig. Utan att säga ett enda ord gaf han sitt folk ett tecken att återgå till »Jupiter». Sjelf gick han långsamt efter, följd af kaptenen. Då han vid fallrepstrappan räckte honom sin hand till afsked, sade han med lågmäld stämma:

— Alla hafva beskrifvit eder för att vara svår att få bugt med och jag ser att de ha rätt. För några dagar sedan var det vi, som låg utanför Tolgskär och förlorade en del af er last, neka ej till det. Hvar ni aflemnat resten skall jag nog i sinom tid taga reda på. Farväl, kapten Jack; vi träffas nog ännu en gång, och då kanske jag har bättre lycka.

— Det skulle vara ett stort nöje att få återse herr löjtnanten, svarade kaptenen, då Bertel Gerst hoppade ned på jakten. Hoppas också, att jag till dess skall hafva hunnit skaffa mig den felande båten.

Löjtnanten låtsade ej höra det hån, som tydligt innebars i dessa kaptenens sista ord, utan utdelade med tilltvunget lugn sina befallningar.

— Åhnej, mumlade gubben Jack och gnuggade förnöjd händerna, mig lurar du ej så lätt. Dertill är du en alltför färsk gröngöling i tjensten.

Medan »Jupiter» för fulla segel styrde in emot Hakefjärden, fortsatte det stolta skeppet »Sandhed», äfvenledes för fulla dukar, sin kurs utåt Kattegat, och innan höstsolen sjönk ned i vågorna hade de båda antagonisterna försvunnit ur hvarandras åsyn.

15.

På sillfiske.

Redan tidigt hade sillen vid Bohusläns kuster varit en af folkets hufvudnäringar, ty år 1020 lät norske konungen Olof Haraldsson, som då hade Bohuslän eller Viken under sin spira, utgå ett förbud mot att sill skulle få utföras till Sverige från Viken. Det rikaste sillfiske, som någonsin inträffat derstädes, var från 1556 till 1587, då oerhörda kvantiteter sill (endast från Marstrand 50,000 läster, eller 600,000 mättunnor om 80 kannors rymd) utskeppades på de tusentals fartyg, som ankommo från utrikes orter, för att tillgodogöra sig en del af den rika fångsten. År 1660 kom visserligen sillen tillbaka, men ej så ymnigt som förut. Den var dock tillräcklig att göra bohusländingarne, hvilka ensamma bedrefvo detta fiske till ganska förmögna. Men goddagarne räckte endast 15 år, eller till 1675, då det måste nedläggas i följd af att det så kallade Nordiska kriget då utbröt. 1747 kommo de rika sillstimmen tillbaka och stodo kvar vid Bohusläns kuster ända till 1808, det vill säga i 61 år. Den rikaste afkastningen gåfvo stimmen mellan 1786 och 1799, eller sednare hälften af den tid Marstrand var frihamn. Denna sistnämnda tiderymd var sillen så billig, att en tunna kostade blott ett par skilling. Angående folktillökningen och bostäderna säger Peder Clausen, hvilken då lefde: » — — på 8 till 9 mil, vid den yttersta strandkanten i Bohuslän voro otaligt många hus och bodar, af 2 till 3 våningars höjd, och bodde otaliga menniskor vid alla fjordar, äfvensom vid alla vikar och sund, på öar, holmar och

fasta landet, så långt som sillfångsten kunde idkas. Af samma orsak kommo hvart år många tusen skepp ifrån Danmark, Tyskland, Friesland, Holland, England, Skottland och Frankrike, till att köpa och utföra sill, hvaraf de alla fingo nog», etc.

Nog medförde det ymniga sillfisket ett synbart välstånd; ja, mångenstädes till och med rikedomar, men i följd af den ofantliga tillströmningen af människor från alla håll och kanter alstrades alla möjliga laster och hela den bohuslänska skärgården var inom kort att likna vid en enda stor pesthåla, der utsväfningar af allehanda slag med thy åtföljande sjukdomar hörde till ordningen för både natt och dag. Och när sillfisket efter 1808 alldeles upphörde? Svaret blir en författares: »Rikedomen lemnade rum för ett tryckande armod; endast en ting blef kvar efter sillfisket — skärgårdens moraliska förderf.» Denna tafla är visserligen hållen i de mörkaste färger, men tvifvelsutan sann.

I äldsta tider begagnade sig fiskarne af garn vid sina fångster, och dessa brukas ännu i våra dagar af den fattigaste delen af fiskarbefolkningen. Men sedan svenska regeringen omkring 1760 utfäst belöningar för dem, som begagnade sig af notar eller så kallade vader, kommo dessa småningom mer och mer i bruket. Dessa notar hade vanligtvis en längd af hundra famnar och voro ända till tolf famnar djupa, men de funnos äfven, som i längd höllo 144 famnar och voro då sammansatta af 48 tre famnar breda dukar. Denna vad placerades i all tysthet omkring sillstimmen, hvarefter densamma medelst rop och annat buller drefs in i fällan. Genom linor, som hade en längd af flere hundra famnar och stodo i förbindelse med på land uppställda vindspel, drogs derefter

vaden med sitt innehåll in till stranden. Man kan något så när' göra sig ett begrepp om storleken hos dessa vadar, då ända till tolf hundra tunnor sill kunde fångas i dem. Vaderna egdes sällan af enskild person, emedan de voro för kostsamma dertill, utan af flere. Då fiske egde rum utvalde desse delegare en, som skulle föra befälet och erhöll han titeln: Vadkungen.

Med afseende på rättigheten att idka fiske var den lika för alla. Ingen hade någon särskild plats, utan hvem som helst kunde göra anspråk på att få fiska i samma vatten som andra. Deraf alstrades naturligtvis tidt och ofta gräl, oordning och blodiga slagsmål.

Några dagar efter Ingel Greens lyckade smugglingsförsök spred sig i staden det rykte, att ett ovanligt rikt sillstim plötsligt uppenbarat sig mellan Instön och fasta landet. Allas sinnen hade kommit i jäsning; båtar och fiskredskap gjordes i ordning och det blef en allmän täflan om hvem, som skulle komma först till platsen.

De båda fransmännen, som ganska mycket hört omtalas ett dylikt fiske, men ännu aldrig varit med om ett sådant, kallade därför en morgon in sin värd, den rödhårige och puckelryckige Tufve och sade till honom:

— Vi skulle gerna vilja se hur det går till vid fisket; kan du skaffa oss tillfälle dertill?

— Ja, det kan jag, svarade Tufve. Jag har två båtar och det går an att ta den ena, men, men —

Och då han uttalade dessa sista ord, visade han ånyo sina svartaktiga tänder.

De båda fransmännen, som väl lärt känna Tuf-

ves girighet och omätliga lystnad efter penningar, anade att han med sin afbrutna mening syftade på betalningen för båten. Filip de Mauginard-Vallé grep genast med ena handen i fickan, drog upp ett litet guldmynt och räckte det åt Tufve, i det han sade:

— Är det nog?

Tufve behöfde ej svara, ty det syntes nog på hans tindrande blickar, att han var innerligt förnöjd. Icke desto mindre sade han:

— Skulle ej en så stor gåfva vara tillräcklig! Säg bara till när nådig' herrarne vilja ha båten, den bästa är det, det kan jag försäkra, och den skall alltid . . .

Hans vackra tal måste här afbrytas alldenstund de båda fransmännen hastigt aflägsnade sig ned mot Hummernäsan, der Tufves båda farkoster voro för-
töjda.

Det var icke allenast till yrket fiskare, som selsatte sig dermed; äfven bönder, köpmän, handverkare och folk med andra befattningar äflades om att dela den rika förtjenst, som det ymniga sillfisket medförde.

Så voro också Kolbjörn Galde och Ingel Green de förnämste delegarne i en af de största vader, som funnos i Marstrand. Samma morgon som de båda fransmännen hyrde Tufves båt, hade vadens egare kommit tillsammans, för att utse vadvungen. Kolbjörn och Ingel tittade ganska snedt på hvarandra och undveko så mycket möjligt var att träffas eller samtala. Sedan alla delegarne hunnit samlas, befanns Kolbjörns parti rå på motpartiet med tre röster, i följd hvaraf den rike smeden utsågs till vadvkung.

Detta nederlag gick Ingel Green ganska hårdt

till sinnes, men han var dock så pass förståndig, att han sväljde förtreten och låtsade som om den saken ej rörde honom det ringaste.

Hvilket oerhördt hvimmel af båtar mellan den lilla skärgårdens öar! Minst ett par hundra stora och små farkoster krälade om hvarandra och från desamma hördes det olidligaste støj och oväsen, oskiljaktiga från dylika tillställningar.

På södra stranden af Instöbratt, en liten holme belägen öster om Instön, hade det vindspel, som tillhörde den vad, öfver hvilken Kolbjörn Galde förde befälet, blifvit uppstaldt. Vaden hade blifvit utlagd och alla inväntade med spänd uppmärksamhet Kolbjörns tecken att börja.

Mellan Yttre och Inre Rökerä möttes Tufve och Stenar. Efter den första helsningen sade den sist nämnde:

— Du har fått storfrämmande i din ena stuga har jag sport.

— Just så, inföll Tufve, rika franska herrar, som betala bra och — —.

— Undrar hvad de gjort för illa eftersom de behöfva söka skydd här, menade Stenar. Det har du väl inte kunnat utgrunda?

— Nej, och inte lär det heller lyckas för mig.

— Hur så?

— Så du pratar! Tror du, att jag kan se och höra genom tjocka dörrar och fönsterluckor. Men säkert är, att de ha flere kistor fulla med guld och silfver.

Stenars ögon glänste lika längtansfullt som Tufves, när denne med en djup suck uttalade dessa ord.

Efter en stunds rodd sporde Stenar kort och godt:

— Hvad tycker du om Ingel Green?

Tufve gjorde en ful grimace under det han sade:

— Han har blifvit högmodig på sista tiden därför att den förnäme fransmannen slår för hans dotter.

— Är det möjligt, utropade Stenar och gjorde våld på sig för att se lugn ut.

— Ja, nog tycker jag mig ha sett det, och folket i trakten pratar så mycket derom. Men nog får fransmannen dra vefven för henne, alltid, det kan jag då slå mig i backen på.

— Hur vet du det?

— Ha, ha, ha, skrattade Tufve. Är du verkligen så dum, eller gör du dig bara till? Vet du inte att hon gifvit sitt hjerta och sin tro åt Kolbjörn Galdes pojke, Gomer?

Jo, det kunde Stenar nog ana eftersom han för ej så länge sedan haft ganska slående bevis derpå. Gomers namn väckte likväl en oangenäm känsla hos honom. För att leda samtalet in på en annan stråt, sade han därför:

— Ska' vi lägga ut våra garn tillsammans? Jag vet bestämdt att mitt är bundet af den spånad, som en qvinna med »hednahud» gjort *).

— Kör till, utbrast Tufve. Innan jag begaf mig hemifrån ritade jag tre kors på stugväggen **). Med så goda utsigter ska' vi nog få en bra skörd.

Sedan de båda fiskarne omsorgsfullt lagt ut sina garn i den tjocka sillstimmen framtogos bränvinspluntorna, dels för att ingjuta en smula värme i de af höstkylan angripna lemmanne, men kanske aldra

*) Det ansågs gifva lycka i fiske, om fiskredskapen voro gjorda af den spånad, som en *icke* kyrktagen qvinna, d. y. s. en qvinna med »hednahud», tillverkat.

***) Bådade också, enligt den vidskepliga tron, lycka i fiske.

mest för att sätta mera eld i humöret. Det kunde också behöfvas en styrkdryck, som gick ända ned i stortån, menade Tufve.

Sedan de båda fransmännen, som tycktes mycket roade af alla de scener, hvilka utspeltes mellan öarne och holmarne, färdats omkring ett par timmar, hvarunder Armande des Bousquet, såsom betjent, skötte årorna, landade de omsider vid Instöbratt just som Kolbjörn Galde gaf det efterlängtrade tecknet och det knarrande vindspelet sattes i rörelse medelst väldiga handspakar och under afsjungande af muntra visor.

Såsom agerande betjent höll sig Armand de Bousquet några steg bakom Filip de Mauginard-Vallé och spelade sin roll på ett så utmärkt sätt, att ingen, ej ens den mest skarpsynta, kunde hålla honom för annat än en verklig betjent.

De båda främlingarnes uppträdande väckte just ingen större uppmärksamhet, ty marstrandsborna började redan att vänja sig vid obekanta ansigten, alldenstund dylika voro synliga i staden och dess omnejd hvarje dag, ty oupphörligt tillförde båtar och flyktingar sådana personer, som af en eller annan orsak sökte en fristad på det fridlysta området. Den stela hållningen hos Filip de Mauginard-Vallé tillika med det befallande i hans blickar, något som alltid inverkar på den obildade hopen, gjorde dock så mycket, att plats oomtvistadt lemnades honom och hans betjent, hvarhelst de visade sig.

Så äfven nu. Den kring vindspelet ända ned till stranden tätt sammanpackade människoskaran gaf sjelfmant rum, när den franske grefven, såsom de Mau-

ginard-Vallé allmänt kallades, närmade sig. Och då han genast fick syn på Ingel Green, som med skumma blickar betraktade den från en båt kommande smeden Galde, gick han rakt på honom och sade, i det han gaf honom ett lätt slag på axeln:

— Det här var ganska nöjsamt att få se.

Ingel vände sig hastigt om och den ludna mössan flög blixtnabbt af hufvudet. Det var minsann icke för hvem som helst som den öfver sin rikedom högfärdige Ingel ens lyfte på hufvudbonaden, knappast för borgmästaren. Hans ödmjukhet mot främlingen observerades också af de närvarande och många spefulla anmärkningar, ibland ganska högljudda, förnummos.

— Ja, nog kan det vara någonting att se för den, som aldrig förut sett något sådant, svarade Ingel, men för oss har det nu i många år varit hvardagsmat, och jag hoppas att den kommer att räcka länge, slutade han.

— Ni förtjena således bra på den här rörelsen?

— Ja, temligen.

— Men, hördes i detsamma en stämma bakom Ingel Green, ändå inte så mycket som på smuggeri.

Massan, som tydligt hörde dessa ord, brast ut i ett enstämmigt hånskratt, och det hjälpte ingenting hur mycket Ingel än rynkade ögonbrynen och lade pannan i djupa hotande veck. Han blef så grundligt utskrattad, att han slutligen måste skynda från platsen.

— Hörde du hur jag gaf den sturske patronen? utbrast den af bränvin stinkande fiskaren Stenar. Den der dufningen glömmer han nog inte så lätt.

— Ne—ej, det kan nog hända, inföll Tufve, men nu få vi inte dröja längre. Vi måste dela vår fångst.

Hvarje gång en dylik uppdrogs måste dess inne-

hafvare »supa på» den, dels i bränvin, dels i kognac och dels i flipp. Och som fångsterna blefvo mer än vanligt många och rika, så kommo också libationerna att stå i förhållande dertill. Följden häraf blef naturligtvis att med det öfverhandtagande ruset, äfven de onda lidelserna kommo till utbrott. Ej blott man och man emellan, utan äfven skilda vadlag, anförda af sina »vadvungar», drabbade tillsammans rätt blodigt. Man fick således här skåda slagsmål, ej allenast till lands, på öar, holmar och skär, som voro så pass stora, att de kunde rymma åtminstone två stridande, utan äfven mellan dessa små sjödrabbningar, der, förutom knifven, årorna spelade en ej oviktig roll såsom anfallsvapen.

Äfven på Instöbratt gick det blodigt till. Visserligen funnos der tre af myndigheterna utsedda medborgare, som åtagit sig att göra tjänst som ordningens upprätthållande, men hur samvetsgrannt de fullgjorde detta sitt åliggande kan man sluta deraf, att de snart sjelfve läto hänföra sig af de genom ruset uppeggade lidelserna och, trots sin viktiga kallelse, deltog i slagsmålen lika samvetsgrannt som de öfrige.

Under den allmänna oredan hade Ingel Green samlat så många af sitt parti han kunde uppspara och började söka efter Kolbjörn Galde. Denne stod tillsammans med sonen och några andra inbegripen i ett lifligt samtal, då Ingel rusade fram och med hotfull stämma skrek:

— Der har du för att du alltid går mig i vägen!

Med dessa ord måttade han ett kraftigt slag mot Kolbjörns hufvud. Lyckligtvis hade Gomer, som var mera qvicktänt än fadern, uppfattat Ingels elaka afsigt redan innan slaget föll. Innan det träffade

smedens hufvud, uppfångades det alltså af Gomers bastanta knölpåk. Kolbjörn Galdes vänner strömmade småningom till och länge dröjde det icke förrän Ingel och hans parti hals öfver hufvud måste fly ned i båtarna, för att rädda sina lif och så fort som möjligt sticka ut till sjös. Ingel sjelf hade svåra blånader på armar och rygg och längs venstra kindbenet en lång skråma, ur hvilken blodet sipprade fram.

— Jag skulle ha god lust att hjälpa köpman Ingel, mumlade Philip de Mauginard-Vallé, der han stod lutad mot ett ansenligt klippblock och vårdslöst lekte med den rikt inlagda dubbelpistolen, den han alltid bar skarpladdad på sig. Det ser ut som om . . .

— Kanske för hans fagra dotters skull, afbröt Armand de Bousquet skämtande, men fortsatte genast med allvarsam ton. Det är allt bäst att ej inblanda oss i deras affärer, ty ett sådant tillvägagående kunde bekomma oss främlingar ganska illa.

— Vid närmare eftersinnande finner jag att du har rätt, inföll grefve Philip, aldrahelst som det parti, som vill upphäfvandet af porto-franco'n, och i spetsen för hvilket den der handfaste smeden står, tyckes bli det segrande. Kom, så draga vi oss småningom ned till båten.

Men detta var ingen lätt sak, emedan de båda fransmännen helt oförmodadt råkade komma midt in i det flyende greenska partiet. De rycktes oemotståndligt med, knuffades och sparkades på alla sidor och voro mer än en gång nära deran att bli nedtrampade. Grefve Mauginard-Vallés hetsiga sinne sjöd mången gång öfver och det var endast Armands kallblodighet, som mer än en gång hindrade honom från att göra bruk af skjutvapnet och derigenom bringa dem båda i oberäkneliga olyckor.

Det var också med den största svårighet som det lyckades dem att komma ned till sin båt. Efter dem voro omkring ett tjugotal qvinnor och barn, som höjtade och skreko för att få komma med, men detta ingick ej i fransmännens plan. Den efterföljande hopen trängde så nära efter, att det ej gafs dem tid att ordentligt lösgöra fånglinan, hvadan grefve Philip ryckte fram en med ädelstenar besatt dolk och med ett enda kraftigt snitt afskar linan. Armand de Bousquet stötte ut, och det var hög tid. De skrikande och svärjande, till största delen berusade, kvinnorna hade hunnit ned till vattenbrynet och en af dem, för sin vildsinthet känd qvinna med öknamnet Skojar-Lotta, hade redan sprungit ett godt stycke ut i vattnet, för att gripa tag i båten. Detta misslyckades dock, tack vare den snabbhet, hvarmed Armand visste att begagna årorna.

Då Skojar-Lotta såg, att hennes ansträngningar ej skulle krönas med framgång, upphäufde hon, ännu stående ute i vattnet, ett ursinnigt hämnderop, som genast repeterades af de till närmare femtio uppgående kvinnorna. Under det skällsorden och skriken fortforo, haglade större och mindre stenar omkring fransmännen och ett par af medelstorleken föllo till och med ned i farkosten, dock utan att göra annan skada än att slå skaftet af öskaret.

— Ungefär sådana föreställer jag mig att de gamle tänkt sig furierna, utbrast grefve Philip, när de väl hunnit utom kashåll. Det skulle ej vara godt att råka i deras klor. Men, fortfor han och fixerade vännen, du ser så besynnerlig ut. Hvad står på?

— Uppriktigt sagdt, så fruktar jag det värsta, svarade Armand de Bousquet. Under mina vandringar i staden har jag flere gånger varit inne på en ölkrog,

som kallas Tunnan. Af de samtal, som der förts, har jag kommit under fund med, att stadsborna ej med blida ögon se vår vistelse här. Man kallar oss högförnäma och . . .

— Fortsätt, fortsätt, ifrade Philip de Mauginard-Vallé, då Armand sjelfmant afbröt sin mening.

— Sannt hvartenda ord, fortfor Armand, och efter hvad som skett i dag skall man hata oss ännu mera. Det är kanske bäst, att vi så fort som möjligt begifva oss härifrån.

— För att löpa rakt i gapet på de skurkar och lönnmördare, som uslingen de Carret utan tvifvel skickat ut mot oss, ifylde grefve Philip. Det anar mig att vi snart få jesuitkarnaljen Dulon på halsen.

Efter en tröttsam färd söder om Koön anlände fransmännen slutligen välbehållna till sitt hem. Ett par timmar derefter blef Tufve hemburen, sönder-sargad och blodig. Han var dock ej den ende, som hade dylika minnen efter detta sillfiske, ty de närmaste dagarne derefter fick man, hvart man kom i staden, se personer med större eller mindre minnesmärken efter denna så kallade folkfest.

16.

På Hedvigsholmen. Faran nalkas.

I det vatten, som åtskiljer Marstrandsön från Koön, ligger ett litet skär, som än benämnes Hedvigsholmen, än Bagareholmen. Den på denna

holme uppförda skans var, tillsammans med Gustafsborg vid södra inloppet till Marstrands hamn och Malepert på stranden af Koön vid norra hamninloppet, under många krigsår utanverk till Karlstens fästning.

Man känner ej mycket om skansen Hedvigsholm, antagligen därför att den, liksom alla fästningsskansar spelat en jembörelsevis underordnad roll gent emot hufvudfästningen, men det vet man åtminstone att nämnde skans stormades och intogs af Gyldenlöwe den 15 juli 1677 under belägringen af Marstrand och Karlsten. Denna eröfring blef likväl för segrarne ganska dyrköpt, ty enligt en dansk uppsats förlorade de vid stormningen 5 officerare och 43 man döds-skjutne, och i sårade 15 officerare och 152 man. Öfverstelöjtnant Björnsköld, som förde befälet i skansen, afslog första stormen. Då han märkte, att allt vidare motstånd skulle vara fåfängt, anlade han tre minor och fyllde dem med krut, för att spränga försvarsverket i luften, hvarefter han, tillika med de öfverblifne af den tappra besättningen skyndade öfver till Karlsten.

Gyldenlöwe måtte likväl hafva anat oråd, emedan han icke genast lät besätta den öfvergifna skansen, utan i stället ditsände sju till döden dömda fångar, för att undersöka marken. Dessa upptäckte då minorna och gjorde dem oskadliga.

Vid tiden för denna berättelse hade nämnde skans, liksom de andra redan börjat förfalla, och i vår tid finnas endast få lemningar efter dem.

Ej långt ifrån den på Hedvigsholmen uppförda väderqvarn, på hvilken hufvudsakligen den säd förmalades, som åtgick till garnisonens på Karlsten behof, låg såsom en lemning från fordna tider, en liten stuga,

under ett högst bristfälligt torftak. Hur många decenni-
ners regnskurar och snöstormar de nu halfmurkna
väggarne, från hvilka man med blotta fingrarne der
och hvar kunde bortplocka ganska stora stycken, ut-
härdad, är svårt att säga, men att de ej voro så få,
det borgade ej blott stugans ålder för, utan äfven de
märken efter kulor och annan åverkan, som der voro
att skåda.

Stugan innehöll två rum, ett större och ett mindre,
samt var en så kallad ryggåsstuga med fönstren i
taken. De båda rummen voro halfmörka och smutsiga
och de bräder, som skulle föreställa golf, hade af ålder
och fuktighet så försvagats, att man utan svårighet
kunde stampå rakt igenom dem. Delvis voro de också
bortfrätta, så att svarta jorden syntes.

Stugan skyddes allmänt af traktens befolkning
och det för tvenne orsakers skull. För det första
gingo många sägner om gastar och troll, som der
fordom haft sitt tillhåll, och för det andra bodde Skojar-
Lotta der. Hvarifrån hon kommit och hvad hon
egentligen hette, det hade ingen kunnat utfundera, ej
ens presterskapet, som dock främst af alla bordt hafva
reda derpå. Hon hade sjelf sagt att hon hette Lotta,
och det var allt hvad den nyfikna allmänheten hittills
fått veta om hennes person. Visserligen funnos de,
som påstodo sig med full säkerhet veta att hennes
vagga stått någonstädes i de norra fjelltrakterna, men
till någon klarhet i denna sak var det svårt att komma,
alldenstund Lotta sjelf ej tillät någon att blicka in i
sitt innersta hjerta, och på alla de frågor, som ställdes
till henne, angående hennes härkomst, alltid afgaf detta
drastiska svar:

— Det angår dig inte.

Lotta hade vistats i sin ryggåsstuga i många år

och samma utseende, som hon hade när hon första gången uppträdde der på platsen, bibehöll hon ännu. Hon var lika sotig, lika argsint och lika — opålitlig. Det var denna sist nämnda egenskap, som förskaffat henne det föga hedrande tillnamnet: Skojar-Lotta, och att hennes af naturen elaka och inbundna sinnelag ej skulle förbättras af den ovilja, som allmänheten hyste till henne, är naturligt. Isynnerhet var hon en verklig förskräckelse för unga flickor och barn, på hvilka uttrycket: Var nu snäll, annars kommer Skojar-Lotta och ta'r dig, hade samma verkan, som våra dagars skrämnskott: Busen och Sotar'n. Det välde hon derigenom fått öfver en del af traktens qvinnor, visste hon också att ej endast bibehålla, utan äfven att dag efter dag stadga.

Högst sällan var det någon, som fick tillträde till hennes usla kyffe och det väckte därför ej liten förvåning att under flere dagar se en i fotsid kåpa klädd mansperson gå ut och in i Lottas ryggåsstuga. Ett par oförvägna ungdomar, som tidigt en morgon blifvit vinddrifna till Hedvigsholmen, berättade sedan vidt och bredt om den främmande mannen. När de ändteligen med sin läcksprungna farkost hunnit stranden af holmen, hade främlingen, som var lång och mager, alldeles som magister Joel Gunnarius, sade de, vänligt kommit emot dem och genast frågat om det funnes många främmande personer i staden. När de svarat ja härtill hade han sett så besynnerlig ut och mumlat långa meningar på ett språk, som de ej förstodo. Derefter hade han hjälpt dem att täta båten och så uppmanat dem att skynda öfver till staden.

Dessa pojkarnes ord alstrade, såsom naturligt var, en mängd gissningar, den ena olika den andra. Hvem var denne okände man? Var det någon slägtinge till

Lotta? Kanske hennes man, eller hennes far, eller hennes son? Besynnerligt såg det också ut att Lotta, allt ifrån hans ankomst till holmen, och detta skedde dagen efter det ofvan skildrade fiskafänget, ej med sin fot vistats inne i staden, och det ehuru flere dagar gått till ända. Hon var annars ej den, som en enda dag försummade att inställa sig hos stadens förmögna, tiggande penningar, dem hon sedermera »blötte» i Marstrands ölstugor, enkannerligen hos Mickel. Slutligen utspred sig det ryktet, att Skojar-Lotta gått all verdens väg och mer än en ung flicka andades derefter lättare. Ryktet vann allt större tillit och när det efter åtta dagar ej hunnit vederläggas, antogs det såsom så fullt grundadt, att stadens kyrkoherde, magister Sven Anders Lundborg och dess komminister, magister Kristian Contz, enhälligt beslöto att i kyrkboken uppföra henne som afliden. Då Joel Gunnarius fick underrättelse härom, afrådde han de båda presterna derifrån, förmenande, att hennes osynlighet endast vore en list. Hon hade ju förut åstadkommit mycken förargelse och att hon vore en utstuderad bof i qvinnoskepnad, det kunde mäster Joel när som helst taga på sin salighetsed. Mycket bättre vore då om de gjorde sig underrättade om hvem den okände främling, som några dagar vistats i hennes stuga, vore för en karl.

Presterna funno Joel Gunnarii förslag värdt uppmärksamhet och beslöto att följa detsamma.

— Ändteligen kommer han då tillbaka! utropade grefve Philip och sprang fram till dörren. Han har riktigt försatt mig i ångest. Hvem der? sporde han derefter på franska och öppnade genast, då han erhöll det beräknade svaret.

Men han hade knappt hunnit öppna dörren, förrän han bestört tog ett par steg tillbaka, utropande:

— Så du ser ut! Har det händt någon olycka?

Utan att genast svara ryckte Armand de Bousquet bort det falska skägget, ställde sig derefter med båda armarne i sidorna, betraktade några minuter kamraten och sade derpå:

— Vi måste vara på vår vakt, ty *faran nalkas*.

Dessa med stark tonvigt uttalade sista ord kommo Philip de Mauginard-Vallée att lindrigt blekna. Han sansade sig dock snart och sade:

— Berätta hvad som händt dig!

— Ej förr, än jag sett efter om vi hafva alla våra vapen och vår ammunition i ordning. Dolk, knif och pistoler behövas nu, och den heliga jungfrun gifve att dessa hjälpte.

— Är kanske hela franska polisen oss i hälarne, eller ...

— Det ginge väl an om så vore, ty så länge vi äro i denna frihamn, äro vi skyddade mot den, svarade Armand de Bousquet. Men, fortfor han sedan han slutat sin undersökning, hör nu på. Du vet att det roar mig att då och då göra små utflykter i trakten. För ett par timmar sedan tog jag vår värds båt och rodde ut i hamnen, ty jag var nyfiken att se hur staden och fästningen taga sig ut från sjösidan och ...

— Charmant kan jag förstå, inföll grefve Philip.

— Nej, det är för svagt uttryck. Storartadt vill jag säga. Sedan jag en stund beundrat den väldiga fästningen der uppe på höjden styrde jag kosan till Hedvigsholmen för att ...

— Träffa Skojar-Lotta, som stadsborna kalla henne, och tacka henne för sist, inföll ånyo grefve Philip.

— Skämta lagom, svarade Armand allvarligt. Jag hade för afsigt att undersöka der varande lemningar efter skansen. Sedan båten blifvit säkert förtöjd i en liten vik på södra sidan klättrade jag ej utan svårighet upp på skansen och kom genom åtskilliga labyrinthiska irrgångar slutligen ned i dess inre. Jag hade hunnit genomgå ett par rum, då ljudet af en qvinnoröst plötsligen nådde mina öron. Att det kom från något ställe i närheten, det hörde jag tydligt.

— Det der stöter på det romantiska, mumlade grefven halfhögt.

Utan att besvara detta inpass fortfor Armand:

— Försigtigt krypande åt det håll, hvarifrån ljudet hördes, kom jag småningom närmare platsen. Plötsligt stängdes min väg af en öppen källare, men det var just nedifrån denna som jag hörde qvinnorösten. Min nyfikenhet stegrades naturligtvis och jag praktiserade mig småningom så långt fram, att jag kunde se ned i källaren.

— Nå, nu kommer upplösningen, utbrast Philip de Mauginard-Vallée när Armand gjorde en paus för att hemta andan.

— Ja, den kommer nu. Qvinnorösten tillhörde mycket riktigt Skojar-Lotta, som ifrigt var sysselsatt med att framsläpa ett par stora kistor och gömma dem under väldiga rishögar. Bredvid den ena högen stod en högväxt man men med ryggen vänd emot mig, så att jag ej till en början kunde se hans ansigte. Då kistorna voro gömda, vände han sig så att profilen blef synlig, ett radband skymtade fram under . . .

— Dulong, Dulong utropade Philip de Mauginard-Vallée och tumlade likblek tillbaka.

— Ja, det var han. Du vet att han svurit att förfölja oss till verdens ända; ja, till och med ned i

afgrunden om så skulle behöfvas, och han börjar redan hålla sitt ord. Dessa jesuiter stå visst i förbund med djefvulen eftersom de ha den förmågan att uppspåra sina fiender hvart helst de än må begifva sig.

Den rörelse Philip de Mauginard erfor vid underrettelsen om att deras dödsfiende var dem på spåren kan i det närmaste jämföras med den ångest ett mindre djur känner när det ser tigern färdig till språng mot sig. Han kände sig till en början helt och hållet tillintetgjord. Slaget hade kommit för häftigt.

— Hvad är att göra? stönade han slutligen.

— Vi måste afvakta tiden, svarade den mere förslagne Armand de Bousquet. Vill du låta mig handla på egen hand?

— Ja, gör det. Du har mera sans än jag. Dessutom känner han dig knappast.

— Han har blott sett mig en gång, men det kan också vara nog för hans jesuitiska falkögon. Emellertid är det jag, som från och med i afton för befälet här och då ålägger jag dig strängeligen att hålla dig inne ända till dess jag gifver dig tillåtelse att gå ut.

Philip de Mauginard-Vallée suckade vid tanken på den förlorade friheten, men ansåg dock bäst att foga sig efter för handen varande omständigheter.

Tidigt följande morgon sågs den franske grefvens betjent med mödosamma steg arbeta sig fram på en af de vägar, som ledde upp till fästningen. Då han kommit in i den fästningen omgifvande rundgatan, mot hvilka de öppna kanongapen hotfullt vändes med den tysta erinran om, att den, som nalkades i fiendtlig afsigt, just råkat in på den rakt till evigheten ledande vägen, visste han ej hvart han skulle styra sina steg. Han sporde för den skull en mötande

patrull hvar han skulle kunna träffa kommandanten, öfverste Hägerflycht.

— Följ mig, blef det korta svar patrullens befälhafvare afgaf.

17.

Ovett. Vigtiga upplysningar.
Förberedelser.

Ju större antalet af tillströmmande främlingar till Marstrand blef, desto skarpare uppträdde Kolbjörn Galdes och Ingels parti emot hvarandra och de enskilda medlemmarne råkade ej sällan i handgemäng. Det först nämnda partiet, som för det mesta bestod af stadens förståndigaste och mest reflekterande innebyggare och som öppet hade kommandanten Johan Axel Hägerflycht på sin sida, nöjde sig hufvudsakligen med att på det ifrigaste samla alla de fakta som kunde inflickas i de påtänkta klagomålen och arbetade för den skull mera i tysthet och därför så mycket säkrare. Ingels parti deremot var nästan uteslutande sammansatt af stadens fattiga och lösa befolkning, som ville förtjena så mycket penningar som möjligt, låt vara med hvilka medel som helst. Det bestod alltså af handlande, krögare, uppenbara och hemliga smugglare, fiskare, folk, som hade bostäder att hyra ut, eller hus att sälja, samt lättingar och oduglingar af alla slag. Det var en sammanrafsad pöbelhop, så mycket mera fruktansvärd, som ordningsmakten var alltför svag att

kunna hålla den i styr. Osäkerheten på Marstrands gator och i stadens granskning var därför så stor, som den någonsin kunde blifva. Efter mörkrets inbrott var det rent af lifsfarligt att våga sig utom husknuten.

Ingel Greens hämndlystnad mot Kolbjörn Galde tilltog för hvarje dag, isynnerhet sedan han lyckats få reda på att hans dotter och Gomer älskade hvarandra. Det var fiskaren Stenar, som på omvägar låtit honom få veta detta.

I första utbrottet af sitt ohejdade raseri var det nära att Ingel burit våldsam hand på den svaga qvinnan. Lyckligtvis var Ulf Lindersson närvarande och kunde skydda Ragnhild. Men han kunde likväl ej hindra den råe köpmannen och smugglaren att öfverösa dottren med de gröfsta skällsord och förbannelser en mensklig tunga är i stånd att uttala, samt att derjemte hota Gomer till lifvet om han träffade honom på någon enslig plats.

Under det fadren gormade och uppförde sig mera som en vanvettig än som en klok menniska, yttrade Ragnhild ej ett enda ord, ty hon visste att detta endast skulle vara som att gjuta olja på elden. Der hon satt liknade hon mera en staty i marmor, än en lefvande menniska. Endast bröstets våldsamma höjning och sänkning tillkännagåfvo att det fanns lif i statyn.

När så Ingel Green till slut trätt sig nära nog hes, skrek han så godt han kunde, under det han hotande närmade sig dottren:

— Är du döf eftersom du ej svarar, eller trilskas du bara, så . . .

— Lugna dig, Ingel, afbröt Ulf Lindersson och grep den uppretade i armen. Du är ju så arg att du kan skrämman hvem som helst, hur mycket mera då en qvinna. Mitt råd är att afbida tiden, det

är det klokaste. Kom nu, vi ha andra affärer att tala om.

Och innan den uppretade köpmannen hann sansa sig hade Ulf dragit honom ut ur rummet. Den blick, som Ragnhild nu gaf Tjufkils gästgifvare, var den första tacksamma hon någonsin gifvit honom.

Utkommen i förstugan stretade väl Ingel Green emot och ville nödvändigt in igen, för att, som han sade, lära den slynan att lyda far sin, men Ulf Lindersson släppte ej sitt tag och slutligen lyckades det honom att få in den blifvande svärfadren på kontoret. Sedan Ingel der fått pusta ut en god stund, förde Ulf samtalen på de i källaren vid Tjufkil gömda varorna. Vipps glömde Ingel allt hvad han förut grälat om.

— Tror du inte att de ligga säkra der längre? sporde han med orolig stämma.

— Nej, det tror jag inte. I går qväll var jaktlöjtnanten och nosade i trakten och skulle han få nys om källaren, så . . . ja, då svarar jag inte för följderna.

— Men, den är ju så väl gömd?

— Visserligen, men hvad hjälper det om det finnes någon, som . . . ja, du har nog sjelf hört att folket glunkar om att ett stort skepp lossat varor i närheten af Tjufkil. Hin allena vet hur det der har kommit ut. Allt var ju så tyst omkring oss. Är du riktigt säker på Bryngel?

— Som på mig sjelf.

— Då kan jag inte förstå hur det der pratet kommit ut. Hvar bor Bryngel?

— Vid mynningen af Horsviken.

— Tror du att han är hemma nu?

— Det vet jag inte. Jag har inte sett honom här på flere dagar.

— Kanske att han följde med gubben Jack?

— Nej. Det är då alldeles säkert att han stannat hemma. Han är väl förhindrad af fisket att visa sig här, slutade Ingel Green med sorglös stämma.

Sedan Ulf Lindersson gått några slag fram och tillbaka öfver golfvet, stannade han framför Ingel Green, fixerade honom skarpt och sade:

— Det må nu vara hur som helst, men ett är säkert och det är . . .

— Och det är, upprepade Ingel nästan mekaniskt.

— . . . att du sednast inom två dagar låter afhemta varorna, fortsatte gästgifvaren med en viss häftighet. Om tullsnokarne skulle spåra upp dem, kommer jag sjelf i klistret, eftersom de blifvit funna på mina egor, och . . .

— Nå, än se'n, då? afbröt Ingel med den lugnaste ton i världen.

Nu var det Ulf Linderssons tur att brusa upp.

— Än se'n, då, frågar du så der lugnt. Du vet ju att jag två gånger blifvit beträdd med att ha gömt smuggelgoods; sker det nu den tredje, så är jag af med mina rättigheter att hålla gästgifveri.

— Är det så strängt? menade Ingel Green och reste sig upp.

— Ja, så strängt är det. Och inte nog dermed. Smuggelgodset blir ansedt såsom mitt eget och så får jag böta halfva dess värde om lyckan är god, annars . . .

— Annars, repeterade Ingel, då gästgifvaren slutade.

— Åh, du vet nog hvad jag menar, inföll Ulf Lindersson. Der är lagom nöjsamt att få göra bekantskap med hålorna och kyffena der uppe, slutade han och pekade åt fästningen till.

Efter en stunds funderande sade Ingel Green:

— Jag ska' låta afhemta varorna i morgon natt.

— Hvarför inte nu i natt?

— Omöjligt. Jag måste först tala med Bryngel.

— Ämnar du uppsöka honom i dag?

— Ja, det är så godt först som sist.

— Då följer jag med dig.

— Kom då. Ingen tid att förlora.

Det dröjde rätt många dagar innan Bryngel tordes visa sig i sin hemtrakt. Han var nemligen öppet känd såsom Ingel Greens hjälpreda och den som fick kläda skott, när det gällde på allvar. Också hade han redan ett par gånger måst tillbringa åtskilliga månader i de hålor och kyffen, som Ulf Lindersson hittills undgått och som han således af erfarenhet visste hur det gick till der uppe, så höll han sig nu visligen undan till dess första stormen hunnit gå öfver. Man tycker väl att han, som ett par gånger varit allvarsamt fast för lurendrejeri, ändteligen skulle taga sig till vara, men det måtte ha legat en viss njutningsfull retelse i detta trots mot lag och förordning, en retelse, som oemotståndligt tvang honom till att fortsätta äfventyrarelivet. Han fick dessutom stor betalning af Ingel, och det var väl hufvudsakligen lystnaden derefter, som nedtystade alla andra betänkligheter.

Midt på dagarne tordes han sällan vistas hemma, utan låg då mestadels ute på fiske. Först då skymningen inbröt vågade han sig hem, men så snart dagningen gaf det minsta ljus åt hans mörka koja, var han på benen igen. De första åtta dagarne sökte också Bertel Gerst efter den djerfve smugglaren

men då han till slut ansåg det omöjligt att få tag i honom, inställde han sina efterspaningar. Bryngel, som också hade sina kunskapare ute, fick snart reda på detta förhållande och då började han känna sig säkrare.

— Gömstället vid Tjufkil ska' tullsnokarne inte upptäcka, så var hans tankegång och derefter höll han sig hemma som vanligt. Den ende han fruktade var Stenar, men till sin stora glädje hade han på länge ej sett honom. Han visste ej då, att Stenar nästan hvarje afton brukade smyga omkring hans bostad för att, såsom han uttryckte sig, »märka» honom för gammalt agg.

Samma dag som det ofvan skildrade uppträdet och samtalet i köpman Greens hem egde rum var Stenar åter på sin post vid Horsviken. Denna gång hade han dock nätt och jemt hunnit gömma sin farkost i den höga vassen på norra stranden af viken, förrän han fick sigte på Bryngel, som kom för att se till sin båt, som låg förtöjd vid den högländta södra stranden.

— Nu, eller aldrig, mumlade Stenar för sig sjelf och smög lik en katt bakom Bryngel. Han var honom slutligen så nära, att blott ett enda språng hade behöfts för att göra honom oskadlig och Stenar hade just dragit musklerna tillsammans för att uttaga språnget, då han såg Bryngel plötsligt stanna och derpå hörde honom utropa:

— Nå, ändteligen komma de! Nu, medan snokarne ä' borta, ska' vi väl passa på och...

Stenar hörde ej mera, men det han hört var nog för att sätta honom in i situationen. Antingen var en ny smuggling i görningen, eller...

Hans tankegång stannade här, ty han måste

följa Bryngel. En lycka för honom var att stranden var beväxt med täta buskar så godt som ända ned till vattenbrynet. Han kunde för den skull höra hvartenda ord, som talades mellan Bryngel, Ingel Green och Ulf Lindersson.

Deras samtal blef ej långt, ty det gick alldeles rakt på saken. När de tre skiljts åt och Stenar fann, att han var ensam, reste han sig upp från den obekväma ställning han intagit, gnuggade förnöjd händerna och mumlade för sig sjelf:

— Således i morgon natt. Ett fiffigt gömställe . . . men jag undrar hvar »Jupiter» nu håller hus. Ah, det är sannt; han ligger qvar vid Elgholmen, kan jag tro.

En half timme derefter var fiskaren Stenar på väg till nämnde holme.

För att ej väcka någon uppmärksamhet begaf sig Ingel Green på väg till Tjufkils gästgifvaregård samtidigt med att strömmen af fiskare drog ut till sillstimmet. Han lät också en god stund ro sig omkring bland öarne, till dess han, omärkligt af alla, såsom han trodde, styrde emellan Nordön och Skräddarön rakt på Tjufkilen. Men, en hade likväl följt honom ända från hemmet, och det var hans dödsfiende Stenar. Som denne visste att resans mål var Tjufkils gästgifvaregård, hade han, medan Ingel Green rodde omkring bland holmarne, skyndsammast tagit kosan söder om Lilla och Stora Lugnhufvud, öfver Lyckekilen och in i det vattendrag, som skiljer Skräddarön från fasta landet. Här lade han sig i en liten vik på öns nordostkust och kunde härifrån tydligt observera hvar och en, som passerade Tjufkilen. Han

fick vänta länge och började till slut tro, att Ingel Green antingen ej brydde sig om att vara närvarande vid varornas afslutande, utan öfverlemnade detta bestyr åt Bryngel och Ulf Lindersson, eller också tagit vägen åt Tjufkils hufvud. Ja, då han på nära tre timmar ej såg till köpmannens båt, var han fast besluten att sticka öfver till fastlandet och der göra sina observationer. Han lättade för den skull ankaret och tog de första årtagen, hvilka förde honom i jemnhöjd med den smala udde, bakom hvilken han legat fördold. Han skulle just fortsätta rodden, då han mera af en händelse kom att kasta ögonen utåt Tjufkilen. Han varseblef då på höjden af Nordöns sydöstra udde en svart punkt, som mer och mer förstorades.

— Det måste vara Ingel, som kommer der, mumlade Stenar för sig sjelf. Om jag skyndar, skall han måhända ej upptäcka mig.

Rodden fram till fastlandet gick med fart och innan köpmannens farkost ännu var tydligt synlig, hade Stenar hunnit dölja sin båt straxt söder om den lilla åmynningen. Han följde derefter landsvägen på östra sidan fram mot gästgifvaregården. Källarens belägenhet kände han sedan fordna ströfverier der i trakten ganska väl till.

Vid skymningens inbrott styrde en annan båt mellan Gutsjär och Busholmen öster ut, passerade den punkt på Tjufkils hufvud, der landsvägen slutar, och landade i en liten vik straxt öster derom.

— Alla ha väl sina vapen i ordning? sporde Bertel Gerst, då landstigningen försiggått.

Ett enstämmigt »ja, löjtnant», blef svaret.

— Följ mig då, men försigtigt.

18.

Skojar-Lottas operationer. Beslaget.

Pater Dulon hade verkligen till en början tagit sin bostad i Skojar-Lottas ryggåsstuga. Bostaden och dess dåliga anseende öfverensstämde helt och hållet med den värde jesuitens mission och föreställningar. Ett bättre tillhåll kunde han svårligen få, ty här kunde han i säkerhet smida sina mörka planer.

Han visste likväl ej ännu med säkerhet om hans offer befunno sig i staden, men han anade det. Under de samtal han förde med Lotta hade han så småningom fått reda på de båda utländingarne, hvilka efter det förut skildrade uppträdet vid sillfisket ådragit sig hennes dödligaste hat. Listigt som en jesuit egnar och anstår, anlade pater Dulon för den skull en förklädnad, som tillräckligt skulle skydda honom för igenkännande, trodde han. Han visste dock icke, att han förut varit sedd och igenkänd af Armand de Bousquet.

Jemte hatet till de båda främlingarne, som genom att ej upptaga henne i sin båt vid affärden från Instöbratt vållat henne stort obehag, enär hon måste vistas på ön ett helt dygn, innan någon medlidsam människa afhemtade henne, då hon var till hälften stelfrusen, hade hon för sig sjelf svurit att på något sätt, lika godt hvilket, hämnas på stadsborna för det hån och den tydliga ovilja som alltid, ända från hennes ditkomst, beskärts henne. Stadens gamla käringar och dessutom ej så få af de fattigaste fiskargubbarne hade hon på sin sida, det visste hon.

Några dagar efter återkomsten från Instöbratt

började hon alltså sina operationer genom att gå omkring, hus i hus, der hon visste sig finna tacksamma åhörare, och uppduka den ena befängda historien efter den andra om de båda fransmännen. De voro ej allenast falskmyntare, som med sitt rof flytt från Frankrike och nu sökte pracka på Marstrands innevånare de värdelösa guldmynten; de voro äfven mördare, som bragt om lifvet sina hustrur och nu undflydde rättvisan. På dessa sina uppgifter hänvisade hon fräckt och listigt nog till den hos henne boende främlingen, som, enligt hennes utsago var utskickad af sitt lands regering för att spana upp förbrytarne. Orsaken hvarför han visade sig förklädd sade hon vara den, att de efterspanade lättare skulle kunna gripas, enär de då ej anade något ondt. Alla hennes (nemligen Lottas) vänner borde fördenskull vara på sin vakt och ej mottaga något af det guld, som de båda fransmännen erbjödo.

Dessa historier kommo snart till Tufves öron. Nu skall man tro, att denne blef ängslig. Som en pil rusade han ut i staden och innan dagen hann gå till ända visste hvarenda lefvande själ om hvilka bofvar Philip de Mauginard-Vallé och Armand de Bousquet voro. Ja, Tufve var till och med så djerf, att han med stöd af nionde paragrafen i Porto Franco'n rusade upp till kommandanten och fordrade de farliga äfventyrarnes ögonblickliga aflägsnande. Öfverste Hägerflycht afhörde en stund den puckelryggiges argsinta utgjutelser, kallade derefter på en korporal och hviskade några ord till denne.

Mellan två soldater blef alltså Tufve nedförd i arrestrummet, fick några bastanta slängar af prygelkappen samt derpå allvarlig förmaning att ej lägga sig i saker, som han ej begrep, hvarefter han fick gå

sina färde med svidande rygg, Oaktadt denna bittra lexä beslöt han likväl att hålla ögonen på sina hyresgäster, ty att det ej stod rätt till med dem, det var han fullt och fast öfvertygad om. Hvarför skulle de annars dölja sig så väl och iakttaga en sådan hemlighetsfullhet i allt görande och låtande inom hus? Han hörde visserligen ej till Skojar-Lottas beundrare, men det oafsedt beslöt han dock att göra henne ett besök, för att något stilla sin kittlande nyfikenhet. Handling följde på beslutet och när han återkom från Hedvigsholmen var han ännu mera öfvertygad om, att de i staden gängse ryktena voro fullt öfverensstämmande med sanningen, så att då Armand de Bousquet dagen derefter kom för att erlägga betalning för de dagar han begagnat båten, sköt Tufve penningarne ifrån sig och mumlade:

— Jag ta'r inte emot falska penningar.

De båda fransmännen kunde till en början ej utfundera orsaken till detta svar, men vid närmare eftersinnande utbrast Philip de Mauginard-Vallé:

— Jag har det! Det är ingen annan än skurken Dulon, som på detta sätt fortsätter sitt verk.

De båda fiskargubbarne vid Tjufkils marknadsplats hade knappt fått tillsägelse att hålla sig färdiga att hjälpa till med att bortföra Ingel Greens smuggelgoods, förrän de hade sina båtar i ordning, seglade ned till den lilla ån och halade farkosterna ända upp i närheten af källaren. I den omkring denna befintliga skogen gömde de sig sedan, för att vid mörkrets inbrott gripa verket an.

Ingel Green och Bryngel hade stannat på gästgifvaregården och hade Ulf Linderssons bestämnda till-

sägelse, att ej visa sig, hända hvad som hända ville, före mörkret. Ulf tänkte nemligen på, att tullöjtnanten möjligen kunde hafva några spioner ute, och finge desse se Ingel, då vore allt förloradt. Sjelf ströfvade dock gästgifvaren, såsom hemma på stället, omkring öfverallt liksom för att efterse, att allt var i sin tillhöriga ordning. Ett par gånger passerade han förbi källaren, men låtsade som om han ej såge densamma. Hade han tittat uppåt, skulle han kanske bland ett af de närmaste trädens grenar kunnat upptäcka en besynnerlig fogel, som satt hopkrupen der uppe, men derpå kom han ej att tänka. Figuren i trädet, hvars yttersta grenar med sina spetsar nådde öfver källartaket, var, såsom läsaren troligtvis redan gissat, fiskaren Stenar.

För att fördrifva den långa tiden hade Ingel bjudit Bryngel på förtäring. Gemensamma faror eller gemensamma intressen pläga nästan alltid närma individerna, äfven om de äro aldrig så åtskiljda till börd och lefnadsställning, till hvarandra. Så också här. Den rike köpmannen behöfde den fattige fiskaren och därför nedlät han sig till att ej blott dricka med honom, utan äfven visa en förtrolighet, som utan behofvet af hans hjälp säkerligen uteblifvit.

— Och du tror att vi kunna vara säkra? sporde Ingel.

— Ja, patron, det tror jag. Tulljakten låg i går vid Elgholmen, det vet jag bestämdt.

Efter en stunds funderande sade Ingel Green:

— Den der Bertel Gerst blir allt en driftig karl bara han hinner få några flere år på nacken och litet mera erfarenhet. Han är ännu för ung.

— Sannt, patron, men för att vara så ung, är

han ovanligt driftig, det måste jag säga. När han väl hunnit stadga sig, kan . . .

— Från ett och till ett annat, yttrade Ingel Green, afbrytande fiskarens tankegång, hvad tror du om de båda fransmännen?

— Ja, vet patron, det är sannerligen inte godt att säga. Jag har inte sett dem så mycket, att jag kan gifva något omdöme om dem, men det tycker jag mig ha märkt, att de inte äro af så simpelt folk som jag och flere stackare.

— Det har du nog rätt i. Den ene är fransk grefve, och penningar ha de som gräs; bara guldmynt.

En djup suck undslapp den fattige fiskarens bröst. Hvad han tänkte är icke svårt att förstå.

— Och, fortfor köpmannen, jag har hört sägas att han ämnar köpa sig ett hus eller bygga ett sådant till nästa vår. Och enligt en punkt i stadens fribref, jag kommer nu inte ihåg hvilken, men det gör detsamma, har hvarje utlänning, som köper eller låter bygga sig fastighet till värde af minst ett tusen riksdaler efter två års besittning af den der fastigheten rättighet att bli svensk medborgare. Det vore allt något, det, att få en så rik och ansedd man att nedsätta sig här och likväl . . .

— Hör på, patron och förlåt att jag afbryter, men se jag har så litet varit hemma den här sista tiden, att jag knappt vet, hvad som händt. Man säger, att smeden Galde vill upphäfvandet af det der port . . . pott . . . eller hvad det nu heter igen.

— Porto Franco, heter det. Jo, det har allt sin riktighet, det. Kolbjörn Galde är bestämdt inte riktigt klok. Tänk bara så många rika utlänningar, som komma hit och lägga ned sina penningar här. Vis-

serligen är det sannt, att en mängd slödder och riktiga rackare . . .

— Sådana som munken, som bor hos Skojar-Lotta, afklippte Bryngel raskt.

— Hur vet du, att han är en rackare?

— Åh, det kan man tydligt se på honom. En ärlig karl ska' kunna se en menniska rakt i synen utan att blinka, men det kan inte han. Men, nu slår jag om, liksom patron gjorde för en stund sedan. Hvart ämnar patron föra varorna?

— Ja, nu gjorde du en fråga, som måste besvaras, inföll köpman Green och knäppte med fingrarna. Jag har ännu inte kommit öfverens med mig sjelf om platsen. Jag skulle . . .

Tunga steg utanför dörren afbröto Ingels mening. Dörren gick snart upp och Ulf Lindersson inträdde.

— Intet misstänkt synes eller höres, sade han. Om en half timme måste vi gripa saken an, men dessförinnan måste vi veta, hvarthän vi ska' föra varorna.

— Det var just derom patron och jag talade, när gästgifvaren kom, yttrade Bryngel.

Sedan Ulf fått sitt glas i ordning och skålat med sina gäster gaf han med en nick tillkänna att Ingel kunde fortsätta.

— Jag har två ställen på förslag, sade denne, antingen Karholmen, eller rent af S:t Eriks grotta och . . .

— S:t Eriks grotta, afbröt fiskaren och såg på Ingel liksom på en förryckt. Är patron inte riktigt klok?

— Detsamma säger också jag, inföll Ulf Lindersson. Grottan är ju belägen alldeles in på staden,

och ehuru den har ansenlig bredd och djup *) så ska' du tänka på, att många besöka S:t Eriks utanför grottan belägna källa, och att Själakistan **) rätt ofta begagnas till lekplats för . . .

— Inte nu på hösten, afbröt Ingel Green. Och hvad det anbelangar, att grottan ligger i stadens närhet, anser jag det vara så mycket bättre, ty ingen och aldra minst jaktlöjtnanten, ska' kunna tänka att jag haft den djerfheten att föra varorna rakt in på deras näsa. Var du säker på, att i den grottan ska' de *sist* leta efter rofvet.

— Men, är patron säker på, att den ej är upptagen? sporde Bryngel.

— Fullkomligt säker. När jag i förgår besökte den, var den helt och hållet tom.

— Men, jag skulle då heldre välja Karholmen, menade Ulf Lindersson.

— Jag också, mumlade Bryngel mera för sig sjelf, men dock så högt, att både Ingel Green och Ulf Lindersson kunde höra det.

Ingel Green satt en stund tyst och eftersinnade hvad han skulle göra. Då han slutligen blifvit ense med sig sjelf sade han:

— Jag står fast vid hvad jag sagt. Varorna ska' föras till S:t Eriks grotta.

Oaktadt Ulf Linderssons försäkringar, att ingen fara vore på färde, bad likväl Ingel sina medhjelpare att vara så försigtiga som möjligt. Det var inom

*) Grottans bredd är 24, och dess djup 30 fot.

**) Så kallas marken omkring S:t Eriks källa. Troligtvis har under den katolska tiden någon s. k. offerkista funnits placerad der.

honom något, antagligen det onda samvetet, som höll honom i en oförklarlig oro. Vid alla de djerfva smuglingar han varit med om, hade han aldrig erfarit så besynnerliga känslor som han nu gjorde. Ehuru mörkret var ganska djupt, försökte han likväl att med blickarne genomtränga den småskog, genom hvilken han och hans medhjelpare smögo sig fram till källaren, men naturligtvis fåfängt. Intet annat ljud än vindens och prasset från de nedtrampade höstlöfven kunde förnimmas.

Framkomna till de snår, som öfvertäckte och omgäfvade den gamla källaren, möttes de der af de båda fiskargubbarne från Tjufkils marknadsplats. Så snart Ingel öfvertygat sig om att han hade rätta folket framför sig, hviskade han:

— Ha' ni båtarne i ordning?

— Ja, patron, svarade den ene fiskaren.

Ulf Lindersson hade emellertid satt nyckeln i den tunga källardörren. Med tre personers förenade bemödanden vreds den ändteligen gnisslande om på sina hakar, något som föranledde Ingel Green att utstöta en föga vacker ed. En fuktig och kall luft slog ut från källaren.

— Det är väl bäst att vi först taga ut alltsammans och sedan hjälpas åt att i ett par omgångar föra det ned till båtarne, menade Ulf Lindersson.

— Ja, nog är det bäst, svarade Bryngel. En lykta skulle heller inte skada att nu ega.

— Inte något ljus, utbrast köpman Green bestämdt. Källaren är väl inte större, än att vi kunna hitta reda på packorna, tror jag.

Medan smugglarne voro sysselsatta inne i källaren halade sig Stenar försigtigt ned från sin upphöjda och obeqväma plats och skyndade så fort han kunde mot norr. Han hade hunnit ungefär halfväges fram till

marknadsplatsen, då han oförmodadt stötte på Bertel Gerst och dennes fyra man.

— De hålla nu som bäst på med att föra ut godset, sade han ifrigt. Om löjtnanten ska' hinna fram i tid så är det bäst att skynda.

— Men, jag känner ej trakten, inföll löjtnanten.

— Har ingen fara. Håll mig bara i tröjan och följ noga efter. Har löjtnanten lykta?

— Ja, och den som lyser duktigt ändå, menade Erik.

I »gåsmarsch» med Bertel Gerst på ändan gick nu tåget en kort omväg fram till källaren och snart kunde löjtnanten tydligt höra det buller, som uppstod när packe efter packe rullades ut i det fria. Han anade att han ej befann sig många alnar ifrån smugglarne och deri hade han rätt. Hviskande befallde han därför sitt folk att hålla så väl stick- som skjutvapnen i beredskap, ty han befarade att en strid skulle uppstå.

— Nu ä' alla packorna ute, hördes Ulf Linderssons röst inifrån källaren. Raska tag nu, pojkar.

— Ja, raska tag nu, pojkar, svarade i detsamma en ungdomlig men kraftfull stämman på samma gång som platsen framför källardörren, der packorna lågo, upplystes af ett klart ljussken. Och stämman fortfor: I konglig majestäts och kronans namn arresterar jag er allesammans.

Det är omöjligt att till fullo beskrifva den öfverraskning, häpnad och förskräckelse, som stod att läsa i smugglarnes af skenet från lyktan klart upplysta anleten. Dessa första känslor förlamade deras handlingssätt just i det afgörande ögonblicket och gån den raske Bertel Gerst tid att placera sitt folk så, att det instängde smugglarne mellan varupackorna och källaren.

Ulf Lindersson var den, som först återkom till besinning.

— Aldrig ger jag mig lefvande, skrek han och kaflade upp tröjarmarne för att visa sina senor och derigenom, såsom han trodde, skrämma löjtnanten och hans folk. Men Bertel Gerst var icke den, som lät skrämma sig, rätt så ung han var. På ett gifvet tecken lade hans folk gevären till skjutning och tog stadigt korn på de fem smugglarne. Samtidigt yttrade löjtnanten:

— Det är er nog icke obekant hvad strafflagen stadgår för sådana brott som det I nu gjort eder skyldiga till. De der varorna äro smuggelgoods och såsom smugglare hafven I blifvit gripna på bar gerning. Den förste af er, som gör det minsta försök att sätta sig till motvärn, blir på ögonblicket nedskjuten.

Löjtnantens blickar och hållning lika mycket som hans kraftfulla ord gjorde sin verkan på smugglarne. Till och med den stormödige Ulf Lindersson fann för godt att krypa till föga då han såg en gevärsmynning hotande följa den minsta rörelse han gjorde med kroppen.

Skamflata och med våldsamt kufvad vrede måste Ingel Green, som var mest tillintetgjord af alla, Ulf Lindersson, Bryngel och de båda fiskargubbarne från Tjufkils marknadsplats, åtföljda af »Jupiters» besättning, marschera till gästgifvaregården, der de öfver natten instängdes i ett gemensamt rum, utanför hvars fönster och dörr vakt sattes.

Sedan detta var gjordt erinrade sig löjtnanten att han ej sett till Stenar. Denne kom dock snart framkrypande och afgaf på tillfrågan hvarför han hållit sig undan, den giltiga förklaringen, att han ej ville bli sedd af smugglarne, af hvilka han kunde frukta det

värsta om det blefve kändt, att det var han, som skickat tulllöjtnanten på dem.

— Nu har jag då fått den högmodige Ingel dit jag ville, mumlade han, då han på löjtnantens tillsägelse gick att efterse varupackorna. Lyckas det mig sedan att skilja Ragnhild och Gomer åt, då är jag fullständigt belåten.

När morgonen grydde fördes smugglarne och deras varor in till staden, de först nämnde för att inom Karlstens murar afbida den blifvande ransakningen, de sista för att nedläggas i tullkammarens magasin.

19.

Sorg och glädje. På »Själakistan.»

Hos kommendanten.

Då Stenar samma morgon passerade öfver fästningsbergen kunde han ej underlåta att taga en omväg åt Ingels bostad. Vid det han passerade förbi inkörsporten varseblef han Ragnhild stå vid förstugubron och mata en flock höns. Som det var omöjligt för honom att se den unga flickan utan att gifva luft åt sin vrede, skrek han:

— Hallå, Ragnhild, är far din hemkommen ännu?

— Nej, men hvarför frågar du så?

— Bara för ro skull. Hade Ragnhild stått honom närmare skulle hon kunnat se det hånleende, som vid dessa ord spelade kring hans läppar.

— Men jag väntar honom hem.

Nu bröt ilskan ut hos Stenar.

— Jaså, skrek han. Då kan jag tala om för dig, att du allt får vänta länge, ha, ha, ha!

Och med detta hänskratt på läpparne aflägsnade han sig skyndsamt utan att lyssna till Ragnhilds oroliga uppmaning:

— Stanna, så får jag tala med dig.

Väl talades det mycket och allmänt om, när Bertel Gerst till hälften lyckades vid Tolgskär, men hvad var det emot det prat och sqvaller, som kom i gång, när den af tullöjtnanten företagna arresteringen blef bekant. Hela staden och isynnerhet Ingels parti råkade formligen i uppror. En sådan oerhörd händelse som att en af stadens rikaste köpmän blifvit på bar gerning arresterad såsom smugglare, det hade ej inträffat ens så långt tillbaka som de gamle kunde minnas. Men, hvem var då den, som hade vågat angifva Ingel Green för tulltjenstemännen? Man gissade hit och dit och stannade slutligen på den samskyldige, nemligen Stenar. Men med sin medfödda fräckhet nekade naturligtvis denne på det bestämdaste och menade tro på, att belackarne skulle framdraga vittnen, annars kunde det gå dem illa. Han vågade likväl ej vistas inne i staden lång tid, utan begaf sig ut till öarne, der han var svårare att påträffa, ifall Ingels uppretade parti skulle vilja hålla en sträng räfst med honom.

Och den stackars Ragnhild, hvad skulle hon ej känna, då hon fick vetskap om fadrens olycka? Visserligen hade han många gånger varit sträng, ja grym emot henne, men han var ju ändock hennes far, och att tänka sig honom sitta der inom Karlstens fuktiga och dystra murar i sällskap med andra fångar, det

grep henne mera än hon någonsin kunnat ana. Att gå ut vågade hon ej, ty hon föreställde sig att hvar-enda människa skulle peka finger åt henne och ej hviska, utan öppet slunga henne i ansigtet dessa hånfulla ord:

— Se, der går den fångne smugglarens dotter!

Den enda tröst i olyckan hon nu hade var att Gomer kunde få besöka henne utan att behöfva frukta att blifva hotad till lifvet. Den unge smeden tog också hvarje ledig stund i akt och ilade till den sorgsna flickan och han var äfven den ende, som kunde trösta henne och slutligen framtvinga ett matt leende på hennes läppar.

— Men, sade Ragnhild en dag under det de klara tårarne runno utför hennes kinder, om nu far såsom jag i går hörde den lärde magister Gunnarius säga, blir dömd till fästning, skall du ändock hålla mig lika kär?

— Ja, svarade Gomer och såg Ragnhild trofast i ögonen, ty du, käraste vän, har ju intet illa gjort.

— Men, skammen, Gomer, skammen att hafva en fästningsfänges dot . . .

Innan Ragnhild hann uttala meningen hade en varm kyss från Gomers läppar afbrutit den.

Ehuru Kolbjörn Galdes parti genom Ingels aflägsnande vunnit ej obetydligt, förhäfde det sig likväl ej, utan arbetade i tysthet lika oförtrutet som hittills. Glädjen öfver att vara qvitt den farlige motståndaren, åtminstone för en tid, kunde likväl ej helt och hållet dämpas, utan kom då och då till utbrott, såsom af- tonen efter den märkliga händelsen, då några fiskare af Ingels parti blefvo utkörda från Tunnan och Mickel sjelf måste krypa under disken, för att ej få ölståndkor med mera i hufvudet. Lyckligt för honom

anlände i rätt tid Kolbjörn Galde och magister Joel Gunnarius, ditlockade af larmet, och afstyrde snart grälet.

Skojar-Lotta hade nu fått ännu mera att göra. Hon hade aldrig riktigt kunnat tåla Ingel och hans olycka gaf henne för den skull mera »vatten på sin qvarn». Med den mest djefvulska elakhet berättade hon för hvem, som ville höra på, att det icke var Stenar, utan de båda fransmännen, falskmyntarne och mördarne, som ledt Bertel Gerst på spåren efter smuggelgodset. Och oaktadt alla kände till Lottas lögnaktiga tunga, trodde de fleste likväl henne, äfven många af dem, som förut varit fullt och fast öfvertygade om att Stenar vore den sannskyldige.

Förbittringen mot de båda oskyldiga fransmännen blef derföre dag efter dag allt större och slutligen framträngde ryktet härom äfven till Ragnhild i sin ensamhet.

— Jag tror det inte, utbrast den unga flickan och erinrade sig nu som först Stenars uppträdande vid gårdsporten, samt omtalade det för Gomer.

— Det kan inte vara någon annan än Stenar, menade Gomer. Det är synd om den franske grefven, jag vet bestämdt att han i tysthet gör mycket godt. Nej, det är allt fiskaren, som legat i slang med tullsnokarne, och att det är Skojar-Lotta, som retar upp qvinnfolket här, det är då säkert.

— Ja, det tror jag med. Men hvad är det för en otäck karl, som bor hos henne?

— En utländing.

— Ja, det vet jag också, men hvad är han för slag?

— Jag har hört sägas, att han lär vara munk.

— Munk, munk, är det inte så'nt der folk, som bor i kloster?

— Jo, far har berättat att här också funnits munkar i fordna tider, men långt förr, än både han och hans farfar och farfars far voro födda, förstås. Han har också sagt, att S:t Eriks källa och Den fria Klosterjorden *) äro lemningar från den påfviska tiden. Men, vet du hvad jag gör, Ragnhild?

— Nej.

— Jo du, fortfor Gomer trohjertadt, jag kan inte lida att folk, som aldrig gjort oss något ondt, ska' bli handteradt på detta sätt, och aldra minst att den der Skojar-Lotta ska' få husera så som hon gör. Det är en riktig skam för oss, karlar. Jag går därför till kommandanten och omtalar sanningsenligt alltsammans.

— Tror du att öfversten känner igen dig?

— Ja, vars; jag helsade på honom i går och då frågade han hur far mådde.

— Gå då fort, ifrade Ragnhild. Bara du kan träffa honom.

— *Det måste jag göra*, utbrast Gomer med tonvigt på hvarje ord. Han är ju här i kungens och regeringens ställe, vet jag. Jag går nu medan jag har tid och kan jag inte få tala med honom i dag, så ska' jag höra, när det kan ske. Farväl så länge, käraste Ragnhild.

Ett stycke vester om fästningen ligger den förut nämnda S:t Eriks grotta. Vid denna är den sägnen

*) *Den fria Klosterjorden* kallas en del af kyrkogården, der Marstrands kloster, som lydde under fransiskanernes eller gråbrödernes regler, stått, och af hvilket ännu 1867 fanns kvar en svag lemning efter en mur.

fästad, att då Karlsten, eller Marstrands fästning, som den fordom benämndes, en gång hade att utstå en svår belägring, en del af stadens innevånare i sin ångest flytt dit och der funnit en säker tillflyktsort. Till grottan och källan vallfärdade också i fordna tider mycket folk. Den nya tiden med sina friskare strömningar har till en stor del lemnat å sido de gamla minnesmärkena, hvilka, så framt de ej bevaras, snart nog skola tillhöra sagan blott.

»Själakistan», såsom marken kring källan benämndes, och hvarför antagligt skäl också förut uppgifvits, begagnades om somrarne med förkärlek till lekplatser för stadsbarnen, hvilka der voro friare än inne på gatorna. Här brukade äfven skiljda partier stämma möten, för att i godo slita sina tvister. Mången gång vände sig detta »i godo» till »i ondo» och blod flöt ej sällan der.

En kall och blåsig eftermiddag sträfvade en lång och mager gestalt med ett helgrått skägg, som räckte ända ned på bröstet, upp mot »själakistan». Marschen var ansträngande och tidt och ofta måste den ensamme vandraren stanna. På en af bergsknallarne, hvarifrån utsigten öfver hafvet obegränsadt öppnade sig, stannade han åter och lät sina blickar irra omkring åt alla håll. När vinden någon gång förde den fotsida kåpan åt sidan glänste fram ett radband med kulor af silfver och i ett bredt bälte kring midjan fästet af en dolk. Hvad sökte han här uppe bland dessa ensliga klippor? Hade han kommit dit blott och bart för att beundra utsigten? Mannen var pater Dulong.

— Hon tyckes ej komma, mumlade han för sig sjelf. Skall äfven detta anslag göras om intet af ett oblidt öde, och mina fiender ånyo undkomma mig?

Till hvad tjena då alla de uppoffringar jag och de Carret gjort, för att följa dem hit, ty att de äro de rätta, det har jag redan sett. Åh, Philip de Vallé, pater Dulon är ej för ro skull uppfostrad hos jesuiterna. Jag vet, att alla människor hata oss, men låt dem hata, fortfor han under det hans blickar antogo ett hotande uttryck, låt dem hata endast jag vinner mitt mål. Du var ändock stor, helige Loyola, när du lät utgå i världen, att ändamålen helga medlen. Hvad har ej denna trosartikel uträttat! Störtat throner och befästat andra; förnedrat millioner människor och upphöjt andra. Och för denna dolk, fortsatte han och utdrog det blanka vapnet, för denna med vigvatten bestänkta dolk måste du, Philip de Vallé, falla. O, fader Loyola, låt en fläkt af din vise ande, men också af ditt hat mot dina och jesuiternes fiender, komma öfver mig, då jag . . .

— Stå inte der och åbäka sig längre nu, hördes i detsamma en skarp qvinnoröst från foten af bergsknallen. Kom ner, så få vi rådgöra.

Det var Skojar-Lotta, som med dessa prosaiska ord afbröt pater Dulons högstämnda tankar.

— Är allt i ordning? sporde han, sedan han med fara att bryta af sig de långa och skrangliga benen, väl kommit ned på marken.

— Ja, svarade Lotta nigande; för penningar kan man köpa deras salighet, ha, ha, ha!

— När?

— I afton.

— Godt.

Med detta ord stack han ett blankt guldmynt i Lottas hand och aflägsnade sig under det ett triumferande leende spelade kring hans läppar.

— Man har sagt, att den, som säljer sig åt en

jesuitermunk, han säljer sig på samma gång åt djefvulen, mumlade Lotta under det hon vägde guldmynnet i handen. Men det är nu en gång gjordt och kan ej ändras.

Äfven hon lemnade »sjalakistan», men tog en annan väg till staden än pater Dulon.

Det var just ej med så glada känslor, som Gomer närmade sig fästningen, ty han visste ej om han skulle blifva mottagen, eller ej. Det föreföll honom också som om han vore allt för simpel att få företräde hos en öfverste och kommandant ej allenast på kungl. majestäts och kronans fästning, utan äfven i staden Marstrand, och tanken härpå gjorde, att han mer än en gång var på väg att vända om. Men, så kom han ihåg hvad han lofvat Ragnhild och då fingo alla betänkligheter vika.

Till sin stora glädje upptäckte han i vaktknekten vid hufvudingången en bekant. Han gick därför rakt på honom och helsade:

— God dag, Sven; hur står det till?

— Åhjo, temligen bra. Men hvad står på, eftersom du är ute och klifver så här dags?

— Jag vill tala med öfversten.

— Hm; ja, ser du, det var värre det.

— Hur så?

— Han ligger och sofver middag.

— Nå, så väck honom då.

— Ja, Gud nåde den, som skulle våga det!

— Men, jag måste tala med honom i ett viktigt ärende och jag går inte härifrån förr, än jag fått det uträttadt.

— Vigtigt ärende. Hvad är det frågan om? Är det upplopp der nere?

— Inte ännu, men det kan måhända bli.

— Emot de sakramensskade utländingarne, eller hur? sporde knekten nyfiket.

— Vet inte. Styr bara om så, att jag får tala med kommandanten. Du har väl ingen tobak, kan jag tro?

— Nej.

— Och inte något bränvin?

— Hvarifrån skulle jag ta' penningar till det, svarade vaktknekten uppriktigt.

— Här har du till bådadera, inföll Gomer och stoppade en blank daler i hans vida ytterficka. Men skynda dig att...

Sven begrep mer än väl hvad han skulle göra. Utan att invänta slutet på Gomers tal försvann han och kom efter ett par minuter tillbaka med den svartmuskige vaktmästaren, den Gomer ett par gånger sett nere i staden, men hvilkens namn han ej visste. Han fick nu nästan ord för ord upprepa hvad han sagt till Sven och det var ändå efter ett långt betänkande som vaktmästaren beqvämade sig till att föra honom in i fästningen. Väntade kanske den svartmuskige på någon uppmuntran, liknande den Sven fått, så fick han vänta och förgäfves ändå.

Oaktadt Gomer väl märkte att öfverste Hägerflycht ej var vid godt lynne, sjöng han dock oförskräckt ut med hvad han hade på hjertat, ty han hade hört sägas att öfversten ej tyckte om personer, som voro buskablyga af sig.

Utan att yttra ett enda ord afhörde öfverste Hägerflycht Gomers anförande. Af de sinnesrörelser, som stundtals skiftade i hans anlete kunde man sluta

till, att han ej var likgiltig för de skildringar den unge smeden uppdragit. När Gomer ändteligen slutat, yttrade kommandanten, i det han allvarligt betraktade honom:

— Du har gjort en svår anklagelse; kan du också svara för att den är sann?

— Jag sätter mitt hufvud i pant därför.

— Och du är säker på, att det är Skojar-Lotta och den främmande munken, som anstiftat detta?

— Ja.

Under det öfversten gick några slag omkring rummet, mumlade han långa meningar för sig sjelf. Af dessa kunde Gomer endast uppfatta slutet, som lydde så:

— När regeringen upplät Marstrand till frihamn var det ej för att uppmuntra till olagligheter . . . Man trotsar mig, godt vi skola se hvem som vinner.

När Gomer ändteligen redde sig till att gå, fick han af öfverste Hägerflycht tillsägelsen att vara lugn; intet ondt skulle hända de båda fransmännen.

Hvem var nu gladare än Gomer! Han tyckte att vägen till Ragnhilds hem aldrig varit så lång. Slutligen stod han inför den unga flickan och berättade så omständligt som möjligt, hvad som händt honom och hvad öfversten sagt. Han slutade sålunda:

— Väl var öfversten till en början kärf att se på och det var naturligtvis därför att jag kom och störde hans middagshvila, men knappt hade han fått höra hvad det var frågan om, så blef han helt och hållet förändrad. Må nu Skojar-Lotta och jesuiten lägga råd om sitt djefvulstyg, öfversten är nog karl, han, att kunna göra alla deras ränker om intet.

20.

Molnen skockas och urladda sig.
Kalabaliken.

De obehagligheter, för hvilka Philip de Mauginard-Vallé och Armand de Bousquet tidt och ofta varit utsatta på sednare tiden, hade så fördystrat den först nämnde, att han knappt mera var lik sig. Hans fordna glada skämt och friska skratt klingade ej mera genom de mörka rummen; matlusten hade i det närmaste försvunnit, och, hvad värre var, äfven sömnlöshet hade inställt sig. I följd häraf hade han magrat betydligt bara på den sista veckan, hvarjemte en lättretlighet, som ej tillhörde hans af naturen lugna själ, förorsakade ej allenast honom, utan äfven alla dem, med hvilka han kom i beröring, Armand icke minst, ganska stora bekymmer och förtretligheter.

Armand de Bousquet hade en helt annan natur. Visserligen kunde äfven han beröras af motgångar och andra missöden, men han tog dock saken på ett helt annat sätt. I början kunde han brusa upp rätt försvarligt, men denna hetsighet hade snart en öfvergång, och när denna inträffade blef han den lugnaste och kallblodigaste människa i verlden. Det var grefve Philips lycka, att en sådan vän stod vid hans sida.

Af Tufve sågo de under de sista dagarne knappt en skymt. Sällan var han hemma och hände det någon gång, var han bara inom dörren, vände sig om och gick ut igen.

Den förslagne Armand hade beslutit att närmare utspionera pater Dulons görande och låtande. Han visste att han och hans kamrat hade en väninna i

Ragnhild och därför tog han en dag mod till sig och uppsökte henne. Den unga flickan blef högligen förvånad öfver besöket, men mottog den föregifne betjenten så vänligt hon kunde. Som han ej var tillräckligt hemma i svenska språket gick det temligen knaggligt för honom att uttala hvad han hade på hjertat, men Ragnhild, som nogsammt anade hans ärende, hjälpte honom så godt han förstod, och snart begrepo de hvarandra. Armand klagade öfver, att han och hans herre i hela staden ej egde någon, till hvilken de med fast förtroende kunde lemna sig. Ragnhild omtalade då öppet sitt förhållande till Gomer och sade, att han nog för hennes skull skulle bistå dem.

— Men, invände Armand, är han son till den rike smeden, så tillhör han ju det parti, som vill ha bort oss?

— Men, han vill ändock att personer, som uppföra sig väl, skola få vara oantastade, inföll Ragnhild. Det vill hela det partiet, då deremot det andra . . .

Förlägen öfver att hon redan missagt sig, afbröt den unga flickan sjelf sin mening.

Då Armand skulle aflägsna sig, möttes han i dörren af Gomer. Den unge smedens blickar märkade till en början, men då han mötte Ragnhilds ögon såg han genast, att han ej hade några skäl till misstroende. Den franske grefvens betjent ombads nu att stanna och snart var förtroligheten mellan dem påtaglig. De träffades sedermera nästan hvarje dag och hade sina öfverläggningar huru de på bästa sätt skulle kunna mota de hotande farorna. Mer än en gång hade de varit tillsammans i skansruinen på Hedvigsholmen, men ej kunnat få syn på pater Dulon;

ej heller funnos hans kistor qvar, troligtvis hade de blifvit förda in i Skojar-Lottas ryggåsstuga. Jesuiten visste att till fullo omgifva sig med en slöja, som den listige Armand de Bousquet förgäfves sökte lyfta. De mötte hvarandra ibland, men ingen af dem gjorde så mycket tecken, att det kunde tyda på igenkännande.

Den af Skojar-Lotta utsatta aftonen inbröt och blef så ruskig den kunde vara på hösten. På inrådan af Gomer höllo sig de båda fransmännen innestängda hela dagen. Gomer, som för fadren omtalat allt och fått hans tillstånd att understödja främlingarne, hvilka han särskildt fäst sig vid i följd af deras stillsamma uppträdande, helt olika andra främlingars huserande liksom om staden ensam tillhörde dem, föresatte sig att vara i rörelse hela dagen och söka komma på spåren så mycket som möjligt af hvad, som var i görningen. Han hade nemligen af en drucken person, tillhörande Ingels parti, fått nära nog säker under rättelse om, att illviljan mot de för falskmyntare hållne fransmännen denne dag skulle komma till utbrott. När den druckne kom hem, visste han ej, såsom ofta plägar inträffa, hvilket viktigt meddelande han gjort sin motståndare, ty det låg naturligtvis i pater Dulons och Lottas intresse, att katastrofen skulle ske oförberedt, på det att öfverrumpligen så mycket säkrare skulle kunna lyckas.

Det såg ut som om ett åskmoln denna dag skulle hängit öfver staden. Alla, som Gomer mötte af Ingels parti sågo snedt på honom, liksom hade de tänkt: Är du ute för att spionera, så är det bäst att vi akta oss. På torget hade han ett hetsigt meningsutbyte med Didrik Bundtmakare och det var nära att det kommit till handgripligheter dem emellan. Lyckligtvis fick den storskräflande Didrik syn på Joel Gunnarius och skyn-

dade, för att ej möta honom, undan så fort benen kunde bära honom.

— Se god dag, min unge vän, helsade skrivvaren och räckte Gomer handen. Hvad nytt?

— Jo, kom ska' ni få höra viktiga saker, mästare Joel. Men, låt oss gå härifrån, det tjenar ej till något att man får se oss tillsammans.

Under det Joel Gunnarius och Gomer sakta vandrade uppåt den delen af Kungsgatan, som ligger emellan torget och fästningen, redogjorde den sist nämnde för allt hvad han visste om pater Dulons och Skojar-Lottas planer och omtalade till slut det besök han gjort hos kommandanten.

— Det var bra att jag fick veta det, utbrast magistern när Gomer slutat och gnuggade förnöjd händerne. Det der måste jag tala om för borgmästaren. Du vet att han är på vår sida.

— Nej, det har jag inte hört.

— Jo, i förgår talade han och jag om ställningen här, och han menade öppet på, att den der porto franco'n visst inte i längden kan vara gagnelig för staden och dess innevånare. Jaså, du säger att det är meningen att låta det bryta löst i afton?

— Ja, så har jag hört. Det skadar ändock ej att vara på sin vakt.

— Skulle vara nöjsamt att träffa den der munken, mumlade Joel Gunnarius för sig sjelf. Det var så länge sedan jag hade tillfälle att tala latin med någon. De der jesuitkarnaljerne ä' ganska hemmastadda i det språket, det vet jag sedan Greiffswaldstiden.

— Hoppas att ni åtminstone kan få se honom i qväll, inföll Gorm, som hört magisterns monolog.

— Hvilken han, hvilken han, utbrast Joel Gun-

narius, som i vissa ögonblick var mera distrahit än i andra.

— Munken, vet jag; ni talade ju nyss om att få . . .

— Ja, nu kommer jag ihåg! Ser du, jag har så mycket att tänka på. Men nu måste jag upp till borgmästaren. Vi träffas i qväll!

Och i blinken var den lärde magistern borta med en fart, som om det gällt lifvet.

Stadens alla käringar tycktes på aftonen ha stämt möte på de bergshöjder, der Tufves stuga var belägen. Och der var ett sorl och ett kacklande som om tusentals gäss i en hast blifvit sammanfösta dit.

Midt i hopen stod Lotta och hennes gälla diskantstämma hördes öfver alla, der hon vidt och bredt orerade om huru det nu var stäldt i staden sedan falskmyntare blifvit mottagna der, och då hon uttalade detta ord genljöd luften af ett enstämmigt ursinnigt kvinnotjut, hvilket framkallade ett djefvulskt leende på den bakom Lotta stående pater Dulons läppar. Men nu hade stadens qvinnor sammankommit för att öfva rättvisa och . . .

— Det är bättre att ni gå hem och se efter ungarne än stå här och prata det ni inte begripa, hördes i detsamma en grof basröst från Borggatan, från hvilken Tufves lägenhet var skild af en några alnar bred berghäll.

Denna sunda uppmaning helsades af åskådarne med ljudeligt bifall, hvilket ännu mera uppretade qvinnoflocken.

För att hålla reda på den oroliga skaran hade borgmästaren utsändt polisvakt, men den kunde ingen

ting uträtta. Hånade och förföljda med stenkastning måste ordningens upprätthållare så skyndsamt som möjligt lemna platsen.

Stolt öfver denna medgång förhäfde sig pöbeln, bland hvilka man såg ej få ut- och inländska flyktingar och stormade hotande fram mot det hus, der Philip de Mauginard-Vallé och Armand de Bousquet bodde. Det ursinniga skränet hördes vida omkring.

Fransmännens vapenkista hade blifvit öppnad och vapnen höllo på att laddas när det ohyggliga skränet, åtföljdt af stenkastning, trängde till de anfallnes öron.

Blek men lugn höjde Armand de Bousquet blickarne från sitt arbete, mönstrade några sekunder Philips anlete och sade derpå:

— Om du vill åtaga dig att försvara det lilla rummet, så skall jag sköta om dem, som komma hitåt.

— Men, inföll Philip de Mauginard-Vallé, tror du inte att motståndet skall reta massorna och att . . .

— Icke må du tro att jag godvilligt gifver mig, afbröt Armand de Bousquet energiskt. Jag har mer än en gång kämpat på barrikaderna i Paris och vet hvad det vill säga att slåss med en hop sammanrafsadt slödder.

— Men, du glömmer att skurken Dulon är . . . Dock, afbröt han sig sjelf och hans anlete fick en djup prägel af missmod, om jag skulle stupa, vill du då uppfylla min sista vilja?

— Ja, svarade Armand de Bousquet och fattade vännens händer, säg den fort.

— Den finnes skriftligen affattad på ett papper i botten af klädkistan.

— Dö, dö, utbrast Armand och lyfte båda hän-

derna öfver sitt hufvud lika som till en besvärjelse, hvem har . . .

Längre kom han icke. En sten genomfor hålet på ena fönsterluckan, krossade glasrutan och föll ned ungefär midt på golvet.

— Du ser nu att det är allvar menadt, yttrade Philip. Hur många vapen ha vi laddade?

Armand började räkna under det han lade dem i två högar på golvet.

— En, två, tre, fyra . . . sex . . . nio . . . tolf, tretton, fjorton, ja, det är ännu inte fler, men med dem kunna vi godt reda oss en stund. Låt oss intaga våra platser.

Sagdt och gjordt.

De många facklorna, som med sitt flämtande sken belyste de hit och dit springande männen och kvinnorna, gåfvo åt den rörliga taflan en liflig och fantastisk belysning, och skulle varit ett tacksamt föremål för en skicklig målares pensel.

Med ena handens fingrar omärkligt tummande radbandet och med den andra handen omslutande dolken, skred pater Dulon som en mörk vålnad fram och åter utanför det hus grefven och hans betjent bebodde, och som nu var allvarsamt hotadt af den uppretade folkmassan.

— Ut med falskmyntarne! skrek en gäll kvinno-röst. Vi behöfva inte ta' emot deras falska penningar när vi i stället kunna få ärliga!

— Ja, fram med dem, så ska' de få lära hvad det vill säga att komma hit upp för att lura oss! interfolierade en manlig stämman.

— Ha ni inte sten på berget, hvasa? sporde

hånfullt Skojar-Lotta ett par yngre qvinnor, som tvekade att deltaga i oväsendet. Vi ska' rifva ned huset till grunden och hjälper det inte, så tutta vi eld på det. — Ja, sätt eld på rucklet, skreko ett par andra röster. Upp med ett par facklor på taket, så är den saken klar.

Sedan pater Dulon gått ett par hvarf omkring huset och bändt kraftigt på dörren, som likväl ej rubbades det minsta ur sitt läge, bad han ett par närstående ynglingar att hemta en stege. När han fått den, reste han den upp mot den lucka, genom hvars hål den kastade stenen inträngt i rummet och klef derefter upp för att titta in. Men denna titt höll på att blifva hans sista. Lyckligtvis hörde han, i det samma han lade ögat intill hålet, knäppningen af en hane, som spändes, och lutade sig blixtnabbt ned, hvarigenom han undgick att träffas af den kula, som omedelbart derefter flög ut genom hålet.

De tappre hjeltarne och hjeltinnorna studsade när de hörde smällen af skottet och betraktade oroligt hvarandra. Det syntes tydligt på dem, att de ej tänkt sig närvaron af skjutvapen hos de belägrade. Det var ett fullt streck i räkningen för många, som föreställt sig att det lätt skulle gå för sig att få bugt med de båda falskmyntarne. Sedan skulle de nog infinna sig vid plundringen.

Skottet hade åtminstone till en början gjort den verkan, att det beramade anfallet ej nu blef af. Det fanns ingen, som var så djerf, att han vågade sig fram sedan äfven pater Dulon försigtigtvis dragit sig tillbaka.

När Skojar-Lotta märkte detta blef hon alldeles utom sig.

— Fege stackare, skrek hon oeh sprang omkring,

bärande facklan öfver sitt hufvud, så att hennes ansigte tydligt kunde skönjas af alla, ska' två karlar kunna trotsa . . .

— Gå du sjelf i spetsen och prata mindre, afbröt en allvarlig mansröst. Med prat vinner du ingenting.

Glödande af vrede sökte Lotta med blickarne den, som vågat opponera sig emot henne, men då hon ej kunde få syn på honom, svängde hon åter facklan öfver sitt hufvud och skrek:

Den, som inte är en mes, han följe mig. Upp med facklorna på taket!

Det var hemska ögonblick, när den ursinniga skaran ånyo rusade fram, ledd endast af sina lös-släppta, onda, lidelser. Icke var det så mycket begäret efter att få hämnas på de för falskmynteri hållna fransmännen, ty många funnos, som höllo detta för ett svepskäl, som fast mera åstundan efter att få plundra de kistor, hvilka Tufve vidt och bredt spridt ut skulle vara fulla med guld. I den allmänna villervallan skulle det nog lyckas mången att tillegna sig någon del af rofvet.

— De äro förlorade, suckade Gomer, som jemte fadren, Joel Gunnarius och Ragnhild tagit plats på Borggatan ett litet stycke ifrån den scenrika skådeplatsen. Och han fortsatte tyst sin tankegång: Höge herrar lofva rundt, men hålla tunnt, det ser jag nu.

— Förlorade, utbrast Joel Gunnarius och i hans annars stirrande ögon låg en eld, som Gomer aldrig förut sett glimma der. Förlorade! Nej, min gosse!

Och innan någon af hans följeslagare hann sansa sig, skyndade han bort, hoppade vigt öfver den låga stenvuren och stod med ett raskt språng

uppe på ett litet klipputsprång vid den hotande byggnadens södra gafvel.

Massan studsade vid anblicken af den långa magra gestalten, fantastiskt belyst af det hit och dit sväfvande fackelskenet.

— Galningar, började magistern och hans tunna genomskärande stämma hördes af alla, I liknen de månaderasande, som omtalas från gamla tiden. I gören formligt uppror mot den bestående ordningen och skolen ej heller undgå edert straff. Sen I de fasta murarne der uppe, fortfor han och pekade på Karlsten, inom dessa skolen I få tillbringa edra dagar till dess I blifven så utmärglade och tunna som . . .

— Som du, eländige bläcksudd! ifyllde Skojar-Lotta och hennes inpass helsades af pöbelns jubelskri, deri många främmande stämmor hördes deltaga.

Men Joel Gunnarius lät sig icke förbluffa af detta inpass.

— När kvinnor blifva rasande är vettet ifrån dem, fortfor magistern, och varen säkra på, att räken-skapens dag ej är långt borta. Kom också ihåg, att galna kattor få rifvet skinn, och . . .

Ett hväsande ormligt ljud afbröt Joel Gunnariis tal. En fackla susade genom luften och nedföll på det belägrade husets tak, hvilket den efter några minuter antände.

Så slog Joel Gunnarius till reträtt och denna följdes af ett hånskratt, i hvilket man kunde urskilja pater Dulons stämma.

Röken från det brinnande huset nedträngde snart till rummen och gjorde att fransmännen började känna sig allt mera besvärade.

— Man ämnar röka ihjäl oss, sade Armand de Bousquet och bet tänderna tillsammans, men det skall ej lyckas dem. Heldre dö med vapen i hand. Har du hört talas om en svensk kung, som hette Karl XII.

— Ja, jag vill påminna mig, att jag läst om honom. Var han inte en stor hjälte?

— Jo, det kan du lita på, utbrast Armand de Bousquet. Som du vet var min mormor född österrikiska. Vid hennes död hittades en bok, som jag som pojke läste med förtjusning. Der omtalas huru kung Karl först slog danskar, ryssar och polackar, men slutligen måste fly till Turkiet. Der bodde han i många år, men slutligen ville turkarne bli af med honom. Då han icke frivilligt lemnade staden Bender blef han anfallen af janitscharer, som, liksom pöbeln här ute, slungade eld i taket på hans bostad, när de ej på annat sätt kunde komma åt honom. Då beslöt kungen slå sig igenom till ett annat hus och . . .

— Ah, nu står historien klar för mig, afbröt Philip de Mauginard-Vallée. Han gjorde ett utfall, men råkade snafva och falla, hvarefter han blef tillfångatagen. Vill du nu att vi skola söka komma öfver till det andra huset?

— Ja visst.

— Men först måste vi förvissa oss om, att vi komma in der. Ja, fortfor han, kikande genom en fönsterglugg, dörren står verkligen halföppen.

— Låt oss då försöka, utbrast Armand ifrigt, och jag skulle ingenting högre önska, än att möta den skurken, pater Dulon.

— Inte jag heller, svarade grefve Philip. Var säker på, att min kula ej då skulle förfela sitt mål.

De båda vännerna gifvo hvarandra ett kraftigt

handslag på att tillsammans stå eller falla, hvarefter de gjorde de nödvändiga förberedelserna till den vågade expeditionen.

Mellan det brinnande huset och det ännu af elden orörda svärmade en hop människor, mest af den nyfikna sorten. De drogo sig instinktmässigt tillbaka, när pater Dulon visade sig.

— Han ser ut som en afgrundsande, hviskade en kvinna till en annan.

— Ja, fy då. Skojar-Lotta och han passa bra tillsammans.

De båda fransmännen, som i brådskan ej kommit ihåg att maskera sig, öppnade plötsligt dörren och störtade ut. Philip de Mauginard-Vallée fick genast syn på jesuiten och höjde pistolen. Den klickade.

— Ha, ha, ha, hånskrattade pater Dulon, denna gång skall du ej undgå mig.

Och med dessa ord rusade han på grefven, som också blottat sin dolk.

Vid pater Dulons ljudeliga hånskratt hade ej blott Skojar-Lotta, utan äfven en god del af hennes »trupper» skyndat fram. Äfven Gomer och hans följeslagare hade ilat till platsen.

— De der ä' ju inte falskmyntarne, hördes en röst i hopen. De ha ju långt skägg och...

— Begriper du inte, att de måste förkläda sig för att ej bli upptäckte, afbröt Lotta.

— Bort med lösskägget, pater, skrek grefve Philip, och visa ditt naturliga skurkansigte, du rånare och tjuf!

Pater Dulon hväste fram en ed mellan de sammanbitna läpparne och störtade sig öfver grefven. Men denne, som var ytterst skicklig dolkfäktare, pa-

rerade stöten och ryckte i detsamma med den lediga handen lösskägget af munken.

Flåsande andades patern ut några sekunder, men var snart färdig till ett nytt anfall. Men just som han skulle företaga detta hördes skramlet af gevär och inom några minuter voro både folkmassan och de stridande omringade af soldater.

Vid första anblicken af dessas ankomst hade Gomer skyndat fram till valplatsen.

— Herr öfverste, sade han till Hägerflycht, som sjelf anförde styrkan, der stå de båda orostiftarne. Och med dessa ord pekade han på Skojar-Lotta och pater Dulon.

Denne sist nämnde hade under tiden lurat på ett lägligt tillfälle att komma åt sin fiende och han fann det när grefve Philip vände sig tillbaka för att se efter öfversten. I blinken passade munken på och gjorde ett språng, men det ville sig ej bättre, än att han törnade emot den framspringande Gomer, som i tid varsnat det lömska försåtet, med den våldsamhet, att båda rullade omkring på berghällen. Troende sig hafva grefve Philip att kämpa med, måttade pater Dulon på måfå en stöt, och den träffade Gomer i bröstet.

Detta hade försiggått så hastigt, att öfversten ej hann sansa sig, förrän illdådet var fullbordadt. Vid åsynen af det blod, som sprutade fram ur Gomers bröst uppstod ett skrik och många af de hjältemodiga kvinnorna svimmade.

Soldaterne bemäktigade sig emellertid oväsandets upphof, Skojar-Lotta och pater Dulon, och afförde dem, trots deras muntliga protester och ihärdiga motstånd, till rådhuset, för att undergå ransakning. Den sårade Gomer fördes genast till sjukhuset vid Fiskar-

gatan. Hans tillstånd var betänkligt, sade läkaren, och ej ens Ragnhild tilläts att vara i hans närhet. Det var därför under strida tårar och med djup sorg som Ingels unga dotter vid Kolbjörn Galdes och Joel Gunnarii sida vandrade hem i den mörka natten. Lifvet tycktes henne nästan glädjetomt och hon önskade i vissa ögonblick få dö.

Endast med stora ansträngningar lyckades det fransmännens och de qvarkommenderade soldaternas energiska bemödanden att rädda främlingarnes dyrbara kistor. Huset deremot brann ned till grunden och det var nätt och jemt att det af Tufve bebodda kunde räddas.

Dagen efter branden visade sig de båda fransmännen i sin naturliga skepnad på Marstrands gator, och äfven hos dem, som förut varit deras fiender, väckte deras öppna och manliga anleten dag efter dag mera sympati.

21.

Karlsten. Domen.

Marstrandsöns högsta plåtå ligger från 90 till 150 fots höjd öfver hafsytan. På denna ansenliga höjd är Karlstens fästning belägen och företer genom sitt dominerande läge en i högsta grad storartad anblick. När denna borg först uppstod känner man icke till, men det antages att den är lika gammal som staden. Under de tider, då sjöröfveri ansågs för snart sagdt

ett hederligt yrke och hafvets stigmän gjorde strandhugg hvar de kommo åt, anlades alltid i och med något större samhälle en befästad borg för att afhålla de objudne gästerne. Många af våra fästningar hafva också till en början varit dylika borgar. Dessa benämndes *Castali* (kastell) och voro mycket enkelt uppförda.

Den första tid, under hvilken man med säkerhet vet att Karlsten funnits såsom fästning, var 1612, då under Brännefejden fältherren Jesper Kruus belägrade, såsom den då kallades, Marstrands fästning. Den utgjordes vid den tiden blott och bart af ett jordverk, som efter 1667 ersattes af fastare materie och erhöll till ytterligare skydd tre skansar, Gustafsborg, Hedvigsholm och Malepert.

Under Sveriges krigsår var Karlsten tid efter annan utsatt för fiendtliga anfall. Så intogs den af Gyldenlöwe den 18 juli 1677 och af Tordenskiöld i följd af kommandanten Henrik Danckwardts förräderi den 15 juli 1719.

År ifrån år har denna fästning blifvit på ett genomgående sätt förändrad allt efter som krigsvetenskapen gjort nya framsteg och den anses ännu vara en ganska stark fästning, äfven i vår tid.

I gamla tider var Karlstens fästning en straffort för gröfre brottslingar, hvilka, såsom en författare säger, »år 1700 . . . då funnos här till den myckenhet, att de ansågos vådliga för fästningens säkerhet, i händelse af ett fiendtligt angrepp.» Och samme författare fortfar: »Under frihetstiden och efter k. Gustaf III:s mord förvarades här åtskilliga för politiska brott dömda personer. Sedermera hitsändes endast grofva brottslingar, hvilka blifvit dömda till lifstids fängelse, tills år 1854 hela fångkåren affördes till Göteborg, att arbeta på statens

dervarande nybyggnader, hvarest de, inlogerade på skansen Kronan, kallades »kronjuvelerna».

Under den äldre tiden, då gemensamhetsfängelset tillämpades, utgjorde dessa fångar på Karlsten så att säga en egen stat, i hvilken de mest barbariska lagar voro rådande. De förvarades i sju osunda hvalf, hvardera försedt med två logementer. I hvarje hvalf fanns en så kallad »förman», också fånge, men denna »förtroendepost» skyddade honom likväl ej för straff, om han gjort sig förtjent deraf. Till fångarnes förströelse och motionering funnos två fånggårdar, den ena bättre än den andra. Det var beroende på fångarnes eget uppförande i hvilkendera gård de skulle få hemta rörelse och andas frisk luft.

Från 1682 till 1791 hade Karlsten egen slotts- och fångpredikant, men från och med det sist nämnda året ålåg det kyrkoherden i Marstrand att äfven bestrida denna syssla.

Meningen hade varit att förvara de tillfångatagna smugglarne i rådhusfängelserna till dess ransakning hade försiggått och dom fallit, men der var så öfverfullt, att knappt en katt kunde få rum der. De fördes således upp till fästningen och insattes tills vidare i bastionen Minerva. Öfverste Hägerflycht var sjelf närvarande vid detta tillfälle. När han gick kunde han ej afhålla sig från att halfhögt yttra till Ingel Green:

— Gubben Björns efterträdare är inte så pojke som man trodde. Fortsätter han på detta sätt, torde äfven fästningen bli för liten för Marstrands alla smugglare.

Ingel Green svarade ingenting härpå, men de

blickar han gaf kommandanten borgade för, att de ej förklingat ohörda för honom.

Smugglarne voro i egentlig mening ännu ej att betrakta såsom fångar. De fingo därför nästan allt hvad de behöfde, utom friheten att gå utanför fästningen. Men inom denna fingo de röra sig hur de behagade, naturligtvis med en vaktknekt eller en soldat i släptåg.

De första dagarne var Ingel Green temligen modig, ja, till och med trotsig. Han hyste nemligen den egoistiskt orubbliga föreställningen, att man ej skulle våga döma honom, en af stadens rikaste köpmän, till fängelsestraff. Att han skulle få böta, det var naturligt, äfvensom att de varupackor, som blifvit tagna i beslag, skulle förklaras förbrutna. Men, hvad gjorde det honom, han blef ej fattig för det. Det enda, som oroade honom var hur det skulle gå med hans parti, då han, ledaren, ej var tillstädes, samt hur Ragnhild, som nu var ensam, kunde hafva det. Hon hade nu fria tyglar, menade han och hvad var då naturligare, än att hon skulle mottaga sin hjertans kär med öppna armar. Och vid tanken härpå kände han att det nära nog svindlade för hans ögon, ty så, som han hatade Gomer, hatade han knappt någon människa.

Bryngel, samt de båda fiskargubbarne från Tjufkils marknadsplats buro sitt öde med mera lugn. Såsom medhjelpare åt Ingel skulle de visserligen få straff, men obetydligt i deras mening.

Ulf Linderssons dåliga humör gjorde sig hvarje dag gällande och knappt någon timme gick förbi utan att han öppet anklagade Ingel såsom den egentliga orsaken till den olycka, som drabbat dem. Till en början svarade Ingel fogligt, ja, till och med unfallande, men då Ulfs angrepp blefvo allt häftigare,

gaf han slutligen de svar, som dessa måste framkalla. Den fordna vänskapen öfvergick småningom till hat och mer än en gång måste de andra träda emellan för att hindra en blodig sammanstötning.

En dag, då trätan mellan Ingel och Ulf var häftigare än vanligt och båda hade en hop fula saker att förevisa hvarandra, sade slutligen Ingel:

— Jag har, dumt nog, i ett obevakadt ögonblick, lofvat dig min dotter till hustru, men i dessa tre vittnens närvaro återtager jag härmed på goda skäl detta löfte.

— Det var bra, svarade Ulf Lindersson hänskrattande, ty jag skall uppriktigt säga, att jag aldrig riktigt kunnat med din högfärdiga flickslyna, som inte gör annat än springer efter karlar och . . .

— Det var den gröfsta lögn du någonsin sagt, afbröt Ingel och sprang upp. Ulf reste sig äfven och de tre vittnena nickade betecknande åt hvarandra, liksom ville de säga:

— Nu få vi att göra igen.

Men deraf blef ingenting den gången, ty just som de båda fienderne tänkte drabba ihop, öppnades dörren och kommandanten inträdde. Öfversten såg genast hur landet låg, och sade därför:

— Jaså, är det nu så igen. Sägen mig, I, fortfor han och vände sig till Bryngel och fiskrarne, hvem som egentligen är skulden till denna dagliga osämja?

De tillfrågade råkade i en obehaglig knipa, värst likväl de båda fiskrarne, som der ute hade gästgifvaren till granne och på sätt och vis voro beroende af honom. De sågo på hvarandra några ögonblick liksom för att fråga hvarandra till råds och svarade derpå samtidigt och med en mun:

— Ulf Lindersson.

Denne bet våldsamt ihop tänderna, men sade ingenting. De blickar han gaf sina anklagare, talade likväl bättre än ord.

— Han skall då i ensamheten få begrunda sina synder, utbrast öfverste Hägerflycht. Vi hafva här lyckligtvis medel till att tämja sådana argsinta krabater.

Derefter gaf han de honom åtföljande soldaterne ett tecken, hvarvid de marscherade fram och togo plats på hvar sin sida om Ulf.

— Marsch! kommenderades derefter, men gästgifvaren dröjde ett par ögonblick. Tänkte han må hända på att göra motstånd, så öfvergaf han snart denna tanke då han såg hur dåraktigt det skulle vara att spjerna emot. Då öfverste Hägerflycht för andra gången, och nu skarpare, utsade kommandoordet, följde Ulf godvilligt med. I dörröppningen vände han sig om, knöt båda händerna mot Ingel och de andra tre och utropade:

— Vänta bara! Vi träffas nog en gång utom dessa murar!

Ransakningen med smugglarne tog ej lång tid, emedan de hade blifvit gripna på bar gerning. Ingel försökte ej heller att neka, ej heller Ulf, men i stället vältade han hela skulden på köpmannen, såsom varande den, som förledt honom till att gömma smuggelgodset. Detta var också sannt, det erkände Ingel Green, men det förbättrade ej gästgifvarens sak det minsta. Såsom förvunnen att hafva med vetskap undandolt smuggelgods, dömdes gästgifvaren Ulf Lindersson att hållas till fängelse på Karlsten i fyra månader, lika länge som Ingel Green. Den sistnämnde ålades dessutom att böta den förbrutna varans halfva värde. Deraf

tillföll ena hälften kronan, ena fjerdedelen Bertel Gerst och hans besättning och den sista fjerdedelen staden Marstrand. Såsom medhjelpare åt Ingel och Ulf dömdes Bryngel och de tre fiskarne från Tjufkils marknadsplats hvardera till en månads fästning.

Under ransakningarne, hvilka höllos på fästningen af Marstrands borgmästare och då Joel Gunnarius såsom protokollsförare måste närvara, hade stora människohoppar skockat sig tillsammans för att uttrycka antingen sitt välbehag eller sitt ogillande. Staden var formligen i halft uppror och starka patruller måste tidt och ofta genomtåga densamma för att hålla ordning.

Ragnhilds sinnesstämning då hon mottog under rättelse om den dom fadren erhållit kan lättare tänkas än beskrivas. Det var Kolbjörn Galde, som i så försigtiga ordalag som möjligt delgaf den unga flickan Ingel Greens öde.

Då han slutat sitt tal satt Ragnhild en stund tyst och såg ned på golvet. Kolbjörn ämnade just tilltala och trösta henne, då hennes kinder plötsligt hvitnade och hon, utan att yttra ett enda ord, sjönk medvetslös ned från stolen. Efterskickad läkare förklarade det vara en hetsig feber, som kunde blifva ödesdiger om hon ej finge ordentlig skötsel. I samråd med Kolbjörn Galde och några andra vänner till honom beslöts då att på läkarens inrådan föra henne till sjukhuset. När Ragnhild vid ett af de ögonblick då yrseln släppte henne, fick veta hvar hon befann sig, smålog hon lyckligt, och då läkaren sporde henne om orsaken dertill, hviskade hon:

— Jag är lycklig att få vara under samma tak som Gomer.

22.

I Tunnan.

Det var naturligt att spänningen straxt före domen öfver smugglarne skulle vara den högsta. När den slutligen blifvit afkunnad, hördes ett oredigt sorl från den tätt sammanpackade hopen, hvars sämsta individer passade på att här och der ställa till förargelser. Pöbeln har i alla tider och på alla platser varit och är sig lik. Det ena partiet mottog domen öfver smugglarne med tillfredsställelse, det andra svarade med hvisslingar och tjut. Till slut började äfven stenar att hvina in bland folkmassan, som deraf ännu mera uppretades.

— Der såg jag rödhåringen Tufve kasta en sten mot Mårten fiskare, ropade Kråkerö-Holger, som var förbittrad på Tufve, därför att han ej utfått den ersättning han blifvit lofvad för att han förde de båda fransmännen till honom.

— Vi ska' klämma'n! skrek en annan.

— Akta dig, menade en tredje, om du rör honom kan du bränna dig.

Denna anspelning på Tufves röda hår framkallade skratt hos dem, som hörde det. Andra kommo till och frågade hvad skrattet gällde och så bars det omkring och snart skrattade alla och tyckte att skämtet var rättvist.

Från sin upphöjda plats trodde Tufve och hans sällar att de saklöst skulle kunna bedrifva hvad slags ofog som helst, men de misstogo sig. Med Kolbjörn Galde i spetsen stormade ett tjugotal unga och kraftiga män uppför berget och drefvo Tufve och hans skara

långt inåt Marstrandsön, lofvande till sist orostiftarne ett varmt mottagande om de i brådbrasket vågade sig in till staden.

När lugnet ändteligen blifvit återstältdt skingrade sig massan och snart voro stadens krogar och ölstugor fullsatta med törstiga gäster. Muntert, kanske alltför muntert än som är förenligt med god ordning, gick det till på alla dessa ställen, men muntrast ändå på Tunnan.

Då tjocke Mickel fick kunskap om den dom, som drabbat smugglarne, blef han visserligen till en början ganska nedstämd, ty under fyra långa månader skulle han gå miste om två af sina bästa kunder, Ingel och Ulf. Icke så, som om de hvarje dag besökte Tunnan, men när de kommo dit, hade de alltid en hel flock törstigt folk i släptåg, och då dracks det wismarskt öl nära nog som vatten. Mickels sorg var dock icke djupare, än att den genast skingrades när han såg de från fästningen återvändande massorna fylla hans lokal och ideligen ropa:

— Öl, öl, mäster Mickel! Godt wismarskt öl!

De stojande gästernas uppsluppna skratt och grofkorniga qvickheter smittade snart tjocke Mickel, som till slut blef en af de muntraste. Slantarne rullade oupphörligen ned i hans djupa penninglåda och för hvarje gång de klingade mot hvarandra, var hans anlete idel solsken, hans leende det mest intagande. Ljuffigare kan ej den giriges ögon lysa mot det hopade guldets än Mickels, hvarje gång han öppnade kassalådan för att se efter om hålet i disken ordentligt släppt slanten igenom.

Under gången in till staden hade Kolbjörn Galde och Sten Sämskmakare, som voro i sällskap, träffat på grefve Philip och Armand de Bousquet, hvilka,

såsom förut nämndt, efter anfallet på deras bostad, ej återtagit sin förklädnad utan nu voro sig sjelfva. Efter en ödmjuk helsning från borgrarnes sida, utbrast Kolbjörn Galde:

— Den, som förut sett eder, ädle herrar, skola knappast tro, att I ären desamma.

— Jo, jo, förklädnaden skall väl göra någonting till saken, inföll Philip de Mauginard-Vallé, som efter pater Dulons häktning återfått sitt fordna hurtiga utseende. Men, hör på, mäster Galde, det skulle roa oss, att få se hur folklifvet en gång gestaltar sig på den mycket omtalade ölkrogen Tunnan. Dessutom har jag hört att der skall finnas utmärkt godt wismarskt öl.

— Ja, tjocke Mickel har verkligen den bästa varan i staden, inföll sämskmakaren. Till och med kommandanten och borgmästaren pläga inte hålla sig för goda att ibland göra en titt dit in.

— Låtom oss då gå dit, inföll grefve Philip lifligt, och hela sällskapet styrde kurs ned till Strandgatan.

— Om I vänten här, skall jag se efter om hörnrummet är ledigt, yttrade Sten Sämskmakare och försvann genom gårdsporten. Det hade dock ej försvunnit många minuter, förrän hans hufvud åter blef synligt i densamma och nu med en nick att stiga på.

Mäster Mickel hade länge önskat att få se hur de främlingar, för hvilkas skull stadens hela qvinnokår råkat i uppror, nu sågo ut. Han fick nu sin nyfikenhet tillfredsställd och yttrade helt öppet derefter sin förvåning öfver att ej så till utseendet hyggliga människor fingo vara i fred. Då, sade han till slutkläm, se den der munken och Skojar-Lotta sannerligen

ut som onda andar, det säger jag och Mickel på Tunnan med.

Dörren mellan de båda rummen stod på glänt, så att hörnrummets gäster ganska väl kunde höra hvad som talades i det större.

— Det är då förbaskadt synd om Gomer, smedspojken, yttrade en grof stämman. Han ligger nu för ankar.

— Ja men, gör han så, menade en annan, men hade han inte varit, så vete Hin om inte den der munksaten gjort kol på den ene fransmannen.

Philip de Mauginard-Vallée nickade erkänsamt åt Kolbjörn Galde och de ord han hade på tungan, lästes i hans blickar:

— Ja, det är sannt. Din hurtige son har räddat mitt lif.

— Har någon af er hört hur det är med Gomer? hördes Mickels röst öfver sorlet.

— Ja, vars, svarade en stämman. Jag har i dag varit på sjukhuset, der hörde jag att Gomer visserligen är klen, mien att det ändå ej är någon fara för lifvet. Läkaren skulle ha sagt, att det fordras många sådana styng för att peta lifvet ur en sådan kropp som Gomers.

Dessa ord kommo den hederlige smedens ögon att glänsa högre och genom en bakdörr, från hvilken man kunde meddela sig med den inom disken stående, reqvirerade han en ny uppsättning.

Efter en stund afbröts det hviskande samtalet i hörnrummet af en röst från det yttre:

— Är det sannt, frågade rösten, att de båda franmännen ä' falskmyntare?

— Prat, hördes en annan lugn och sansad stämman, jag kan försäkra er, att deras penningar ä' lika äkta

som våra, det har både borgmästaren och andra, som begripa den saken bättre än vi, sagt. Men se, förhållandet lär vara, efter hvad jag hört sägas, att den der munken lär vara fiende till dem och för den skull gjort alla möjliga försök att skada dem. Så träffade han ut för Skojar-Lotta och då fulingen såg att hon hade begär efter silfver och guld, så köpte han henne helt enkelt. Jo, jo, go' vänner, det har magister Joel Gunnarius, borgmästarens lärde skrifvare sagt, och det är allt en karl, som har reda på sig, för se han har varit i främmande land och sett främmande folk. Ja, det säger jag, och det står jag för.

Några sekunders tystnad följde på detta tal.

— Då är det ju orätt att förfölja oskyldiga, yttrade en ungdomlig, men ändock kraftfull stämma.

— Ja, låt oss hålla tummen på ögat på munken och Skojar-Lotta när de komma ut, skrek en annan.

Detta förslag mottogs med stormande jubel. När sorlet något lagt sig, yttrade mäster Mickel, som nu, äfven han, smittades af det allmänna deltagandet för de förföljde främlingarne:

— I allas eder närvaro, svär jag här, att hvarken Lotta eller munken hädanefter ska' få köpa så mycket som en droppe öl i den här lokalen.

— Det var bra sagdt, mäster Mickel... Stå bara vid dina ord!... Låt dem inte ens sticka näsorna inom dörren... Sparka ut dem om de komma hit! med flera uttryck belönade den tjocke värdens ord. Alla pratade om hvarandra och det blef ett larm så bedöfvande att många voro tvungna att sätta fingrarne i öronen. Men just som larmet var som störst blef det som genom ett trollslag plötsligt tyst. Det var åsynen af Kolbjörn Galdes kämpagestalt i dörren till hörnrummet som vållade denna förändring.

— Vänner, sade Kolbjörn med sin djupa och kraftiga stämma, de båda främlingarne sitta här inne. De hafva hört eder tala godt om sig och de fråga nu genom mig, om de få bjuda alla de närvarande på en omgång så godt wismarkeröl som Mickel kan åstadkomma.

Då han slutat steg han åt sidan och de båda fransmännen trädde ut. Hattar och mössar flögo af och det blef med ens tyst i rummet.

— Mäster Mickel, sade nu grefve Philip på sin brutna svenska, mycket öl och godt öl åt alla.

Ett jublande hurra besvarade dessa ord, skålar druckos för de frikostiga fransmännen och när desse ändteligen lemnade Tunnan, för att begifva sig till den tillfälliga bostad de fått hos Jon skoflickare, följdes de af nästan hela sällskapet.

Så ombytliga äro allmänhetens känslor. De likna en svallvåg på hafvet; ena dagen lugn och mild, några timmar derefter uppslukande den han förut smekt.

Då Tufve ändteligen vid mörkrets inbrytande vågade sig hem, fann han alla fönstren i sin stuga inslagna, samt märken efter våldsamma slag på dörren. Efter några timmars hvila steg han upp, skyndade ned till sina båtar, tog den ena på släptåg och rodde af alla krafter upp mot Uddevalla, der han hade en bror och der han ämnade qvarblifva till dess den våldsammaste stormen gått öfver.

23.

Hvalfvet N:o 5.

I hvalfvet, som bar ofvanstående nummer, hade de fem smugglarne blifvit inhysta. En sparsam dager mötte dem vid deras första inträdande i det rum, der de voro dömda att bo i fyra långa månader, utan hopp om, att dessförinnan åter få friheten, och en osund stank slog dem genast i näsan. Detta första intryck var så öfverväldigande, att till och med den trotsige Ulf Linderssons mod svigtade och han föll pustande ned på en af de grofva träbänkarne.

Utom de fem smugglarne funnos förut i hvalfvet tre fångar. Den ene af dem, en lång och skranglig figur, skelade med venstra ögat och hade för öfrigt en äkta galgfogelsfysionomi. Det gick oemotståndligt en kall kåre öfver Ingel Greens rygg, då han närmare betraktade honom.

— Nå, det var roligt att få sällskap, utbrast galgfogeln och synade på ett oförskämdt sätt de nykomne. Hoppas att ni ä' treffigare kurrar än de der, grinade han och pekade på sina båda medfångar. Den ene af dem öppnar inte munnen annat än när han ska' äta och den andre, han skriker från morgon till qväll sina psalmer alldeles som vore han en så'n der messande munk, som jag i fjor såg i Cadiz, för ni ska' veta, att jag är sjöman och farit långt omkring, ska' ni veta. Hoppas att ni bli treffigare backkamrater än de der landtkrabborna.

— Landtkrabba, mumlade Bryngel för sig sjelf. Vi ska' snart se om du är den du utgifver dig för.

De första timmarne sysslade fångarne mest med att göra det så bekvämt som möjligt åt sig. Galgfogeln följde med, som det syntes, intresserade blickar, de nya olyckskamraternes förehafvande. Han var en oförskämd karnalje, det framgick tydligt deraf, att han vid ett tillfälle ogeneradt slog Ingel Green på axeln, grinade honom midt upp i synen och frågade:

— Säg, kamrat, hvad har du gjort för karnaljerier eftersom du sitter här och hvad . . .

— Det angår dig inte, röt Ingel Green till och gjorde med detsamma en så häftig svängning med armen, att den långe galgfogeln bokstafligen stod på hufvudet. Skamflat reste han sig upp, såg några ögonblick på Ingel, kände derefter på sin kropp, om något skulle vara i olag och kröp derefter snopen upp på sin halmbrits, allt under det han mumlade långa meningar för sig sjelf.

Ingel såg nog, att han i den oförskämde fått en oförsonlig fiende, och hvem visste på hvilken hämnd han kunde rufva. För den skull vågade ej Ingel Green sofva, utan låg länge vaken. Först då han hörde galgfogelns tunga andedrägt, bebådande att han sof, vågade Ingel Green sluta ögonen. Men, han kunde det oaktadt ej få någon blund i dem. Tusen olika fantastiska gyckelbilder föresväfvade honom. Han vred sig oroligt som en mask på den halfruttnade halmen; han sträckte ut kroppen och drog den tillsammans, men sömnen flydde ändock hans ögon. Slutligen inemot morgonen föll han i en lätt slummer, ur hvilken han dock snart väcktes af det buller, som uppstod, när galgfogeln, hvilken ej heller haft någon lugn sömn, utan kastat sig af och an på britsen, trillade i golfvet. Höstsolen sken då in genom den lilla gluggen och strålen smekte halmen på Ingel Greens

bädd. Skulle han tyda det som ett hån eller en tröst i sin olycka? Han gjorde intetdera, ty hans sinne var ej det ringaste mottagligt för dylika känslor. Huru hård och hjertlös den rike köpmannen än var, kände han dock ett djupt smärtsamt styng i sitt hjerta, när inemot middagen han fick den under rättelsen, att hans dotter i sorg öfver hans olycksöde blifvit farligt sjuk. Om hon fått ligga hemma ändå! Men nu var hon ju borta och hur skulle ej främmande menniskor husera med hans egendom. O, om han nu egde en jättes styrka, han skulle smula sönder de tjocka hvalfven, genom hvilka de olyckliges suckar ej kunde tränga, och han skulle krossa dessa fångknektar, dessa hånande soldäter. Och om han visste hvem som hade skickat Bertel Gerst på honom! Men, han fick nu nöja sig med att inom sig sjelf förbanna både sitt olycksöde och den eller de, som varit upphofvet till detsamma. Att han endast led ett rättvist straff för sina lagbrott, det kom honom ej före.

Den besvärlige galgfogeln, som verkligen var sjöman, såsom Bryngel snart kom underfund med, och som fått fria husrum här i följd af ett försök att råna en kamrat, blef allt mera odräglig och efterhängsen. Det hjälpte icke att både Ingel och Ulf bådo honom lemna dem i fred, ej heller att de klagade inför kommandanten; galgfogeln bättrade sig ej, och öfverste Hägerflycht upptog ej ens klagomålen.

Den fånggård, dit endast de fångar, som suto för mindre brott och iakttago ett stillsamt och höfligt uppförande, erhöilo tillträde, blef nu hvarje tillåten stund en välkommen tillflykt för smugglarne. Der fingo de åtminstone vara i fred för sjömannen-rånaren.

En morgon saknade Ingel Green ett par alldeles nya strumpor. Sedan han förgäfvets letat efter dem en lång stund, anmälde han försvinnandet för vaktkonstapeln, denne för vaktmästaren och denne återigen för kommandanten. Undersökning i hvalfvet inleddes genast, men det var omöjligt att få reda på Ingels strumpor. Men slutligen såg den skarpsynte vaktkonstapeln Sven någonting besynnerligt sticka fram mellan halmen i galgfogelns brits. Strumporna blefvo framdragna, men oaktadt detta graverande bevis nekade sjömannen och påstod med den fräckaste uppsyn en menniska kan antaga, att Ingel sjelf lagt dit dem, för att bringa honom (galgfogeln) i förderf.

Vid denna fräcka beskyllning häpnade till en början öfversten; men snart fick han sin besinning igen. Utan att yttra ett enda ord vidare gaf han vaktknekten ett tecken att taga hand om förbrytaren och så bar det af, hvart, visste ej de öfriga fångarne, utom en, nemligen den, som dagarne i ända med en falsk och otäck stämma skrek sina psalmer. Höjande händerna mot det fuktiga taket, himlade han sig och utbrast i snörflande ton:

— Den stackars förhärdade syndaren får nog lida det förskräckliga hvalfstraffet. Låtom oss bedja för hans själ.

Då sjömannen-rånaren ej på andra morgonen fanns i sin brits, frågade Ingel vaktkonstapeln hvad som blifvit af honom.

— Han hängde sig i natt, svarade denne tvärt och aflägsnade sig skyndsamt.

— Nej, utbrast psalmsångaren; när dörren stängts efter vaktknekten, och hans förut slöa blickar glödde af en besynnerlig eld, han har ej hängt sig sjelf, utan det är fästningens bevakning, som hängt honom, ja,

ni se besynnerligt på mig, fortfor berättaren, men jag känner hur det går till. Under den månad jag sutit här, är det här den andre fången, som genom hvalfstraffet blifvit förpassad till evigheten.

— Men, får ett sådant straff öfvas här? sporde en af fiskrarne menlöst.

Psalmsångaren log ett besynnerligt leende. Derpå sade han:

— Eftersom ni inte känner till det der straffet, så vill jag beskrifva det för er. Det behöfves endast små orsaker för befälet att döma en misshaglig fånge till detta straff, som är så fruktadt, att mången, som blir dömd dertill, heldre friar sig derifrån genom att begå subordinationsbrott, på hvilket dödsdom följer, ty skall en person dö, så väljer han naturligtvis den lättaste döden.

— Är då hvalfstraffet liktydigt med döden? afbröt Ulf.

— Ja, så godt som, ty af fem öfverlefva icke fyra detsamma. Hör nu på, ska' ni få höra hvilka djefvulska inrättningar det kan finnas till. Hvalfstraffet verkställes endast nattetid och består deri, att den till detta straff dömdes hufvud och axlar nedpressas mellan hans knä, så att kroppen får utseende af en nära nog rund kula. För att den olycklige ej skall kunna räta ut lemmarne, sammanbindas dessa säkert i denna ställning, hvarefter kroppen upphänges öfver den stinkande latrinen, men med hufvudet nedåt, så att de förfärliga ångorna må riktigt kunna göra sin verkan. Så får han hänga hela natten igenom och är om morgonen vanligtvis död. För att derefter freda sig från anklagelse för mord, tar befälet om morgonen ned kroppen i all tysthet förstås, rätar ut den igen och upphänger den i något tomt hvalf, der den döde

sedan påstås hafva hängt sig sjelf. Detta är hvalfstraffet.

— Att ingen anmäler det för . . .

— Anmäler, afbröt psalmsångaren ironiskt. Hvem skulle vara så dum när han inte kan få några bevis, ty ingen utom befälet och vaktknektarne få närvara. Den, som vore nog oförsigtig att göra den minsta antydning om denna sak, han kunde sannerligen vänta sig samma straff.

— Men när fången återfår sin frihet, kan han väl berätta derom?

— Ja, mången gör så också, och jag skall heller inte underlåta det om jag kommer ut med lifvet, men hvad gör det, tror ni. Kommer talet till befälets öron, så påstår det naturligtvis att alltsammans är en af illvilja hopspunnen dikt och folket tror i allmänhet heldre hvad höge herrar än fattige fångar säga.

— Af hvem har du fått den berättelsen? sporde Ulf Lindersson.

— Af en bekant fånge, som var en af de lycklige, som uthärdade straffet.

Berättelsen om det ohyggliga hvalfstraffet hade i ytterlig grad nedstämt åhörarne, så att de hädanefter knappt vågade tala, af fruktan för att gifva ett kitsligt befäl anledning att på dem tillämpa nämnda straff.

24.

Marstrands handelsfruar.

Kännedomen om att Marstrand blifvit förklarad för en fri handels- och nederlagsplats hade fortare än vanligt genom sjöfarande spridt sig kring Europa. Följden deraf blef att Marstrands hamn oaktadt den sena årstiden var besökt af en massa fartyg, tillhörande nästan alla sjöfarande nationer. Till och med från det aflägsna Amerika hade ett par skepp anländt.

Så lifligt hade det aldrig förut varit i den lilla östaden, som i ett nu fått sig tillmätt en viss betydelse i det kommersiela lifvet. De fordom nästan tomma gatorna hvimlade af folk af alla nationaliteter; hus efter hus uppbyggdes på tomter och bergslutningar, der för ett år sedan ingen ens kunnat ana något sådant. I nästan hvartannat hus inrättades en salubod och på torget och längs Strandgatan uppslogo, naturligtvis med vederbörligt tillstånd, småhandlande, som ej hade råd att hyra butik, sina improviserade salustånd. Dessa förestodos vanligtvis af qvinnor, och som de hade sina platser tätt intill hvarandra, kan man föreställa sig hvilket hiskeligt oväsen de skulle göra med sina till trätor alltid färdiga tungor, isynnerhet när den ena fick sälja mer än den andra. Trätorna öfvergingo ej sällan till handgripligheter och det var ej alls ovanligt att midt på ljusa dagen få se egarrinnorna till några stånd, efter föregående förpostfaktningar med tungan, ursinniga rusa upp och ogeneradt damma på hvarandra så att klädtrasor och hårtestar flögo omkring i luften. Och sällan fanns någon ordningens uprätthållare till hands, af den enkla orsak,

att de, äfven om de sågo oväsendet, voro så pass humana, att de läto käringarne sköta sig sjelfva, till dess de tröttnade. Detta var också, tyckte de, bästa sättet att komma ifrån affären.

Men på samma gång handeln i nästan alla branscher florerade och den enskilda verksamheten betydligt ökades, tilltog också stadens folkmängd i ganska hög grad. Vi hafva i början af denna skildring visat att den så kallade Porto Franco'n infördes i Marstrand 1775. Nitton år derefter, eller 1794, upphäfdes den för alltid. Under dessa nitton år tillväxte innevånarnes antal betydligt, ty då det vid Porto Franco'ns början ej mycket öfversteg niohundra personer, uppgick det år 1795, således året efter Porto-Franco'ns upphäfvande, till 1,480 själar. Nu är det visserligen sannt, att en stor del af dessa voro utländingar eller flyktingar från landets öfriga provinser, samt i allmänhet tillfälligt boende i staden, men att ej så få af dem verkligen stannade kvar och till en del egde fastigheter, bevisas deraf att folkmängden 1810, således sex år efter de fria rättigheternas upphörande, ännu uppgick till 1,030 personer. Hvad slags folk denna jemna inflyttning bestod utaf, det blir en annan sak; visst är emellertid att staden Marstrand aldrig förut varit i en sådan blomstring.

Längs hela Strandgatan och i de gränder, som från den leda upp i staden krälade en oafbruten folkström från tidigt på morgonen ända till dess mörkret omöjliggjorde allt arbete. Och utefter den långsträckt kajan hördes ett bedöfvande sorl från olika nationers representanter, från den eleganta och qvicka franskan, den grötiga halfstympade engelskan, den eldiga dolklike spanskan och till den flegmatiskt genomtråkiga holländskan, hvars beckiga representanter, från kap-

tenen till kockspojken, med en ohöflighet utan like sökte spela öfversittare.

Språkcivilisationen började också märkbart höja sig, ithy att Marstrands sysslolösa pojkar och hamnbusar med synbar förkärlek togo sina gratislektioner af becktröjorna, hvilkas pladder de med mer eller mindre framgång erkänsamt efterapade. Ja, till och med »ståndsfruarne» började känna sig smittade af vettgirigheten och inhemtade af sina förhoppningsfulla dagdrifvande plantor under de långa mörka qvällarne hvad desse under dagens lopp kunnat lära sig. Det faller af sig sjelft, att engelskan här hade företrädet, »ty det språket tala alla, som vill' följa sin tid», ytttrade förnumstigt en knappt sextonårig pojkvasker till sin mor, en sådan der »ståndsfru», och det gjorde ogement komiska intryck att höra dessa, under söta miner och grimaser, försöka sig med ett och annat uttryck, som för det första origtigt utsades och för det andra nästan aldrig var på sin plats. Sjomännen skrattade också rätt godt åt käringarnes fåfänga och pratade sins emellan saker, som om föremålen skulle förstått hvad som sades, de efter den betan varit lagom goda vänner till främlingarne.

Visserligen behöfde aldrig samtalsämnen tryta i en stad som Marstrand, men ibland hände det också att ingenting af vigt inträffade och då måste de gamla lexorna pladdras om igen och det kunde ej annat än bli tråkigt i längden. Smugglarne och deras öde var nu redan för gammalt ämne, likaså det försåtliga öfverfallet på Tufves hus och det olycksöde, som drabbat Gomer och Ragnhild. Man visste nu att båda voro utan fara och väl var det, ty deras kärlekssaga hade stämt mången till deltagande för dem. Ryktet om den stackarn, som lidit hvalfstraffet,

hade ännu icke hunnit ut bland allmänheten; ja, squallrets marknad var verkligen »flau.»

Då kom, som en blixtnad från en klar himmel, till »fruarne» på Strandgatan, ty de hade alltid bättre reda på sig än systrarne vid Torget, hvadan en viss afundsjukan var rådande dem emellan, den underrättelsen, att de båda fransmännen dagen förut köpt sig hvar sitt hus i staden och tänkte på allvar slå sig ned der, samt inlägga om svensk medborgarrätt. Det var Joel Gunnarius, som fört ut denna stora nyhet och som därför i vederlag belönades med åtskilligt smått och godt, välkommet för en stackars skrivvare-mage. Och de båda husen hade noga utpekats. De lågo bredvid hvarandra vid den plats, som nu benämnes Stadsparken eller Paradiset.

— De der båda rucklerna vid norra sidan, inte kunde de vara värda tusen riksdaler stycket?

— Nej, som de nu stå värderades ej båda två ens till halfva denna summa, inföll skrivvaren, men främlingarnes mening är att rifva ned dem och på tomterna bygga så vackra hus, att sådana aldrig förut varit sedda inom Marstrands hank och stör.

Det var en annan sak. Diskussionen kring bordet vid Strandgatan tog lifligare fart, isynnerhet sedan »fruarne» observerat huru grefve Philip och Armand de Bousquet passerat förbi i sällskap med en känd byggmästare. En af de lediga »fruarne» hade gjort sig ännu mera ledig och smugit sig efter dem och då sett dem ingå i rucklena, komma ut igen och mäta upp dem på alla sidor, samt omsider på stående fot haft ett långt samtal med byggmästaren. Vid afskedet hade denne, som var ganska stram af sig, höfligt tagit af sig mössan och bugat sig nära nog

ända ned till jorden, och en sådan ödmjukhet från det hållet skulle väl betyda någonting.

Nu skulle väl de nye svenske medborgarne gifta sig? Ja, naturligtvis. Men om de redan voro gifta? Ja, derpå hade ingen tänkt, men vid närmare eftersinnande förändrades ej det pikanta i sjelfva saken, ty de skulle naturligtvis skicka efter sina hustrur, och att de ej voro vanliga marstrandsdamer, det kunde man taga för gifvet.

Då nyheten, sedan den väl var nagelfaren vid Strandgatan, kom till »fruarne» på Torget, och dermed vissheten om, att det var borgmästarens skrifvare, som kolporterat ut det, föresatte sig en »fru», som personligen kände Joel Gunnarius, att med all makt söka taga denna tillförlitlige »reporter» från »Strandgatsfruarne» och värfva honom för Torget. När Joel därför mot middagstiden i all maklighet gick sin väg hemåt öfver Torget, vinkades han på ett särdeles eftertryckligt sätt af »fru» Lena. Det blefve ord och inga visor af, förstås i all vänlighet, och Lena visste så utmärkt lägga sina ord, att Joel Gunnarius, trots sina filosofiska invändningar, snart kom underfund med att det, åtminstone i materielt hänseende, voro förmånligare att tjena Torget än Strandgatan. Nu ville just lyckan, att han glömt berätta på Strandgatan hvad han nu gjorde på Torget, nemligen att Skojar-Lotta och den utländske munken skulle få sin dom klockan två.

Det var en godbit, det! Nu skulle de sturska och öfvermodiga »Strandgatsfruarne» riktigt qväsas till och betalas för gammal ost, och den betalningen serverades dem också på det mest hånfulla sätt. Men, den som just icke vann mycket på den affären, det var magistern, ty förbittringen mot honom på

Strandgatan var till en början så kompakt, att han ej vid dagsljus tordes visa sig der, och det var allt svårt för honom, som hvarje dag behöfde slinka in på Tunnan för att få sitt quantum satis af det utmärkta wismarkerölet.

När Skojar-Lotta och pater Dulon sedermera bortfördes efter domens afkunnande var det nära att fruarne på Strandgatan och Torget råkat i handgemäng med hvarandra. Villervallan redde sig dock, men de respektive antagonisterna lofvade dessförinnan att hafva hvarandra i ständig åtanke.

25.

Det nya årets början.

Slutet af år 1775 och de första månaderna af 1776 hade just ingenting af genomgripande vigt att förete. Vål stodo de båda partierna fortfarande kämpande med ordets och öfvertygelsens vapen skarpt emot hvarandra och Ingel hade knappt kommit ut från Karlsten, förrän stridigheterna började på nytt. Under den tid han »satt inne» hade det galdeska partiet likväl hunnit växa det ingelska öfver hufvudet, ej blott till numrären, utan äfven till sin inre organisation. Ingel måste för den skull taga nya tag och det gjorde han med samma kraft som tillförne.

Man skulle ha förmodat att det straff han undergått skolat nedstämman hans högmod något, men de, som trodde så, misstogo sig grundligt. Fängelsestraffet

hade tvärtom på smugglaren-köpmannen en alldeles motsatt verkan: Han blef ännu mera trotsig och hård och när dertill kom en gryende människofiendtlighet kan man förstå hurudant hans sinnelag skulle vara. Så började han det nya året med att fundera ut nya smugglерier, utan att ha tagit varning af de gamlas följder, och att ifrigt forska efter hvem det var, som fört jaktlöjtnanten till källaren vid Tjufkils gästgifvaregård. I följd häraf lejde han, utom Bryngel och de båda Tjufkilsfiskarne, hvilka i ersättning för sina lidanden rikligt godtgjordes af honom, flere andra spioner, som på alla vägar och stigar till lands och sjös, på alla öar, holmar och skär, samt inom stadens rāmärken natt och dag forskade efter den okände angifvaren. Ja, Ingel var så ifrig att få spaning på honom, att han en dag inne hos Mickel på Tunnan offentligt i minst tjugu personers närvaro lofvade att gifva sin dotter till hustru åt den, som lyckades härutinnan.

När detta fadrens löfte kom till den från sin sjukdom lyckligt återställda Ragnhilds kännedom, grät hon först sina bittra tårar öfver att hafva blifvit satt som pris för en så lumpen spekulation som en hämnd af enskild art, men vid närmare eftersinnande och då hon påminde sig dels de närmare omständigheterna vid det besök, som Stenar morgonen efter beslaget så hastigt gjorde hos henne, dels hans ilskna hånfulla utseende och de gåtlika ord: »då kan jag tala om för dig, att du allt får vänta länge,» med hvilka han besvarat hennes förmodan att fadren snart skulle komma, då rann det plötsligt upp i hennes hjerna att angifvaren ej kunde vara någon annan än han. Och nu gladde hon sig i stället, ty Gomer skulle nu blifva den, som toge reda på närmare förhållandet och i

följd deraf hade rättighet att fordra infriandet af Ingels löfte. Det dröjde ej heller länge, förrän den unge, nu tillfrisknade smeden, hvilken af Philip de Mauginard-Vallée på alla sätt omhuldades, ty han hade ju genom sin behjertade handling frälsat hans lif, blef invigd i förhållandet. Väl fann han att Ragnhild i hufvudsak kunde hafva rätt, men han ville det oaktadt taga bättre reda på saken, innan han angåfve Stenar.

Den långa tid som Joel Gunnarius oförvitligt och nitiskt tjenat Marstrands borgmästare, hade i följd af påstötningar ej allenast från öfverste Hägerflycht, utan äfven från de mest ansedda af stadens borgare, beredt honom en lika vacker som kärkommen julglädje. På sjelfva julaftonen underrättades han nemligen af borgmästaren sjelf, att han, i följd af den omtanke, med hvilken han städse skött sina åligganden, blifvit utnämnd till förste rådman. Så högt på det allmännas trappa hade den fattige magistern aldrig trott sig kunna klifva. Glädjen och öfverraskningen gjorde honom till en början mållös och han såg bokstafligen ut som om han stått såsom tentand framför de stränga professorerne i Greiffswald och ej kunnat besvara deras klyftiga frågor, men då borgmästaren Peter Ekström vänligt räckte honom handen med ett: Lycka till! Får jag nu säga *bror*, då ändteligen återkom den nye rådmannen till sig sjelf. Ett par stora erkänslans tårar dallrade i den genomhederlige f. d. skrifvarens ögonhår och med bruten stämma svarade han:

— En högre makt är mitt vittne att jag till mitt sista andetag skall arbeta för hvad jag anser rätt och gagneligt för stadens och dess innevånares bästa och . . .

— Och dertill hör afskaffandet af Porto Franco'n? sporde borgmästaren leende.

— Ja, ja! Just så! Dessa förmåner kunna ej annat

än i längden befordra det mest ohejdade lurendrejeri, hvarigenom ej blott denna trakt, utan äfven hela riket tager skada; de blifva också i ej så ringa mån orsaken till den demoralisation, som vi sett redan börjat gripa omkring sig.

Denna nya utnämning väckte stor tillfredsställelse utom hos det engelska partiet, som nu bland sjelfva stadens fäder fick en ny motståndare, känd för sin lärdom och sitt skarpsinne, och hos Torgets och Strandgatans fruar, hvilka nu ej kunde begära att magister Joel Gunnarius skulle såsom rådman nedsätta sitt embete genom att fortfarande hålla dem med nyheter från rådstugan och domstolen. Den tid, då magistrern från Greiffswald för sitt uppehälle behöfde anlita denna inkomstkälla var nu lyckligtvis förbi. Hans lön bestod nu i en tredjedel af tolag och hamnpennningar, och på den lönen kunde han med sin kända och länge af behofvet påtvungna sparsamhet, lefva utan några vidare bekymmer för framtiden.

Det goda förhållande, som tillförne varit rådande mellan Ingel Green och Ulf Lindersson, men som under den första fängelsetiden blifvit stördt och hotat öfvergå till ett dödligt hat, hade dock småningom blifvit återställdt och samma dag de lemnade Karlsten hade de förnyat sitt vänskapsförbund. Visserligen kom Ingels löfte att gifva Ragnhild till hustru åt den, som uppdagade den hittills okände angifvaren såsom ett svårt streck i gästgifvarens planer, men han trodde sig ändock kunna vara lugn, alldenstund han väl visste att Ingel Green ej plägade vara så ordhållig som han ville låta påskina. Dessutom var det ju ingenting som hindrade honom (Ulf), att sjelf upptäcka den efterspanade.

Så stodo sakerna i Marstrand, då våren 1776 kom med sina ljumma vindar, sin nyknoppande natur och sina nyvaknande förhoppningar.

26.

De båda grefvinnorna.

— Jesses, mor, hva' är det för storfolk, som kommer der? skrek enkan Lovisa Stubbs sjuttonåriga dotter Karin oeh räckte ut hufvudet genom fönstret på deras vid innersta delen af viken Uddkäften på Klöfveröns södra strand belägna stuga. Det tyckes vara riktigt fint folk.

— Ja, de här tiderna ha vi inte annat att vänta, svarade enkan Lovisa Stubb och lemnade den fina väfnad hon var sysselsatt med, samt makade undan dottren från fönstret. Ja, det tyckes vara fint folk, mumlade hon. Se, nu motta'r båtkarlen sin betalning! Så han krusar och bugar och så den göken grinar se'n! Åh, det måtte inte ha varit litet han fått i betalning, men nog kommer han att blöta åtskilligt inne hos mäster Mickel, det kan jag svära på. Se på, Karin, de ä' så fina, att de ha betjent med sig. Nu peka de hitåt och betjenten går... hur ska' vi på bästa sätt kunna... stå inte der och se drumlig ut, flicka, utan undan med allt skräp; det ser ut som om äfven vi skulle få något med af deras penningar.

Lovisa Stubb, sedan ett par år tillbaka enka efter en gammal sjöbuss, som tillsatt lifvet bland Pater-

Nosterskären då han och ett par kamrater skulle rädda besättningen på ett stort engelskt skepp, af hvilken orsaks skull hon hvarje år fick uppbära en liten pension af den engelska sjömanskassan, var en rapp och dugtig qvinna. Född på Tjörn blef hon tidigt gift med den lefnadsfriske Jakob Stubb. Trots de många bestyren i hemmet glömde hon dock ej att syssla med de vackra handslöjder, som hon lärt i sitt fädernehem, såsom finare spånad och väfnad, förfärdigandet af konstrika draperier och täcken m. m., och hon hade under årens lopp tillvunnit sig så allmänt erkännande i dessa grenar af handaslöjden, att hennes arbeten gingo äfven till de högförnäma husen. Derigenom förtjenade hon ej så litet och som hon lärt dottren samma konst, kunde de båda kvinnorna lugnt se framtiden an, aldrasthelst som deras arbeten voro eftersökta och stugan enkans ograverade egendom.

Egendomligt nog var det i hela Bohuslän endast på Tjörn och Inland som kvinnorna hade sinne för och sysslade med dessa nyttiga och renliga handaslöjder.

— Väfven får väl ligga? sporde Karin under det hon höll på att kasta undan allt skräpet.

— Ja, den skäms inte för sig, puttrade mor Lovisa. Finare folk än de der ha tagit i en sådan. Men, gå du ut och tag emot karlen och säg att stugan står öppen för hans herrskap.

— Ack, mor, utropade Karin och kom efter en stund inspringande, jag begriper inte ett enda ord af hvad han säger, och så gör han tecken, som jag inte heller förstår. Om ni...

— Utländingar således, afbröt mor Lovisa, då är jag väl tvungen att sjelf gå ut. Håll dig emellertid inne och damma rent.

Af sin man, som under många år rest på ut-

ländska farvatten, men varit hemma ibland om vint-
 rarne, hade mor Lovisa, som egde en qvick uppfatt-
 ning, lärt sig ej allenast en mängd utländska ord,
 utan äfven hela meningar, och det på flere språk.
 Och ehuru dessa meningar naturligtvis ej voro annat
 än lösa strofer, hade de ändock ibland kommit henne
 väl till pass. Så äfven nu. Hon fann genast att
 hon hade en fransman framför sig, samt att han be-
 gärde herberge för de båda qvinnorna. Lovisa Stubb
 svarade »oui» så godt hon kunde och med detta be-
 sked återvände betjenten till utseendet förnöjd till
 de på stranden väntande fruntimren. Med all den ar-
 tighet och vänlighet, som enkan och hennes dotter
 kunde antaga, blefvo de främmande mottagna och
 fingo sig anvisade det lilla med all den elegans, som
 de fattiga qvinnorna kunde åstadkomma, utpyntade
 treffiga gafvelrummet.

— Nå, utropade den äldre damen, när hon blef
 ensam med sin yngre vackra följeslagarinna, den he-
 liga jungfrun vare lofvad, att vi ändteligen råkat ut
 för hederliga och vänliga människor!

De båda resenärerna stannade hos Lovisa Stubb
 ett par dagar. Under denna tid fick deras betjent
 nöja sig med herberge i en lada. Väl grinade fransman-
 nen illa och gjorde ganska sura miner, men det hjälpte
 ej; hvarken enkan eller hennes dotter hade lust att
 släppa till sitt rum åt honom. Dessutom var det en
 så blid väderlek, att man, utan att frysa ihjäl, mycket
 väl kunnat ligga under bar himmel om man haft al-
 drig så litet skydd. Den franske betjenten var ingen
 ful karl och så snart hans förargelse väl hunnit lägga
 sig en smula, började han att se på Karin med andra
 ögon än förut och att, när han kom i tillfälle, säga
 henne små artigheter, dem hon naturligtvis icke be-

grep till ordalydelsen, men dem hon med sin qvinliga observationsförmåga anade vara ämnade åt henne.

Många gånger om dagen gjorde fruntimren spatserturer ned till stranden och dröjde der ibland så länge, att mor Lovisa, som med förvånansvärd färdighet snart lärde sig att göra sig förstådd, måste påminna dem om att »maten kallnade.» De hade helt och hållet vunnit hennes bevågenhet, icke så mycket genom det stillsamma sätt, på hvilket de uppträdde, utan synnerligast genom det osminkade beröm de slösade på hennes och Karins handarbeten. Den unga fransyskan kunde icke nog och ofta beundra de fina väfnaderna, och ej en, utan flere gånger beställde hon dylika att levereras, om hon, såsom hon sade, komme att bosätta sig i Marstrand.

Morgonen af den dag, under hvars lopp de båda fransyskorna skulle afresa till Marstrand suto de åter nere vid stranden af Uddkäften. Den gamla damen var ej denna morgon vid humör eftersom hon under natten haft en obehaglig dröm och liksom alla gamla tog hon intryck af den. Hennes följeslagarinna med det långa ljusa håret, som böljade ned öfver axlarne, var deremot vid ett alldeles motsatt sinnelag. Som en yster sjuttonårig sprang hon omkring på stranden, »slog gäddor» och »band necken» och uppförde sig i allt som om lifvet lekt för henne i de mest rosenröda färger.

— Albertine, Albertine, förmanade slutligen den gamla damen och såg ängslig ut, har du då ej sinne för det dystra i vår belägenhet?

— Min mor, utbrast den unga qvinnan och fattade den gamlas händer, kan jag vara annat än glad, då jag vet att ett så kort afstånd skiljer mig från Philip, och . . .

— Ja, min son, min stackars son, suckade den gamla damen, enkegrefvinnan Euphrosyne de Vallée. Hur mycket har han ej behöft lida genom jesuiternas förföljelser. Det är då väl, att skurken de Carret är död, men dennes alter ego, den lika skurkaktige pater Dulon lefver ännu, och har ju styrt kosan hitåt för att fullborda den jesuitiska hämnden. Men, fortfor hon och strök de gråa lockarne ur pannan, hvar har du Philips bref? Du har väl gömt det?

— Gömt det, utbrast Albertine och upptog ett litet papper, det hon först öfverhöljde med kyssar och sedan öfverräckte åt den gamla. Det följer mig troget och när han och jag träffas, då först skall det lemna mig. Då skall han få det tillbaka som ett kärt minne, att förvaras af oss båda.

Sedan grefvinnan Euphrosyne genomläst brefvet, yttrade hon:

— Han tyckes må bra. Armand de Bousquet, den bepröfvade vännen, är hos honom. Han längtar efter oss. Ja, min kära Albertine, min älskade sonhustru, slöt den gamla grefvinnan och tryckte den unga till sitt bröst, det skall blifva en ljuf stund, då jag åter får se eder förenade. I denna fristad på jorden hoppas jag att ni måtte få njuta den lycka, som de skändliga jesuiterne ej unna eder i edert fädernesland. Är det inte i dag, som vi skola fortsätta färden?

— Jo, min mor, och den goda qvinna, hos hvilken vi funnit så vänligt mottagande har sagt, att vi snart skola vara vid målet.

Afskedet från mor Lovisa och Karin var hjertligt. Enkan ombads att snart besöka staden och då medhafva några af sina vackra väfnader, och det lofvade Lovisa Stubb så mycket heldre, som hon var sär-

deles angelägen om att få sälja af dem till de förnämna, emedan det skulle gifva henne större rykte.

Den, som skiljdes från Klöfverön med största saknaden var likväl den franske betjenten Jean, ty det syntes tydligt att den liflige fransmannen till en del lemnat sitt hjerta qvar hos den blåögda Karin. Också hon tycktes något brydd, när Jean tog hennes hand och framhvisade sitt:

— Adieu.

Det var fiskaren Bryngel, som i sin farkost öfverförde de båda franska grefvinnorna till Marstrand.

27.

Hvad en qvinnotunga kan åstadkomma.

»Torgfrun» Lena var allmänt känd såsom ett elakt stycke och hennes tunga mycket hvassare än den beryktade Skojar-Lottas. Och hvar hon kunde stifta ovänskap, isynnerhet mellan älskande par, der kunde man vara säker på att Lena var framme både personligen och genom andra.

Knappt hade således det intima förhållandet mellan Gomer och Ragnhild kommit till hennes öron, förrän hon gaf sig både »den och den» på, att det snart skulle bli slut dem emellan. Hon riktigt brann af begär att ställa till oreda och en dag såg man henne tidt och ofta springa mellan »torgfruarne» och prata litet här och litet der, och kom någon till

hennes stånd för att handla, vipps var hon färdig med att kolportera ut den sednaste nyheten.

Och hvad var det väl för en nyhet?

Jo, ingen mer och ingen mindre, än att Ragnhild var falsk mot Gomer och spelade under täcke med den franske grefven. Lena hade med egna ögon sett dem hafva sina möten uppe i bergen och då hade de kysst och klappat hvarandra och till på köpet hånskrattat åt den dumbomen Gomer, som var så blind af kärlek, att han inte ens kunde se så långt som näsan räckte.

Men, hvarför skulle hon just angripa Ragnhild? Lena var en hämdlysten och hatfull natur. Då hon var en ung snärta hade Ingel, som på den tiden var en riktig fruntimmerskarl, haft litet »fyr» med henne, eftersom hon ej såg så oäfven ut och Lena hade en lång tid gått i den ljufva föreställningen, att Ingel menade allvarligt. Men detta var emot hans natur. Han tröttnade snart på Lena och öfverflyttade sin ömhet på en annan, som var klokare än Lena varit och därför drillade saken så, att hon blef hans hustru. Alla dessa gamla slumrande minnen hade med ens dykt upp i Lenas själ, och nu skulle hon på dottren hämnas fadrens felsteg.

Här, likasom öfverallt fanns det villiga medhjelpare och medhjelparinnor, så snart det gällde att sprida ut en lögnaktig sqvallerhistoria. Till de först nämnda hörde Stenar, som ändteligen vågat sig fram, alldenstund han förmodade att Ingel nu vore så tillräckligt qväst, att han ej vidare skulle bry sig om att röra i den fatala smuggerihistorien. Hans enskilda hat till Ragnhild eggade honom också till att med all makt hjälpa Lena med att sätta den snygga

historien i gång, och det gjorde han på ett sätt, som öfverträffade sjelfva Lenas förväntningar.

En eftermiddag stod den intet ondt anande Gomer ensam i smedjan, ty fadren och gesällerna voro på arbete i de båda fransmännens nybyggda hus. Den unge smeden arbetade af hjertans lust och gamman så att eldgnistorna sprakade som en raketkista kring den tunga släggan. Ragnhild var i hans tankar, och dessa framsjög han med klar och välljudande stämma, så att grannarne der och hvar öppnade sina fönster för att lyssna till sången:

När morgonen randas jag tänker på dig,
min ros så hvit, min ros så röd.

När qvällsolen sjunker du är ock hos mig,
min ros så hvit, min ros så röd.

Dessa enkla ord, som dock uttryckte hela han själs längtan, höll han på att sjunga om väl för sjette gången, då ett lurfvigt hufvud skymtade fram i dörröppningen. Gomer var så inne i sin sång, att han ej märkte den ovälkomne lyssnaren, förän denne midt i sången utropade:

— He, he; du kan sjunga och vara glad, du!

Bestört vände sig Gomer åt sidan och hans förut så lyckliga utseende fördystrades när han igenkände Stenar.

— Hvad vill du? sporde han häftigt.

— Jo, jag ville blott fråga om du träffat Ragnhild i dag?

— Hvad angår det dig? röt Gomer och lyfte släggan.

— Åhnej, det angår mig visserligen inte, svarade Stenar och grinade försmädligt, men jag vill bara

varsko dig, så att du hädanefter inte låter henne springa med den franske grefven der uppe i bergen medan du står här och arbetar. Ja, ja, fortfor han då han såg hur Gomer bleknade, det är dagens sanning hvad jag säger, och det är . . .

Stenar gaf sig ej tid att vänta ens till dess han talat ut sin mening, ty han såg hur Gomers fingrar allt krampaktigare slöto sig kring släggskaftet och han visste hur farligt det kunde vara att bli målet för detta farliga vapen. Af denna giltiga orsak tog han till benen allt hvad han förmådde utåt Stora Kyrkogatan och då Gomer hann till dörren var han redan så långt borta, att han ej kunde upplinnas.

Den suck, som nu höjde den unge smedens bröst, var den tyngsta som hittills häft det. Det kändes för några ögonblick som om ej blott den tunga släggan, utan äfven det väldiga städet klämt tillsammans hans refben. Han kunde knappt andas.

— Men, tänkte han straxt derefter och en stråle af förhoppning genomskimrade hans själ, det var kanske bara elakheten och afundsjukan, som lät Stenar komma fram med denna beskyllning. Skulle Ragnhild kunna vara så falsk? Nej.

Och i denna förtröstan gick han åter till sitt arbete. Men den fordna hurtigheten var borta och den slägga han förut svingat med sådan kraft, fick nu långa stunder ligga orörlig på städet.

Hade det varit slut med detta, skulle Gomer snart glömt alltsammans, men dagen derpå fick han samma påminnelse om Ragnhilds falskhet och nu genom en grannqvinna, och då några timmar derefter samma visa tutades i hans öron af en tredje person, började det att gå omkring i hans hjerna. Alla tre hade enstämmigt varnat honom för den franske grefven,

hvilkens lif han frälst med fara för sitt eget. Kunde han vara så otacksam? Och till råga på olyckan kunde han ej heller nu få träffa Ragnhild så ofta som förr, ty Ingel Green vakade mer än någonsin förut med Argusögon öfver sin dotters görande och låtande. Den sjudande harm Gomer kände, öfvergick småningom till ett svårmod, som tilltog med hvarje dag och gjorde att den unge, förr så lifskraftige smeden, förlorade all håg till arbete. Gubben Kolbjörn ref sig dag efter dag häftigare i hufvudet och grubblade sin hjerna med att utleta orsaken till sonens plötsliga förändring. I tanke att den kunde vara en följd af sjukdomen gick han en dag till läkaren och omtalade för honom sonens tillstånd.

Denne läkare var så pass olik sina embetsbröder, äfven in i vår tid, att han hjertligen ömmade för sina medmänniskors lidanden och olyckor. Nu ville också händelsen att han ett par dagar förut hört den af Lena igångsatta sqvallerhistorien och omtalande den för Kolbjörn, sade han till slut:

— Der har ni, fader Kolbjörn, orsaken till Gomers svårmod. Enda sättet att kurera både honom och Ingels dotter, ty jag vet att också hon fått del af historien och lider lika mycket som Gomer, är att ni söker upp den franske grefven och . . .

— Ja visst, afbröt Kolbjörn Galde och knäppte med fingrarne, der har jag rätta botemedlet. Jag skall genast gå till honom. Har han flyttat in i sitt nya hus ännu?

— Ja, det gjorde han för ett par dagar sedan.

Kolbjörn Galde hade knappt hunnit utanför dörren, innan han styrde sina steg till Marstrands prydnader i husväg, de af fransmännen uppförda husen. Men i förbifarten gick han öfver Torget och då han såg

att Lena, vid åsynen af honom, vred sig på sin stol som en orm i en myrstack, gick han fram till henne, såg henne stinnt i ögonen och sade så högt, att de närmast sittande »fruarne» kunde höra det:

— Din elaka tunga skall snart få hvad den förtjänat. Här sitter du inte många dagar till.

Lena var nästan alltid slagfärdig, isynnerhet när det gällde ordbyte, men denna gång nekade tungan att göra tjenst. Hennes små grisögon talade istället ett så mycket tydligare språk.

Kolbjörn Galdes hotelse spred sig som en löpeld först kring Torget och derefter ned till Strandgatan och få voro de, som ej unnade Lena en grundlig stukning.

28.

Sqvallrets följder.

Efter ihärdigt arbete hade Philip de Vallée, som i och med masken också bortlagt sitt antagna namn Mauginard, och Armand de Bousquet ändteligen fått sina hus så pass färdiga, att de på vårsidan kunde flytta in i dem. Enligt Porto Franco's sjunde bestämmelse skulle de alltså efter två års besittning ega rättighet att blifva svenske medborgare och de båda fransmännen trufdes så godt i den lilla staden, der de, tack vare jesuitens dumdristiga uppträdande nu vunnit ej så litet anseende och ibland sågo icke allenast borgmästaren och rådmännen, utan äfven kommandanten

på Karlsten vid sina bord, att de på fullt allvar beslutit att göra sig nämnda bestämmelse till godo. Sin religion fingo de öfva utan det minsta intrång och den lagbundna friheten var här mera utsträckt än i deras eget fädernesland. Det var också därför som grefve Philip tillskrifvit sin mor och unga hustru, från hvilka han måste skynda i brådstörtad flykt om han ej velat sätta sitt lif på spel, att så fort möjligt vore skynda till den fristad han valt åt sig och dem. I brefvet skildrade han Marstrands natur och friska läge med så lifliga färger han kunde, och han väntade nu dag från dag att från de kära få underrättelse om att de snart skulle komma. Den ende, åt hvilken han anförtrodt detta, var vännen Armand.

På de fristunder, som kunde gifvas, var det de båda främlingarnes käraste sysselsättning, att uppsöka och beundra alla gamla minnesmärken de kunde öfverkomma och dels aftecka, dels uppköpa dylika. Längre och ofta dvaldes de äfven i den åt jungfru Maria helgade åldriga kyrkan, en rundbågsbyggnad, som vid betraktandet stämmer åskådaren till vördnad, om ej för annat, så för dess höga ålder. Det kan med säkerhet bestämmas, att den blifvit anlagd före 1291. Likasom alla äldre kyrkor hade äfven denna i forntiden varit begagnad såsom begravningsplats åt mera framstående män och dess golf utgöres till största delen af grafhällar öfver borgare, rådmän, borgmästare och prester, som lefvat och verkat i staden. Äfven i vapenhuset och i öfversta tornrummet förvaras dylika grafhällar. Dess inskriptioner förtjenade verkligen att tillvaratagas med mera omsorg än som vanligtvis sker, ty de tala med sitt stumma språk om generationer, hvilkas görande och låtande haft mer eller mindre inflytande på fäderneslandet. Så säger inskriften på

den sten, under hvilken öfversten Mathias Wolberg von Tungelfelt, son af en skånsk bonde, adlad 1734 och död 1747 såsom kommandant på Karlsten, ligger begrafven:

»Den dygden fört till äran opp
 Här hvilar nu sin trötta kropp.
 Han godt och ondt med Carl stod ut,
 Från Hjeltens kröning till dess slut,
 Till Seland och vid Fredrikshall.
 En trogen man uti sitt kall.
 Ulrica dyr han tjente sen;
 Kong Fredric ock af trohet ren.
 Gaf ärlig tjenst i krig och frid
 I stilla och orolig tid.
 Sen Gud och Kung han gaf hvar sitt,
 Och hjertans nöjd blef verlden qvitt.»

Men det är ej blott dylika beröm, som stå att läsa på grafhällarne i Marstrands kyrka, äfven en förbannelse mot den, som vanhelgar Nils Bagges graf finnes på stenen öfver densamma: »Male pereat, insepultus jaceat, cum Juda partem habeat, si quis sepulcerum hoc violaverit.»

Alla dessa minnesmärken studerades på det flitigaste af grefve Philip och hans vän, och knappt någon enda dag gick till ända utan att de genomforskade det åldriga templets mest dolda vrår.

De hade nätt och jemt hunnit hem till grefve Philips hus, der också Armand de Bousquet tillfälligtvis tagit sin bostad, emedan hans hus ej ännu var färdigt, då gamla Brita, som på förord af den nye rådmannen Joel Gunnarius fått plats som tjenarinna hos grefven, plötsligt rusade in under utropet:

— Här är så fint herrskap, som . . .

Längre hann ej gamla Brita, förrän dörren, som hon lemnat på glänt efter sig, rycktes upp och Albertine

störtade in rakt på den af glädje och öfverraskning förstummade Philip de Vallée, slingrade sina armar kring hans hals och utropade med af glad sinnesrörelse darrande stämma:

— Så har jag dig då åter, min Philip! Nu skall ingen magt i verlden förmå skilja oss åt!

Efter det första återseendets ljufva ögonblick yttrade grefve Philip:

— Men, min mor, hvar är . . .

— Här, min son, hördes i detsamma en qvinno-röst från dörren och när den unge fransmannen tryckte den gamla modren i sina armar, utbrast han:

— Nu är min lycka fullständig igen, ty jag har fått återse dem jag högst på jorden älskar, mor och hustru. Och se här, fortfor han, har jag min vän, Armand de Bousquet, om hvilken jag talade i mitt bref, och som genom sitt präktiga lynne mången gång uppehållit mitt vacklande mod. Utan honom skulle den biltoge Philip de Vallée troligtvis ej mera funnits till.

Brita var till en början icke rätt belåten med de båda damernas ankomst, ty hon fick genast i sitt hufvud, att hon skulle vara tvungen att lemna sin förmånliga plats, men då grefve Philip såg hennes dystra utseende och fick veta orsaken dertill, sade han, i det han klappade Brita på axeln:

— Du kan vara lugn, Brita, ty fastän jag fått hit min mor och hustru, så behöfva vi ändock en tjenarinna, och vill du kvarstanna i denna egenskap, så har jag ingenting emot det.

Hvem var nu glad om ej den hederliga Brita, som befriades från alla ekonomiska sorger för framtiden!

De återförenade makarne jemte enkegrefvinnan

Euphrosyne och Armand de Bousquet suto just kring det med åtskilliga förfriskningar belastade bordet och glädjen och munterheten togo till fullo ut sin rätt, då Brita för andra gången kom in och sade, att Kolbjörn Galde önskade tala med grefven.

— Bed den hedersmannen stiga in, svarade Philip de Vallée, han bör få se min lycka.

Grefve Philip hade liksom Armand de Bousquet flitigt studerat sitt blifvande nya fäderneslands språk och redan hunnit tillegna sig god färdighet i att tala detsamma. De lemnade ej heller obegagnadt det minsta tillfälle, som kunde erbjudas dem att förkofra sig i det.

Enkelt; ja, kanske något framfusigt, inträdde Kolbjörn Galde, som ej visste af fruntimrens närhet. Han hade under vägen för sig sjelf noga läst öfver hvad han skulle säga.

Men knappt hade han hunnit göra sin första bugning, förrän han började stamma och förläget tumma mössan. Hans blickar hade nemligen genast fallit på den i grefve Philips knä sittande Albertine.

— God dag, hederlige Kolbjörn Galde, utropade grefven och sprang upp. Du må tro att en stor lycka händt mig i dag, ty utan att jag anade det har jag fått hit mina två älskade, min mor och min hustru. Men, hvad är ditt ärende? Kanske, att du vill ha uppgjort för det arbete du...

— Herr grefve, afbröt Kolbjörn Galde och fattade Philip de Vallées hand, ni skulle ju inte ha hjerta i er att förstöra två unga personers lycka, eller hur?

— Jag, nej visst inte. Ser jag då så grym och elak ut? sporde han skrattande.

— Han måste hafva rent samvete, tänkte den

gamle smeden och många minuter hade ej hunnit gå till ända, förrän han delgifvit de båda fransmännen orsaken till sitt besök.

— Detta är den svartaste lögn, som någonsin blifvit utspridd, svarade Philip de Vallée allvarligt och såg Kolbjörn Galde trohertadt i ögonen. Jag har ej talat med Ragnhild Green andra saker, än jag kunnat säga till hvilken qvinna som helst. Och några möten med henne har jag hvarken haft, eller ens tänkt att begära, derpå har du mitt adelsmannaord i pant.

— Och det kan äfven jag intyga, yttrade Armand de Bousquet. Både min vän och Ingel Greens fagra dotter äro fullkomligt oskyldiga till hvad som utspridts om dem af illasinnade människor.

— Ja, Kolbjörn Galde, inföll grefve Philip, i min nu återfunna hustrus närvaro har dn mitt ord på att hvad som blifvit sagdt om mig och Ingels dotter, är till alla delar uppdiktadt.

Hvem var nu glad om ej den hederlige smeden. Då han ville taga afsked hindrades han derifrån och måste i stället tillbringa mer än en timme i den greffliga familjen, hvilken han slutligen lemnade med en från hjertat gående önskan, att den måtte trifvas och finna lyckan i sin nya bostad.

Derifrån skyndade Kolbjörn Galde till sin vän, den nye rådmannen Joel Gunnarius och omtalade för honom de förklenande rykten Lena spridt ut. Rådmannen hade ej heller riktigt kunnat med Lena, ehuru han under sin fattigdomsperiod rätt ofta fått mottaga välkomnade gåfvor af henne, och en morgon öfverraskades »torgfruarne» af att ej finna Lena, som annars brukade infinna sig före alla andra, på sin plats. Det gissades hit och dit, men ingen kunde få klart reda på huru det hängde tillsammans. Att den

munviga Lena ej mera skulle hålla målron på Torget vid makt, det blef ändteligen klart, då fram på förmiddagen ett par karlar hastigt afhemtade hennes tomma bord och stol.

29.

Tre gamla bekanta.

Det var inemot midnatt som en båt försigtigt närmade sig Hedvigsholmen och lade i land nedanför den der stående väderqvarnen. Sedan farkosten blifvit omsorgsfullt förtöjd skyndade de två personerna, en man och en qvinna med raska steg upp till Skojar-Lottas så länge tillslutna ryggåsstuga. En nyckel sattes i dörren och de två trädde in. Qvinnan skyndade sig genast att uppgöra eld och vid skenet af denna igenkänna vi våra gamla bekanta, Lotta och pater Dulon. De hade nyss sluppit lösa och återvände nu till den först nämndas hem . . . för att kanske ånyo börja sina smygande operationer?

Sedan de under tystnad värmt sig en stund, yttrade munken:

— Låt oss redan i natt undersöka om kistorna finnas kvar.

— Hvad skall det tjena till, svarade Lotta i snäsande ton. Jag tycker att ni, såväl som jag heldre kan behöfva några timmars hvila. Kistorna har ingen dragit af med, det kan ni vara säker på,

ty de äro så väl nedgräfdade, att inte ens dödgräfvaren skulle kunna nosa rätt på dem.

— Men, jag står fast vid mitt beslut, inföll pater Dulon med en stämman, som ej vidare tålde någon motsägelse. Du kan ju gå till hvila. Jag förmodar att ingen kommer för att röfva bort dig.

Lotta sväljde stillatigande det tydliga hånet, gick fram till hörnsåpet, framtog några möglade brödbitar, samt några sofvelbitar, hvilka legat der allt sedan Lotta sednast var hemma och lade dem på fönsterbordet under det hon sade:

— Det här är allt hvad huset för närvarande förmår.

— Jag är ej hungrig, utbrast pater Dulon och sköt matbitarne ifrån sig. Derpå tog han sin lilla blindlykta; slängde den fotsida kåpan öfver axlarne och gick ut, samt styrde sina steg mot skansruinen. Det dröjde ej många minuter, förrän Lotta var honom hack i häl.

Svärjande för sig sjelf och öfver det mörker, som rådde i de mer än till hälften nedrasande gångarne, genom hvilka patern delvis måste krypa på händer och fötter, hade han ändteligen hunnit fram till målet, en djup källare, hvilken fordom varit beagnad till fångelserum åt soldater, som förgått sig. Först i denna källare, der han nedgrävt sina skatter, vågade han göra bruk af lyktan, emedan han visste, att dess sken ej skulle kunna tränga upp och röja honom.

Den massa skräp, som han och Lotta sjelfmant hopat i källaren, för att ännu mera omöjliggöra upptäckten af den uppkastade jorden, var snart undanröjdt. Men hvart hade spaden tagit vägen? Ah, skulle någon . . ., kallsvetten började betäcka munkens

panna... Nej, der stod han ju! Gömstället var således oupptäckt.

Men var det ej ett prassel, som trängde till paterns öron? Jo, men det hördes så svagt, att det sannolikt härrörde från någon af de ödlor eller ormar, som der i ganska stor mängd hade sitt tillhåll. Förlitande sig härpå började pater Dulon ifrigt sin gräfning. Han hade med största ansträngning redan hunnit få bort jorden från den ena af kistorna, då han bakom sig hörde en röst framhviska:

— Ni ser ju nu, att det är på sin plats. Hvad tjenar det då till att stå här och gräfvad som en mullvad!

Ehuru patern genast kände igen Lottas röst, spratt han dock till emedan han ej väntat, att hon skulle komma, och höll för några sekunder upp blindlyktan i jemnhöjd med hennes ansigte.

— Du kan ej undra på, att jag är orolig för det här, utbrast han. Frukterna af så många års arbete och...

— Blodspenningar också, ifyllde Lotta raskt.

— Ja, du har till en del gissat rätt, menade Pater Dulon med hård stämma.

— Jag anade det, inföll Lotta, ty jag vet att ni, jesuiter, inte äro så nogräknade om medlen, när det är frågan om att...

— Åh, så tig qvinna, afbröt patern vresigt, du vet sjelf, att du alls icke är något helgon.

— Nej, lika litet som ni, inföll Lotta fräckt och bitande.

Pater Dulon svarade ej ett enda ord härpå och deri gjorde han klokast, ty när Skojar-Lottas tunga väl kommit i gång, stod den svårligen att hejda. I stället fortsatte han gräfningen, ty det var hans me-

ning att förvissa sig om, huruvida båda kistorna funnos kvar. Efter ett ganska styft arbete kom ändteligen locket på den andra kistan också i dagen, och då undslapp en djup suck af lättnad pater Dulons hittills beklämda bröst.

— Allt, hvad som finnes i dessa kistor, mumlade han för sig sjelf, ville jag skänka åt den, som hjälper mig att taga hämnd på den heliga ordens fiender, enkannerligen på Philip de Vallée, och som gör att han . . .

— Men, ni har aldrig talat om hvad den stackarn gjort för illa, afbröt Lotta nyfiket.

Pater Dulon höjde lyktan så att dess sken kom att falla rakt på Lottas ansigte, såg henne forskande några minuter i ögonen och sade derpå:

— Äfven om jag talar om det för dig, så begriper du ej det. Dessa skatter ville jag dock offra, om jag kunde få den hämnd, som min ed ålägger mig att utkräfva, det upprepar jag ännu en gång, fortfor pater Dulon och hans mörka anlete fick härvid ett så djefvulskt uttryck, att till och med den förhårdade Skojar-Lotta ryggade tillbaka.

— Men, så ska' de väl inte ligga nedgräfdade här, inföll hon tveksamt.

— Bida lite, svarade munken, tiden för dem har ännu ej kommit, men det torde ej dröja många veckor, innan de blifva förlossade. Här ligga de emellertid i säkert förvar.

— Ja, säkert, bedyrade Lotta.

Pater Dulon och Lotta hade knappt hunnit ut ur den gamla ruinen, förrän buskarne på öfre kanten af källaren började röra sig och ett lurfvigt hufvud stack fram ur dem.

— Några veckor, framhväste en röst, några

veckor. Ha, ha, ha! Kom hit och sök dem då och om du då finner dem, så . . .

Resten af meningen bortdog i ett oredigt mummel. En stund derefter skyndade Stenar, ty det var han, som tagit sig tillfälligt kvarter i den gamla ruinen, ned till holmens norra strand, lösgjorde sin derstädes förtöjda båt, rodde af alla krafter mot Koön in i Mjölkkilen och landade först vid Gunnarsdalen.

30.

Sista turen i fiskårdansen. "Det var två skälmar, som lade rå'."

Den ganska förmögne fiskaren Olle i Gunnarsdalen hade hållit ett hejdundrande bröllop åt sin enda dotter, men innan de nygifva anträdde färden till deras på Klöfverön belägna hem, skulle den sista festligheten naturligtvis gå af stapeln. Till denna hade Olle, som ända till slut ville visa sig på styfva linan, inbjudit först och främst alla sina grannar och derefter så många andra som hans rymliga stuga kunde herbergera.

Bland gästerna funnos ganska många från Marstrand, och sjelfvaste rådmannen, magister Joel Gunnarius, som varit ute på embetsresa, ombads att göra Olle den äran att stiga in under hans låga tak. Detta lät ej rådmannen säga sig två gånger, ty han var både hungrig och törstig.

Timme efter timme kommo gäster. Holger från

Kråkerön, Mårten fiskare, Bryngel, med flere svängde hurtigt om med de danslystna jäntorna.

Då Stenar passerade förbi Olles gård, stod fiskarmor sjelf i dörren och vinkade honom till sig.

— Det får ingen gå otrakterad förbi oss i dag, sade hon. Stig in och var som hemma.

Stenar hörsammade genast inbjudningen och som han var en öfvad och vig dansör, så dröjde det icke länge, förrän han blef indragen i dansens hvirflar.

— Håttesspelmannen, som blifvit efterskickad ända från fastlandet, och som stod i ett ovanligt högt rykte för sin konst, var oförtruten i att traktera sin bålfela *), men så vankades också riklig traktering. Den ena dansen aflöste den andra. Vals, hoppsservals, äfven kallad skotsk vals, polska, menuett, tremänningen eller engelskan, satte ej blott ungdomens utan äfven de äldres ben i den lifligaste rörelse. Till och med ute på gården, dit bålfelans toner klart och tydligt utträngde genom de öppnade fönstren, tråddes danserna med lif och lust.

Stenar var en riktig öfverdängare i att dansa hallingen och hans prestationer belönades också med ljudeligt bifall. En dans, som värden Olle deremot var öfverdängare i, var fiskardansen och den upptogs äfven. Denna dans utföres af tre personer, hvilka skola föreställa fiskaren och fiskköparne och sjelfva dansen föreställer dörjning på isen.

De personer, som jemte Olle utförde denna dans, voro Mårten fiskare och Holger. Redan vid dansens början anade gästerna, att det skulle komma att gå galet, alldenstund Olle och Holger sedan gammalt ej voro goda vänner, men ändock visste att bibe-

*) Fiolen kallas i Bohuslän *fela*, och om han är mycket god, *bålfela*.

hålla skenet af att vara det. Axel Emanuel Holmberg säger i sin »Bohusläns historia och beskrifning», första delen (2:dra uppl.) sid. 248:

»Den figurerandes krumsprång och gester skola föreställa huru han hugger hål i isen, agnar kroken, rycker på dörjen och drar upp fisken, under det han slår armarne och klagar öfver köld, m. m., samt spörjer den, emot hvilken han figurerar, hvad sorts fisk han åstundar. Då denne besvarat frågan, erhåller han af den dansande en kindpust eller en s. k. »munfisk»; kan han då afvärja slaget och i stället traktera den förmente fiskaren med ett sådant, så måste denne försöka sin lycka emot en tredje i leken. Träffar åter slaget, måste den, som erhållit det, fram att figurera på samma sätt. Denna dans, hvilken då den utföres af öfvade personer, är löjlig att påse, för anleder ofta ledsamma uppträden, emedan »fiskarne» icke sällan äro så dugtiga, att näsa och mun springa i blod, och ett allmänt slagsmål blir ofta sista turen i fiskardansen.»

Då Holger blef utsedd att vara en af »fiskköparne» insåg han genast hvad han hade att vänta af Olle och han beslöt för den skull att så mycket som möjligt vara på sin vakt. Som han hade väntat, skedde äfven. Olle vände sig först till honom och sporde:

— Hvad sorts fisk vill du ha?

— Gädde, svarade Holger raskt och böjde sig dermed hastigt undan, så att Olles »fisk» helt och hållet felade. Men i samma ögonblick som detta skedde gaf den vige och qvicktänkte Holger Olle en så kraftig »munfisk», att blodet sprutade öfver väggar och golf.

Alla åskådarne rusade upp. Största delen tog

naturligtvis parti för värden, men äfven Holger hade sina vänner. Bord, stolar och bänkar slungades åt sidan; all gästabudsglädje var inom några sekunder som bortblåst och det personliga hatet intog dess plats. Slagsmålet blef allmänt. Holger och hans parti höll i sig länge, men slutligen måste det flykta ej allenast genom dörren, utan äfven genom fönstren.

Bland dem, som voro på Holgers sida, befann sig äfven Stenar. Jemte Holger hade han i största hast flyktat undan och som den bästa vägen ledde ned till Mjölkkilen, togo de den, och skyndade så fort de kunde ned i Stenars båt, hvilken de genast sköto ut från land. När då faran väl var öfver, sporde Stenar:

— Du har väl ingenting emot att bli rik?

— Det var en besynnerlig fråga, menade Holger.

— Ja, det tyckes nog så, men säg mig, tror du att det kan vara synd att taga ifrån en skurk det guld, med hvilket han ämnar bereda andras ofärd?

Efter några minuters funderande svarade Holger:

— Nej, jag skulle tvärtom hålla det för en god gerning.

— Topp, då ä' vi öfverens, utropade Stenar. Här har du min hand.

— Men jag förstår ännu inte hvad du menar.

Stenar omtalade derefter hvad han hört i Hedvigsholmens ruiner, och han hade nätt och jemt hunnit sluta, förrän Holger inföll:

— Det ska' göra mitt hjerta riktigt godt att få stuka till den der otäcke munken. Tycker du inte att han ser ut som sjelfvaste Hin?

— Jo visst, är du med om kapet då?

— Ja. När ämnar du...

— Redan i natt, ty då ska' nog inte munken förnya sitt besök, eftersom han nyss varit der.

— Men, ni måste väl afbida den mörkaste tiden?

— Ja, naturligtvis. Vid midnatt är det alltid bäst, eller också straxt derefter.

— Hellre då en timme efter, än en timme förut, menade Holger.

Förbundet stadfästades medelst ett kraftigt handslag.

31.

Lockelse i fällan. En blick i det förflutna.
Jesuitens skatt.

Det mer och mer sig utbredande smuggeriet hade till slut ryckt upp vederbörande. De hade i sin fåvitsko trott, att Marstrands befolkning ej skulle befatta sig med denna olagliga näringsgren, alldenstund de ju erhållit så lysande fördelar, men smuggeriet, både det lilla och det stora, tillväxte i stället och det fanns året efter Porto Franco's införande knappt någon fiskare eller båtegare, som ej i mer eller mindre grad sysslade dermed, trots de varnande straff, som skoningslöst statuerades, och trots de förluster, som för smugglaren alltid blefvo en följd om hans operationer misslyckades.

Den envisaste bland dem alla var Ingel Green, men efter den förra betan iakttog han dock mera försigtighet. Den plikt han måste erlægga för de beslagtagna varorna, hade visserligen gjort ett anse- ligt hål i hans penningkista, men tack vare fordna

lyckliga spekulationer och en ovanlig tur att till högsta pris få afyttra sina varor fanns det ännu så mycket kvar i kassan, att Ingel fortfarande kunde uppträda såsom en af Marstrands mest betydande affärsmän. Talet om hans olyckliga smuggeri och dermed åsamkade straff hade visserligen en tid legat honom i fatet och gjort att många af hans vänner småningom drogo sig ifrån honom, men snart var äfven detta glömt, ty i en tid som denna hopade sig händelserna snabbt på hvarandra och man hade knappt hunnit få en händelse klar för sig, innan en eller flere andra döko upp och ryckte allmänheten med sig.

En sak, i hvilken Ingel Green var ståndaktig och ej ville veta af någon ändring var sitt beslut att ej gifva vika, förrän han lyckats komma upphofvet till beslaget på spåren och sjelf deltog han med all ifver i efterforskningarne. Sitt löfte att gifva dottren åt den lycklige upptäckaren, eho det vara månde, vidhöll han också, och det var nog många, ej allenast af stadens, utan äfven af omnejdens ungsvenner, som jägtade efter denna lycka.

Oförklarligt nog hade Ragnhild ej på ett par dagar meddelat Gomer sina viktiga antaganden, att Stenar och ingen annan kunde vara upphofsmannen. Till slut blef hon riktigt hjertängslig och så kom Lenas sqvaller emellan. Under tiden kunde ju Bertel Gerst, som på sednare tiden börjat se något mildare på henne, och som naturligtvis skulle vara den säkraste sagesmannen, gå alla andra i förväg. Men det var tre omständigheter, som hindrade honom derifrån. För det första det löfte han gifvit Stenar att ej blottställa honom för Ingels hämnd; för det andra sitt eget ingripande i den för köpmannen så olycksaliga affären och för det tredje den omständigheten, att han mera

än någonsin var tvungen att ligga ute på kryssning efter smugglare, så att han sällan hade tillfälle att besöka staden. Och af samma skäl voro äfven hans fyra besättningskarlar hindrade från att förtjena det utlofvade priset.

Då Ragnhild en dag skyggt sporde fadren om han hade fullt allvar med sitt löfte, svarade denne kort och kärft:

— Ja, det har jag.

Nu var den unga flickans beslut fattadt och sedan de misshälligheter, som uppstått i följd af Lenas sqvallrande tunga, lyckligt blifvit häfda, lagade hon en dag att hon som hastigast fick träffa Gomer. Deras samtal kunde ej blifva långvarigt, men var i stället så mycket mera innehållsrikt och då Gomer skiljdes från den älskade, svälde hans hjerta af den glada förhoppningen, att snart få kalla Ragnhild sin.

Men, hur skulle han få reda på om Stenar verkligen vore upphofsmannen till beslaget? Detta blefve allt en kinkig sak och då han började resonnera med fadren derom, voro dennes svar lika kloka, eller rättare sagdt, lika litet tillfredsställande som Gomers förslag.

Denne sist nämnde kom slutligen att tänka på, att bland gesällerna i fadrens smedja fanns en nyligen antagen ung pojke, som var kusin med Stenar. Vidare tyckte sig Gomer hafva funnit att Måns, så hette den unge smedslärlingen, ej riktigt kunde med Stenar, öfver hvilken han mången gång i tysthet hörts svära. Skulle Gomer måhända kunna begagna sig deraf?

Han kunde ju alltid våga ett försök. Utfölle det olyckligt, så . . . men, om pojken skulle falla på det orådet att sjelf vilja »förtjena» den af Ingel utsatta belöningen! När Gomer delgaf fadren dessa sina tankar, började den gamle storskratta och sade:

— Är du från vettet, Gomer! Tror du att en pojke, som ej ännu på länge är myndig, kan få gifta sig? Nej, nu ser du spöken midt på ljusa dagen.

Följden af detta svar blef den, att Gomer försigtigt började känna sig för och han behöfde ej vänta länge, innan han kom till fullkomlig visshet om, att Måns ej skulle hafva något emot att locka hemligheten ur kusinen. Men hur skulle det tillgå? Äfven därför visste den sluge Måns besked. Ett par dagar derefter var det nemligen hans födelsedag och då skulle han bjuda Stenar på ett glas i smedjan, men då måste Gomer och hans far sägas vara borta, till exempel på fastlandet i en enskild affär, eller något dylikt. De skulle emellertid hålla sig dolda i den lilla skrubben innanför smedjan; besöket skulle ej blifva så långvarigt, ty Måns trodde att Stenar snart i ett obehagadt ögonblick, helst som rundlig förtäring af öl och brännvin komme att vankas, skulle sjelfmant omtala sitt deltagande i beslagshistorien.

Redan dagen derefter förkunnade Måns, att han träffat Stenar, som han råkat vid ett ovanligt godt humör och att denne lofvat komma följande dag, aldra helst som Galde och Gomer då sades skola resa bort. Ingen af dem visade sig heller under hela dagens lopp, och då Stenar, som höll sina spionerande ögon på smedjan, ej kunde upptäcka den minsta skymt af dem, trodde han att Måns talat sanning, hvadan han i skymningen begaf sig åstad för att fira kusinens födelsedag.

Pater Dulong hade på sista tiden blifvit af ett mera misstänksamt sinnelag än tillförne, så att knappt en enda timme hann förgå att han ej besökte källaren

i Hedvigsholms ruiner. En af sagans drakar kunde ej med större misstro och nit vaka öfver de skatter han blifvit satt att skydda, än pater Dulon rufvade öfver sina.

Den inbundenhet, som på sednare tiden varsnats hos Lotta, bidrog också till att öka jesuitens misstänksamhet. Skulle hon kanske vara i hemlig komplot med någon för att vid tillfälle röfva bort de dyrbara kistorna? Det föreföll honom så, ty den misstänksamme ser öfver allt faror och försåt och han var därför fast besluten att så fort sig göra lät bortföra sina skatter. Först måste han dock uppleta något passande gömställe åt dem och ett sådant fann han inom kort på ett af de närbelägna obebodda skären; för det andra måste han just i det afgörande ögonblicket hafva Lotta aflägsnad, så att hon ej finge den ringaste nys om hvart kistorna blifvit förda.

I denna sak var dock lyckan med honom förr än han trodde; den dag Lotta bestämdt sig för att göra en tripp öfver till fastlandet var redan utsatt och det var med den mest gnagande oro som pater Dulon såg den närma sig. Skulle ej Lotta i sista minuten ändra sig?

— Om mina skatter skulle frånräfvas mig, tänkte jesuiten och gick med stora steg fram och åter i det lilla rum han bebodde och som var på det tarfligaste möbleradt med blott en stol, en liggsoffa, ett bord, på ena väggen en trasig spegel och på den andra ett krucifix, framför hvilket stod ett halfförbrändt vaxljus, om mina skatter skulle frånräfvas mig, fortfor han och en rysning genomlade hans kropp, då är hela min hämnd förfelad. Ännu, fortsatte han, i det ett djefvulskt leende spelade kring hans läppar, ännu är den det ej. Visserligen har Philip de Vallé nu sin vän, Armand

de Bousquet, sin mor och sin hustru hos sig, men . . . ah, hvilken dödlig förolämpning har han ej tillfogat vår orden, skrek han till och stampade ursinnigt i golvet. Albertine var redan inne i klostret och hennes förmögenhet vår! Då kom hennes älskare, ryckte henne derifrån och öfvertalade hennes mor att förstöra det papper, som skulle tillförsäkrat oss minst en och en half million. Albertines mor dog straxt derefter, testamentet var förloradt och myndigheterna tillbakavisade våra anspråk. Han flydde, men hur långt du än måtte resa, grefve Philip de Vallé, så var förvissad om, att du ej skall undkomma, ty om du har starka vänner och kraftiga armar, så har den heliga jesuiterorden starkare anhängare och väldigare armar, som skola räcka dig, äfven om du flyttade in i verdens största ödemarker.

Den fanatiska jesuiten tystnade för några ögonblick. Härunder synade han noga den lilla dolken och gjorde med den åtskilliga betecknande rörelser. Derefter fortfor han:

— Men, jag har hittills gått för brådstörtad till väga; hädanefter skall ingen få höra af mig förr än allt är noga förberedt. Denna dolk torde ej nu gagna till mycket. Nå, fortsatte han och framtog en liten flaska med en klar vätska uti, så är då detta medel ofelbart . . . ej hastigt, men säkert . . . blott ett par droppar. Om denna qvinna, hos hvilken . . . nej, hon är ej nog förslagen. Skulle det ej i hela staden finnas en dylik. Jo, det måste finnas, men hvar? . . . Afbida tiden, vare hädanefter min lösen. Då jag minst anar det kan ett tillfälle gifvas.

Ungefär en timme efter midnatt landade Stenar och Holger på samma ställe der den först nämnde

tillförne haft sin båt förtöjd. Mörkret var under denna årstid ej tillräckligt att skydda dem, hvadan de måste söka ett dylikt bland ruinerna. De kunde också lemna ett sådant.

De båda fiskarne hade nätt och jemt hunnit in bland ruinerna, förr än ett buller kom dem att stanna och huka sig ned bakom en nedrasad vägg. Bestörta sågo de på hvarandra, ty de hade väntat att finna grafvens tystnad på denna sena timme, men bestörtningen öfvergick hastigt till en vidskeplig förskräckelse, när de knappt fyra alnar ifrån sitt gömställe märkte en lång, mörk skepnad sakta skrida fram öfver ruinerna. Den mera vidskeplige Holger började darra som ett asplöf och skulle just mumla fram de böner han i förskräckelsen kunde hitta på, då Stenar, som lyckligtvis märkte hans afsigt, hastigt hviskade i hans öra:

— Inte ett ljud öfver dina läppar, ty det skulle genast förråda oss. Jag ser nu att det är munken.

Denna upplysning lugnade den förskräckte Holger, så att äfven skälfningen i hans kropp lade sig.

Pater Dulon, ty det var han som lik sagans ande ej fick ro, utan måste vandra bland sina skatter, skred sakta så tätt förbi den nedrasade vägg, bakom hvilken Stenar och Holger höllo sig fördolda, att de, om de velat, ganska lätt kunnat rycka honom i kåpan, och tog vägen mot hufvudingången.

— Ligg du stilla här, hviskade Stenar; jag skall smyga mig efter och se om han går hem till sig, eller kanske kommer att hela natten vanka omkring holmen.

— Det skulle just vara fint, menade Holger. Inte har jag lust att ligga här länge.

Då Stenar efter en god stund återkom sade han:

— Munken gick hem, så att nu kunna vi börja.

— Men, inföll den mera betänksamme Holger, inte kan det väl vara orätt att . . .

— . . . beröfva en jesuit hans guld, ifyllde Stenar. Nej, det kan jag aldrig tro. För öfrigt får nog den karnaljen mera af den varan bara han underrättar dem som skickat hit honom.

— Hvem kan det manne vara? sporde Holger nyfiken.

— Jesuiterna, vet jag, inföll Stenar, som i den saken hade bättre reda på sig än kamraten. De båda franska herrarne, som han och Lotta ville bränna inne i Tufves stuga, måtte på något sätt ha förtörnat jesuiterna, ty jag hörde af rådmannen Gunnarius, som har väl reda på så'nt der, att det är de, som skickat hit den svarte karnaljen. Men, kom nu; det duger inte att längre stå här och prata bort tiden. Innan det blir full dager måste vi vara långt borta.

— Men, säg mig, hvart har du ämnat att föra kistorna?

— Derom få vi rådgöra när vi komma ut på sjön.

Icke utan svårighet, ty pater Dulon hade så mycket han kunde, barrikaderat ingången till källaren med väldiga stenar, lyckades de båda fiskrarne att ändteligen hinna sitt mål.

— Det blir inte så lätt att få upp kistorna öfver de här stenhögarne, mumlade Holger. Undrar om det är stor tyngd i dem.

— Har inte lyftat på dem ännu, inföll Stenar. Men jag kan undra hvar munken gömt spaden. Hin måtte stå här länge, och . . . Jaså, här har jag honom! Nu raskt till verket.

Stenar och Holger gräfdde ömsevis och snart hade

de kistlocken fria. Det gällde nu att få upp de tunga pjeserna och detta hade sig ej så lätt. Stora svett-droppar kostade försöken, men slutligen kröntes de med framgång.

De båda fiskrarne voro, hvad man brukar säga, »styfva karlar» och här behöfdes också denna egen-skap. Först utbars den lättaste kistan och blef lyckligt placerad i båten, men när de försökte lyfta den andra, kunde de ej få den öfver stenbarriaden.

— Då måste vi försöka på om låset är starkt, menade Stenar, satte spaden i en springa mellan kistan och locket och bände till. Första gången gaf locket blott småningom med sig, men andra gången flög det upp med starkt dån.

Förskräckta häröfver roffade fiskrarne till sig så mycket de kunde bära och skyndade som jagade af furier ned till stranden. De hade likväl ej behöft göra sig denna brådska, då både Skojar-Lotta och pater Dulon hade fallit i djup sömn, men det var det onda samvetet som jagade dem åstad.

— Jag har tänkt på Tolgskärs smuggelgrotta, inföll Stenar, när de väl hunnit så långt från land att de kunde anse sig säkra.

— Men, invände Holger, den är ju igenfylld af tullöjtnanten.

— Inte helt och hållet, inföll Stenar. Så stort rum, att de här sakerna kunna döljas, finnes der alltid, och dessutom ha vi dem bättre skyddade der, emedan ingen skall komma på den tanken, att denna grotta åter blifvit använd.

— Du kan ha rätt, och der ute må vi under-söka och dela vår fångst.

— Ja.

Redan tidigt på morgonen hade pater Dulon gått

ut för att se efter sin skatt. Han brukade ibland dväljas der ganska länge, men denna morgon var hans besök längre än vanligt. Lotta, som också hade för afsigt att tidigt anträda sin färd till fastlandet, gick därför ut i akt och mening att taga farväl af munken. Då hon kom fram till källaren stannade hon som förstenad. Framför henne den uppkastade mullen, den ena kistan borta och den andra uppbruten och plundrad.

Och bredvid denna låg pater Dulon, till utseendet död.

32.

I fyllan och villan. Följderna deraf.

Inemot skymningen kom Stenar till Galdes smedja. Han gick likväl ej inom dörren, förrän han noga sett sig omkring.

— Åh, du behöfver inte vara rädd, inföll Måns skrattande, jag är allt ensam. Annars kan du vara säker på, att jag inte vågat bjuda dig på öl och bränvin.

— Är mäster Galde då så sträng?

— Ja, han säger, att hans smedja inte är byggd till krog. Så'na finnes det godt om ändå i Marstrand, säger han. Stig in, du.

Stenar hörsammade kallelsen och snart var pokerspelet i full gång.

— Har du hört den sista nyheten? sporde Måns efter en stund, då han märkte att kusinen allt ifrigare började anlita glaset.

— Nej, hvad är det för en?

— Jo, att munken derute på Hedvigsholm . . .

— Anfäkta och regera, skrek fiskaren till, jag fick hela klunken i galen strupe. Nå, fortfor han efter en lång stunds hostning, hvarunder han hade tillräcklig tid att sansa sig, hvad är det med munken?

— Han har blifvit bestulen på stora rikedomar och nu far han fram der ute som en galning. Skojar-Lotta töres inte vara qvar på holmen och ett par karlar som på förmiddagen skulle ro dit ut i ett angeläget ärende hotades med både pistol och dolk om de satte foten på land.

Om allt detta var Stenar okunnig, ty han hade nyss kommit från Tolgskär, hvarest han och Holger varit ifrigt sysselsatta med att gömma tjufgodset, af hvilket de ej ännu vågade tillgripa den minsta sak, för att ej röja sig. De ville låta det hvila i ro till dess pratet om den djerfva stölden hunne tystna och och då på andra platser delvis afyttra sitt rof.

Lyckligtvis för Stenar var det temligen dunkelt inne i smedjan, så att om några färgskiftningar gått öfver hans anlete, dessa ej kunnat bli uppmärksammade. Anseende sig fullkomligt säker, sporde han därför djerft:

— Har man inte fått någon spaning på tjufvarne?

— Ingen har sett dem, förstår du. Det måtte ha varit oförvägna satar. Men du dricker ingenting. Tror du att jag bjudit hit dig på min födelsedag för att du skulle försmå trakteringen? Ne-ej, du.

Stenar kunde visserligen känna sig lugn efter det som kusinen yttrat, men han föresatte sig likväl att ej tala för mycket. Dock, föresatsen hade han gjort, men att hålla den, det blef svårare ju mera den eldande drycken började göra sina verkningar. Efter

en stunds prat om gemensamma familjeförhållanden, sade slutligen Måns:

— Om jag ändå vore så lycklig, att jag med tiden kunde få en egen smedja! Du må tro att fader Galde förtjenar mycket penningar, han.

— Åh, det behöfs väl inte så mycket till det, inföll Stenar.

— Jo—o, katten i det. Men, vet du, Stenar, det är besynnerligt, att ingen ännu lyckats förtjena det pris, som Ingel Green utfäst för att...

— Jaså, du menar det, afbröt fiskaren, åt hvil-
kens hufvud det sammanblandade ölet och bränvinet
nu började slå sina ångor.

— Ja, det är nog inte godt att få tag i honom, inföll Måns. Troligtvis har han rymt sin väg.

— Hvarför skulle han rymma? sporde Stenar häftigt och tog en väldig klunk ur ölstånkan.

Utan att låtsas om kusinens besynnerliga häftig-
het, svarade Måns helt naturligt:

— Jo, du ska' tro, att Ingel Green inte lär vara så god att ta's med när han blir arg, har jag hört. Dessutom hålla många före, att den der, som genom sin angivelse tillfogade Ingel en sådan skymf och förlust af penningar, är rädd för att bli upptäckt och...

— Rädd! Tror du att jag är rädd för Ingel Green, skrek fiskaren, glömmande hela sin försigtighet.

— Hå, kors! utbrast Måns med låtsad förvåning, var det du, som...

— Ja, ser du, Måns, afbröt Stenar, det kan jag tala om för dig, eftersom vi ä' här mellan fyra ögon och hvad som då säges, det... det... ja, så mycket förstår du... du... nog... af...

— Oroa dig inte, inföll Måns och understödde kusinens hufvud, som i sin tyngd hotade att draga

kroppen ned i golfvet. Men jag tror att du fått mer än nog. Vill du ligga hos mig i natt?

Ruset hade nu tagit fiskaren så mycket, att han ej kunde svara. Måns tog honom därför under armarne och formligen släpade honom öfver bakgården till sitt rum i en sidobyggnad. Sedan han väl fått upp den snarkande Stenar i sängen begaf han sig åter till smedjan, för att släppa ut Kolbjörn Galde, hans son och . . . rådmän Joel Gunnarius, hvilka bokstafligen stått som packade sillar i den trånga och obeqväma skrubben. För att Ingel ej skulle kunna svänga sig hade sjelfvaste rådmannen blifvit ombedd att tjänstgöra som medvittne, ty hans ord skulle alltid väga betydligt i vågskålen.

— Nå, lycka till nu, sade rådmän Joel och tryckte Gomers hand. När går du till Ingel?

— Redan i morgon.

— Rätt så. Såsom smed betraktad har du nog lärt dig att det är bäst att smida medan jernet är varmt.

Ingels glädje öfver att få veta namnet på den, som gjort honom så mycket illa, fördystrades betydligt deraf, att det var Gomer, som skulle hafva rätt att fordra uppfyllelsen af det löfte han så offentligt gifvit. För skam skull kunde han ej mottaga den unge smeden på samma brutala sätt, som han tillförne gjort, men han underlät ej heller att visa honom en kallsinnighet, som på Gomer hade en pinsam verkan, och som i förväg lät honom ana, att Ingel nog skulle uppställa åtskilliga svårigheter när det på allvar blefve frågan om att infria löftet.

Af Ragnhild fick den unge smeden ej se den

minsta skymt. Då Ingel såg honom komma hade han utan vidare befallt henne att gå upp på loftet och kvarblifva der, till dess han kallade ned henne. Men Ragnhild, som anade oråd, hade tagit plats vid en liten glugg, genom hvilken hon hade fri utsigt öfver gården. Och till sin stora glädje fick hon äfven, såsom hon anade, syn på Gomer, då han gick sin väg. Hon kunde visserligen ej se hans ansigte, men att döma af gången kunde hon finna, att hans ärende ej blifvit så väl upptaget. Derom underrättades hon också indirekt genom faderns sura miner och snäsiga svar. Af denna orsak vågade hon ej ens spörja honom hvad han haft för ett tråkigt besök, eftersom han visade sig så otillgänglig.

Ryktet om, att det var Gomer, som lyckats utspana upphofvet till det beslag, hvarigenom Ingel Green ej allenast förlorade en god del af sin förmögenhet, utan äfven måste krypa inom fästningsmurarne, spred sig snart i staden och väckte blandade känslor, isynnerhet hos de unge män, som bespetsat sig på att blifva den lycklige. Mest ursinnig blef dock Ulf Lindersson. Han satt just pokulerande inne hos tjocke Mickel, då Jon skoflickare rusade in med andan i halsen och förkunnade den stora och viktiga nyheten.

Först bleknade Ulf men ögonblicket derefter blef han pionröd i synen.

— Du ljuger! röt han till och lyfte ölkannan hotande mot skoflickaren.

— Ne—ej, du, jag gör inte som du, svarade denne och såg gästgifvaren stinnt i ögonen.

— Hade ej de innevarande gästerna så fort gått emellan, skulle det utan tvifvel blifvit ett allmänt slagsmål; nu aflopp saken dermed att Ulf och Jon

slogo sönder hvar sin ölkanna mot väggarne under det de måttade slagen åt hvarandra. Sedan Ulf ännu en stund uttömt sin vredes skålar, gick han för att uppsöka Ingel Green, men då han i dennes bostad fick veta att Ingel för ej länge sedan begifvit sig till fastlandet, skyndade gästgifvaren samma väg i tanke att han rest enkom för att besöka honom.

Stenars uppvaknande morgonen efter kusinens födelsedag var allt annat än behagligt. De gemenaste »kopparslagare» hamrade i hans tinningar och tanken på, att han måhända qvällen förut sagt någonting, som kunde blifva farligt för honom, gjorde att han kände sig förskräckt.

Ej heller visste han till en början hvar han befann sig, förrän smedsläggornas öronpinande oljud mot staden erinrade honom derom. Hur skulle han nu komma i väg utan att Gomer finge syn på honom? Detta var en fråga, som han ej kunde besvara förr, än han finge träffa kusinen.

Men, vore det kanske ej bäst för Stenar att försöka smyga sina färde innan Måns komme in? Jo, säkerligen. För den orsakens skull tittade han försigtigt ut genom fönstret och fann då till sin glädje, att smedsdörren åt gården till var stängd. Om han skyndade sig, kunde han måhända slinka undan, utan att blifva sedd.

Sagdt och gjordt. Hal som en orm slank fiskaren utom dörren, smög längs uthusväggen och kom, såsom han trodde, osedd ut genom en bakport åt Lotsgatan till. Derifrån bar det af som om han varit en afskjuten pil upp i bergen.

Men, han hade ej blifvit osedd, ty från den byggnad, som Galde bebodde, hade både Kolbjörn

och Gomer genom ett fönster åsett fiskarens löjliga flykt och hjertligt skrattat deråt.

— Låt honom löpa, utbrast Kolbjörn Galde när Gomer sade sig hafva god lust att genskjuta sin rival. Ingel Green och Ulf Lindersson taga nog reda på honom, det kan du vara säker på.

Först på eftermiddagen vågade sig Stenar ned i staden. Då han skyggt smög sig framåt Borggatan, undvikande så mycket som möjligt att möta människor, stötte han oförmodadt på Holger. Det var i honom en inre stämma, som bjöd att också nu skynda undan, men Holger, som hade ögonen med sig och redan fått sigte på sin medbrottsling, styrde genast sina steg rakt på honom.

— Jo, nu är du riktigt i farten, utbrast Holger förmädligt. Du har väl varit full igen och som vanligt pratat bredvid munnen, kan jag tro?

— Hvad har du för dumheter för dig? sporde Stenar och försökte att antaga ett så obesväradt sätt som möjligt, ehuru det klack till inom honom.

— Jaså, du vet ingenting. Nå, då skall jag tala om för dig, att hela staden vet redan att det var du, som ledde jaktlöjtnanten på spår efter Ingel Greens varor. Det är Gomer, som nu vunnit det pris Ingel utfäst för den upplysningen. Du går inte en timme hädanefter säker för Ingel och Ulf.

Stenar vacklade några steg tillbaka. Hvad han qvällen förut sagt i fyllan och villan, det fick han nu igen. Men hvarken Kolbjörn Galde eller hans son voro då hemma, huru då förklara, att Gomer . . . ah, Måns hade varit falsk, det var tvärsäkert, men huru få veta detta?

— Är du säker på hvad du säger? sporde ändteligen Stenar med lågmäld stämma.

— Ja, jag har sjelf hört det inne hos Mickel, så att det är nog bäst att du håller dig undan till dess första stormen hunnit gå öfver.

— Men, hvar ska' jag gömma mig? utbrast Stenar ängsligt.

Efter en stunds begrundande sade Holger:

— Jag vet ingen annan plats än Tolgskär. Du kan också då ha tillsyn öfver det andra, du vet.

— Ja, du har rätt, men har du ej hört...

— Om den affären, jo, afbröt Holger. Alla människor tala derom och de flesta tycka att det är rätt åt jesuiten.

När skymningen föll på syntes en liten farkost för hårdt angjorda segel styra utåt Draget, passera emellan Hå- och Elgholmarne och derefter hålla upp mot norr igen, rakt på Tolgskär. Det var Stenar, som skyndade att taga sin eremitlika bostad, den fordna smugglaregrottan och tjufgömslet, i besittning. Farkosten var lastad med lifsmedel för på sin höjd fjorton dagar.

33.

I skansruinerna.

När Lottas förskräckelse vid åsynen af den till påseendet liflöse pater Dulon väl hunnit lägga sig, tog hon, som egde ovanliga krafter för att vara en kvinna, munken på ryggen och vandrade så fort hon kunde, tillbaka till sin koja. Men hur skulle hon nu

få lif i honom? Hon lyssnade och fann då att han andades knappt hörbart. Intet yttre våld kunde heller upptäckas på honom, så att Lotta fann genast, att orsaken till hans medvetlösa tillstånd vore att söka i den häftiga förskräckelse han erfarit vid anblicken af den öppnade kistan. Denna sinnesrörelse hade verkat så ögonblickligt, att han ej hunnit se efter den andra kistan.

Genom användande af de medel, som den tidens allmoge vanligtvis begagnade vid dylika tillfällen, lyckades det slutligen Lotta att ur munkens bröst frampressa en suck och derefter få honom att slå upp ögonen. De stannade en stund halffänigt stirrande på en enda punkt, men när de omsider riktades åt ett annat håll och träffade Lotta, försvann det stirrande uttrycket och en vildhet, nära nog liknande ett rofdjurs, bröt fram ur dem.

Pustande reste sig munken på armbågen och hans af ilska skälfvande läppar framhväste dessa ord:

Den ena kistan är uppbruten och alla dyrbarheter bortstulna. Du har vetskap derom, qvinna! Var det väl därför som du var så ifrig att jag i natt ej skulle vistas ute i den kalla luften? Ha, ha, ha, du har öfverlistat mig nu, men . . .

Och innan Lotta kunde hindra det, hade pater Dulon, tagande alla sina krafter till hjälp, rusat upp och ryckt till sig dolken, som Lotta placerat på en stol, men ännu ej hunnit att gömma undan, och det var endast med knapp nöd hon hann utom dörren, den hon slog i lås efter sig.

En god stund hörde hon patern gorma inne i stugan, men slutligen tystnade oväsendet. Hon trodde då att han möjligtvis somnat in, hvadan hon beslöt att göra ett försök att afväpna honom, men hvarje

gång hon tog i dörren förnam hon derinnanför ett flåsande, som ej bådade godt för den, som på allvar försökte att bereda sig inträde. Lotta fann då för godt att begifva sig af på sin tilltänkta färd, öfverlemnande åt tiden att lugna den mot henne orättvist uppretade pater Dulon.

Då hon efter ett par dagar återkom var allt i ett annat skick. Pater Dulon, ur hvilkens blickar raseriet, om möjligt, ännu mera lyste sedan han förvissat sig om, att den andra kistan var spårlöst försvunnen, mötte henne, då hon lade till med sin båt.

— Hvar har du nu varit och gömt den andra kistan? skrek han emot henne.

— Den andra kistan, utbrast Lotta, den är väl på sin plats. Hon visste nemligen ej om, att den var bortförd.

— På sin plats, skrek pater Dulon. Ha, du falska qvinna! Säg genast hvilka, som äro dina medbrottsslingar, eller far till — —.

Utan att fullborda meningen lyfte pater Dulon en pistol och sigtade på Lotta. Denna hann knappt luta sig ned i den några alnar från land vaggande båten, förrän skottet brann af och kulan hven så tätt öfver hennes hufvud att hon ofelbart skulle blifvit träffad om hon bibehållit sin uppräta ställning.

Just som skottet brann af sprang pater Dulon ut i vattnet, som på detta ställe var temligen långgrundt, för att gripa tag i båten. Lotta märkte dock afsigten och rodde skyndsamt derifrån utan att akta på den rasande munkens hotelser och skrik.

Underrättelsen om hvad som efter stölden timat på Hedvigsholmen, satte snart hela staden i en lifaktig rörelse, i hvilken de båda fransmännen äfven deltogo. Af omtanke för modrens och hustruns säker-

het hade Philip de Vallée lejt ett par handfasta karlar att hålla vakt omkring hans bostad, ty han visste nog hvad en fanatisk jesuit, som till på köpet visat sig ej fullt normal, skulle kunna våga. Sjelf gick han tillika med Armand de Bousquet vakt ett par nätter.

I hela fyra dagars tid var ej allenast Lotta afstängd från sitt hem, utan äfven andra personer, som hade uträttningar på Hedvigsholmen, blefvo hindrade från att komma dit. Följden deraf blef, att Lotta en dag gick upp till borgmästaren och begärde handräckning för att få bort munken. Borgmästaren lofvade att tala med fästningens kommandant, som under hela Porto Franco-tiden var en sorts guvernör äfven öfver staden, och desse båda herrar beslöto ändteligen att med våld bemäktiga sig pater Dulon, alldenstund han var vådlig för den allmänna säkerheten.

Inemot skymningen styrde alltså tvenne båtar, i hvilka befunno sig åtta soldater, mot södra stranden af Hedvigsholmen. Samtidigt dermed lade också två farkoster, hvilka inom sina relingar förde de båda fransmännen, som medföljt af nyfikenhet, Lotta, Gomer och några andra af stadens innevånare, också de alla fullt beväpnade, ut från det nu varande Arvidsvik och satte kurs rakt på holmens norra strand.

Båten från söder kom först fram. Soldaterna ordnade sig i kedja och ryckte försigtigt fram mot Lottas stuga. Ingen stängde dem vägen och ingen syntes der inne då ett par soldater klättrade upp på taket och tittade ned genom fönstren. Hvert hade munken tagit vägen, då ingen båt fanns att tillgå?

— Kanske han gömt sig i ruinerna, hördes då en stämman.

Som detta ansågs mer än sannolikt ställdes marschen mot det omtalade stället.

På uppmaning af Armand de Bousquet beslöto de i hans sällskap varande att följa uppmaningen. Sakta ryckte de också upp i skansen och fördelade sig der, likväl ej på längre afstånd än att de kunde komma hvarandra till hjälp, i fall sådan skulle behövas.

Bland dem, som trotsigt gingo i spetsen, var Lotta. Hon tycktes hafva glömt att pater Dulon egde skjutvapen.

— Troligtvis är han i källaren, der han hade sina kistor gömda, utbrast hon. Den är inte långt härifrån. Gå den der vägen och följ efter mig, så skola vi snart...

Lotta hann ej fullborda meningen, förrän ett skott smäll och hon tumlade hufvudstupa ned i ett på sidan om den smala gången på muren gapande hål. I samma ögonblick hördes ett ihållande prassel på sidan och innan någon af följeslagarne hann sansa sig ifrån den förskräckelse skottet åstadkommit, syntes en mörk skepnad, liknande ett spöke, med otrolig vighet kasta sig upp på vägen och i nästa sekund störta fram mot Philip de Vallée, utropande:

— Ändteligen har jag dig, klosterröfvare! Nu skall då hämnden fullbordas!

Philip de Vallée, som genast känt igen sin af jesuiterna utskickade dödsfiende, satte sig hastigt i försvarstillstånd. Han var mästare i dolkfäktning och ryggade för den skull ej tillbaka för att bestå en dust med sin fiende.

Soldaterna, som nu hunnit fram, ville hindra striden, men för pater Dulons vildt stirrande blickar och mörka, hotfulla uppsyn drogo de sig åt sidan.

Den plats, på hvilken enviget skulle stå, var en ungefär tre alnar bred väg, som skiljde den källare, i

hvilken de ödesdigra kistorna varit nedgräfd, från den, i hvilken Skojar-Lotta nedstörtat. På sidorna om dem grupperade sig åskådarna med olika sinnesrörelser vexlande i sina drag. Skymningen var ännu ej så stark, utan att kämparne mycket väl kunde iakttaga hvarandras rörelser.

Redan vid första anfallet, som gjordes af patern, såg Philip de Vallée tydligt att hans afsigt var att få ned sin motståndare i något af hålen. Grefve Philip uppbjöd för den skull hela sin förmåga att hålla patern ifrån sig. Denne, som till en början varit temligen lugn, började dock snart att förifra sig och vid åsynen här af blef motståndaren om möjligt ännu mera kallblodig.

Plötsligt kände Philip de Vallée att munkens dolk rispade hans venstra arm. Han lät dock ej märka någonting, men i paterns ögon såg han liksom en stråle af skadeglädje. Det kunde likväl ej länge döljas att grefve Philip var sårad, ty blodet började småningom sippra fram genom rocken.

Åsynen af blodet verkade på munken ungefär det samma som det skulle gjort på en tiger. Glömmande hela sin försigtighet störtade han på grefven för att tränga honom ned i djupet. Men Philip de Vallée bibehöll lyckligtvis ännu hela sin kraft och sinnesnärvaro; det dödliga sting, som pater Dulon riktade mot hans hjerta, parerades och i stället gräfde sig hans egen dolk djupt in emellan ett par af paterns refben. Munken vacklade, famlade med armarne i luften och störtade derefter baklänges ned i den källare, der han haft sina skatter gömda. Ett doft rassel när kroppen föll på de der hopade rishögarne; derpå inträdde grafvens tystnad.

Men, äfven Philip de Vallée vacklade och skulle

fallit om ej Armand så hastigt störtat fram och mottagit honom i sina armar. Hans sår var dock ej farligt, men blodförlusten hade mattat honom.

Utom den sårade medförde de sedermera till staden återvändande båtarne tvenne lik, Skojar-Lottas och pater Dulons, den fanatiska jesuitens.

34.

Stenar.

Underrättelserna om de hemska uppträderna i skansruinerna framkallade till en början en viss förstämning i staden, men sedan de första intrycken gått öfver och hvar och en började resonnera lugnare, funno de, att det nog var bäst som skedde. Skojar-Lotta var ju allmänt afskydd och hade munken fortfarande tillåtits att gå fri, skulle utan tvifvel oberäkneliga följder uppstått af hans vildsinta lynne. Efter ett par dagar var saken nästan glömd, likaså stölden af hans kistor.

En, som likväl ej glömde någonting, var Ingel Green. Han kunde ej sofva om nätterna bara för tanken på huru han skulle få fatt i Stenar, för att grundligt kunna få hämnas på honom. Och för att nå detta mål utlofvade han åter hos Mickel en summa penningar åt den, som lemnade Stenar i hans våld, eller angåfve hans gömställe. Och nu blef det ett flackande kring holmarne och skären, och ett genomsökande af den aldra minsta vrå i Marstrandsbergen.

Och midt bland hela denna efter förtjensten lystna skara gick Holger tyst och fundersam. Men hur han funderade, så kom han slutligen till det resultat, att Stenar borde varnas, och sedan han lastat en del lifsmedel i båten rodde han en afton ut till Tolgskär. Stenar hade då knappt något af lifsmedel kvar, utan hade hela dagen spejrat efter Holger och hans båt.

Det var just inte välkomna underrättelser Holger förde med sig, och Stenar började att för första gången i sitt lif känna sig riktigt beklämd till sinnes. Hur skulle detta sluta? Naturligtvis med hans undergång, så framt ej Ingel Green ändrade åsichter, men derpå kunde han, som kände Ingels hätska sinnelag mot dem, som en gång blifvit hans fiender, ej lita. Och inte fanns det nu heller någon utväg att undkomma, ty inne i skärgården lågo hans fiender på lur, och ut på öppna hafvet vågade han sig ej i sin bräckliga farkost. Och skulle han flykta, så var det naturligt att han skulle föra kistan och de öfriga dyrbarheterna med sig, annars vore det ej någon idé att begifva sig ut på äfventyr.

Då Holger vid midnattstiden företog afresan kommo de båda tjufvarne öfverens om, att han ej på en hel vecka skulle vända tillbaka, för att ej väcka någon misstanke. Vid passerandet af de småholmar, som ligga öster om skäret varseblef ej Holger en liten vid den ena holmen liggande båt, hvars egare från ett säkert gömställe gaf akt på hans kosa. En timme efter det Holgers båt försvunnit, syntes en annan styra samma kosa inåt staden.

— Men, far, hvarför håller ni ej det löfte ni så heligt afgifvit? vågade Ragnhild spörja.

Och Ingel svarade i mindre snäsigt ton, än man kunde förmoda:

— Du måtte vara bra giftaslysten eftersom du inte kan vänta.

Den unga flickan rodnade som en nyutsprucken ros och stammade några osammanhängande ord. Ingel fortfor:

— Det är ej nog med att jag vet hvem som bragt skymf öfver mig; jag måste äfven hafva den karnaljen i mitt våld, förrän jag infriar mitt löfte. Dessutom har du ju tid att vänta åtminstone ännu ett år, skulle jag tro. Men, det är alltid så med qvinfolk; ha de en gång fått en sak i skallen, så...

— Det är någon utanför dörren far. Ska' jag öppna?

Men innan Ingel Green hann svara gick dörren upp och Bryngel trädde in.

— Förlåt att jag stör, sade han och gjorde en klumpig bugning för Ragnhild, men jag har något angeläget att tala med patron om.

Så snart Ragnhild förnam dessa ord, aflägsnade han sig genast.

— Nå, sade Ingel Green och tog fram den oundgängliga flaskan, hvad är det nu om? Har du sport om gubben Jack är i farvattnet?

— Nej, det kan han väl inte vara, inföll Bryngel. Han skulle ju tillbaka till Ostindien?

— Det sade han bara, för att lura tullsnokarne, inföll Ingel skrattande. Han skulle ej gå längre än till England och bör vara här i draget.

— Ja, det är godt och väl, det, menade Bryngel

och kliade sig bakom örat, men jag har en så färsk påminnelse om hvalfvet n:o 5, att jag . . .

— Nå, så lemna vi den der saken tills vidare, afbröt Ingel Green. Hvad var ditt ärende?

— Jo, nu har jag honom.

— Hvilken honom?

— Stenar.

— Ingel Green hoppade till.

— Hvar har du honom? skrek han.

— Jo, hör, ska' patron få höra. Då jag för ett par dagar sedan kom från fisket måste jag lägga i land vid Tolgskär. Medan jag der sökte efter ett skydd för regnet fick jag se en rök, som steg upp från den fordna grottan. Försigtigt gick jag närmare och igenkände då Stenar, som satt hopkrupen framför en eld och värmdes sig. När detta var skedt kröp han in i ett hål, som han gjort i den igenfyllda grottan.

— Har du inte sett galet? sporde Ingel Green uppspringande.

— Nej.

— Men, hur får han mat derute?

— Åh, det är klart, att han har vänner. I går var Holger der.

— Holger?

— Ja, Holger från Kråkerön.

— Ingel Green satte sig åter att fundera en stund. Derpå sade han, sedan han först sett efter att ingen lyssnade till dem.

— Hör på, Bryngel, om Stenar aldrig mera skulle bli synlig här på orten, kan du hålla käften då?

— Det vet patron, att jag kan.

— Godt. Tag den här så länge, sade Ingel

och lade en tung börs i Bryngels hand. Och adjö med dig nu. Vi träffas om ett par dagar.

En oförklarlig oro hade bemäktigat sig Stenar sedan Holger återvändt till staden. Han kunde ej sofva om natten utan genomströfvade skäret i alla riktningar. Var det samvetsförebråelserna, som nu började taga ut sin rätt? — Vål hade pater Dulon med drakens vaksamhet rufvat öfver sina skatter, men lika envist låg också fiskaren öfver dem. Oafbrutet spejade han utåt hafvet, om ej tilläfventyrs något fartyg lade bi och han skulle kunna hinna upp detsamma, ty den föresatsen hade mognat inom honom, att han ensam skulle bli herre öfver alla de rikedomar han och Holger beröfvat pater Dulon. Denne kunde ej nu stå fram och återfordra sin egendom, derpå var han säker.

Rik skulle han ensam blifva och i främmande land njuta deraf. Den lidelse han förut haft för Ragnhild var nu förstummad af det förföriska guldets klang.

— För dessa rikedomar, mumlade han för sig sjelf och betraktade med den giriges ögon det skimrande guldets, kan jag få mycket skönare qvinnor än Ingels dotter; för dem kan jag lefva i öfverflöd och blifva en stor och mäktig man, som alla skola afundas. Ja, jag måste ega alltsammans, Holger får ej ett enda korn af allt detta. Men, fortfor han och sträckte ut armarne mot hafvet, om det ändock närmade sig något fartyg, som skulle kunna upptaga mig och föra mig till främmande land bort, långt bort härifrån.

Liktydiga tankar sysselsatte honom då han i

solnedgången irrade omkring på skärets norra sida. På samma plats han landstigit, när han hösten förut smugit sig dit ut för att bidra till att Ingel Green blefve gripen af Bertel Gerst, och hvarom talas i nionde kapitlet, stannade han nu och såg ut öfver Marstrandsfjärden. Hur annorlunda var det ej nu mot då! Nu var han en tjuf och flykting, som ej vågade visa sig, då var han fri!

— Men, det der är bara småsaker, tänkte han. Kommer jag väl undan, så är det min tur att skratta åt alltsammans.

Just då han ämnade återvända till sitt gömställe, varnade han en båt, som i zigzag närmade sig Tolgskär. Det der tycktes honom vara mer än besynnerligt. Skulle det kunna vara Holger? Nej, dertill var båten allt för stor. Kanske att Holger råkat i rättvisans klor och bekänt allt för att i någon mån freda sig sjelf, och att man nu komme för att gripa honom (Stenar) och bemäktiga sig skatterna. Kanske också att Holger, för att insöfva honom i säkerhet, ljugit och att munken ej vore död utan nu . . .

Det började gå omkring i Stenars hjerna; han visste i början ej hvad han skulle göra. Men, sjelfbevarelse-driften och den gryende girigheten fingo snart öfverhanden. Det måtte nu vara hvilka som helst, de skulle ej få hvarken honom eller hans rikedomar.

Hastigt ilade han för den skull tillbaka till hålan, drog med ansträngande af alla sina krafter kistan ned i sin båt, förde också dit alla de lösa sakerna jemte de kvarvarande lifsmedlen och stötte ut, samt rodde af alla krafter utåt hafvet.

Mannen i den zigzagrodda båten var Ingel Green. Han landsteg på den plats fiskaren nyligen lemnat

och smög sig derefter på omvägar, hvilket gjorde att han ej kunde varseblifva Stenars affärd, ned mot grottan. Han kände liksom en ljuf känsla öfver att ändteligen få hämnas på den, som tillfogat honom skymfen af att ha varit fästningsfånge och dessutom beröfvat honom en ej ringa del af hans hopskrapade penningar. Ingen känsla af ånger öfver det beslut han fattat höll honom tillbaka, ty han var en genomhård natur, som ännu aldrig erfarit hvad ånger ville säga.

Ändteligen stod han framför lemningarne efter en eld. Här måste det således vara; här kanske slumrade hans dödsfiende utan att ana det smygande försåtet.

Tyst som en katt smög Ingel framåt. Den lilla af Stenar gjorda öppningen, i hvilken knappt två personer kunde få rum, var tom. Färska spår efter människofötter syntes dock.

En ed gick öfver Ingels läppar. Hvar kunde Stenar hålla hus? Och båten, som Ingel Green just nu upptäckte der ute, den hade han ej förut sett. Det kunde ej vara någon annan än den flyende Stenar, som var der ute. Så nära målet och ändock förgäfves.

Ingel Green dröjde på skäret ända till midnatt, för att vakta ut Stenar, om han skulle återkomma, men när detta ej skedde, återvände han misslynt till staden. Ett hade han dock vunnit med sin färd; och det var att Stenar aldrig mera återvände. I den hårda sjö, som mot morgonen uppkommit, hade ett förbiseglade göteborgsskepp hittat en upp- och nedvänd båt ej långt från Tolgskär. Stenars lysande drömmar om ett lyckligt lif med de stulna rikedomarne hade en högre hämnande arm krossat och

sjelf gick han tillika med den fanatiska pater Dulons jesuitiska håfvor till det mörka djup, från hvilket hvarken han eller guldets mera skulle skåda dagsljuset, och öfver hvilket de skummande böljorna sekel ifrån sekel framröto sina det svaga människohjertat förfärande sånger.

35.

Bäst är hvad som sker.

Våren hade inträdt på fullt allvar. Det ena fartyget efter det andra anlände till Marstrand från in- och utländska orter och stadens ungdom nere vid hamnen fick åter tillfälle att briljera med sina kunskaper i främmande språk; Strandgatans och Torgets »fruar» började åter sin sommarsejour, undantagandes Lena, som vid jultiden gått till den verld, der antagligen sqvaller ej förekommer; nya främlingar strömmade in och nya hus byggdes upp; krogarne, isynnerhet Tunnan, fylldes med nya gäster och mäster Mickel började återfå sitt forna skinande utseende; »Jupiter» låg åter på kryssning, men den gången lyckades det ej för Bertel Gerst att lura Bryngel och Ingel Green, som trots tullsnokarnes vaksamhet förde sitt dyrbara smuggelgods i land till Ingels magasin nära nog i sjelfva hjertat af staden; »Sandhed» gick till Göteborg för att repareras och gubben Jack slog sig för ett par månader ned i Marstrand för att, såsom han sade, »njuta en bit af det stora verldslifvet».

Detta bestod egentligen uti att dag efter dag besöka stadens näringsställen och hamnen, der han visste, att han kunde råka ut för liktänkande gamla sjöbussar, med hvilka han finge utbyta tankar; Ulf Lindersson hade alldeles, enligt egen stursk förklaring, »tagit sin hand från Ingel», ty han ville ej hafva någon beröring med en man, som kunde svika sitt ord till honom angående Ragnhilds hand.

Men, denna förlust bar Ingel med lätthet; ja, det kändes till och med liksom lättare om hjertat, när han tänkte efter hvad som skett. Styf och oförsonlig hade han dock varit så snart det blef fråga om att skänka dottrens hand till Gomer. Visserligen sade han sig stå vid sitt löfte, men det brådskade ju ej med att uppfylla detsamma; både Ragnhild och Gomer voro ju ännu så unga, att de nog kunde vänta ett par år till. Hvar och en märkte tydligt att detta var svepskäl af Ingel, för att kanske till slut bli den besvärlige Gomer qvitt. Men, ödet hade annorlunda beslutit.

Mot vårsidan tyckte Kolbjörn Galde att hans krafter började aftaga. Han var ej fullt så rask och kry som för några månader sedan. Detta skulle naturligtvis menligt inverka på arbetet i smedjan, hvadan han en dag högtidligt öfverlemnade allt hvad han egde åt sonen och sjelf förbehöll sig ett anständigt undantag.

Gomer var nu sin egen, hvadan han gick till Ingel Green och fordrade uppfyllandet af hans löften. Ingel stretade ändock emot och Gomer måste återvända med oförrättadt ärende. Men länge skulle ej Ingel Green få skörda frukterna af sitt envisa motstånd. Detta hade väckt allmän ovilja i staden och hvart han kom, fick han höra stickord därför. Till

en början låtsade han ej derom, men då han slutligen till och med på gatorna hörde pojkarne säga under det de pekade på honom: »Se der går Ingel Green, som inte ännu lärt sig att hålla ord rätt så gammal han är», då förargades han högligen. En dag blef han slutligen kallad till stadens kyrkoherde, der kommandanten, öfverste Hägerflycht, också var närvarande, och der fick han »sina fiskar varma» så att det smakade.

Följden deraf blef, att han med det fortaste ställde till ett ståtligt kyrkbröllop, till hvilket stadens förnämsta personer voro inbjudna, äfven fransmännen. Vid det grundliga gästabad, som derefter firades, iakttogos likväl alla då gängse seder. Ingel sjelf gick i bara skjortärmarne, för att visa att han var herre i huset och lät sin köksmästare och »tappererare» sköta om gästerna. Pipskålarne påfylldes flitigt af denne sist nämnde och spelemän med både fela och båfela sörjde för att ungdomens ben med all flit rörde sig i dansen. När kronan till slut skulle dansas af bruden, fick Lovisa Stubbs dotter Karin henne på sin lott. De öfriga flickorna brydde henne obarmhertigt för det franska herrskapets betjent och den gången slog den gamla tron, att den, som vid brudedansen får kronan af bruden, snart får på allvar bära den, ty knappt ett halft år derefter förde monseigneur Jean henne till altaret.

Den oreda, som under tidernas lopp allt mer och mer uppstod i Marstrand och det ohejdade smuggeriet, som ej af, utan snarare tilltog, gjorde att allt flere af stadens innevånare småningom öfvergingo till Kolbjörn Galdes parti, äfven Philip de Vallée och

Armand de Bousquet hvilka efter den i lag bestämda tiden vunnit burskap såsom svenske medborgare. Äfven här stretade Inge Green med sin kända envishet emot, men insåg ändock till slut, att han hade orätt, så att han biträdde den allmänna meningen.

Marstrandsborna hade sjelfve begärt att få sin hamn till en Porto Franco, men när de i fulla nitton år pröfvat på frihandelns olägenheter, ingingo de med Kolbjörn Galde i spetsen till regeringen med begäran om Porto Franco's upphörande, och detta beviljades den 15 maj 1794. I den handling, hvarigenom den upphäfdes, stadgades bland annat »att det i staden befintliga nederlag af varor skulle, inom 4½ månaders förlopp vara antingen exporteradt eller förtulladt, »hvarjemte det tilläts dem», som för skuld flytt till Marstrand, att tillgodonjuta det beskydd, som författningarne dem dittills förunnat.»

Stadens handel fortfor ännu i många år att florera och det framgick tydligt, att det välstånd, som åtskilliga påstodo härröra af Porto Francon, alls icke kom sig deraf, utan af helt andra orsaker. Innevånarne voro lika nöjda efter frihandelns upphörande, ja det fanns många, som rent ut sade, att staden i moraliskt hänseende skulle gått sin undergång till mötes, om frihandeln hade fått fortfara ännu ett årtionde.

Af våra gamla bekanta upplefde ej Ulf Lindersson, Mickel på Tunnan och gubben Jack det år då Porto Franco'n upphörde. Den först nämnde blef för sina kanaljerier ihjälslagen under en marknad vid Tjufkils hufvud; mäster Mickel sörjde sig till döds ett par veckor efter sedan en berusad engelsk besättning satt eld på Tunnan, som nedbrann till grunden och aldrig mer reste sig ur sin aska; den sist nämnde törnade en

höstnatt upp på Nidingens klippref och gick tillika med manskap och »Sandhed» ned i den våta grafven. Bertel Gerst trädde i brudstol med gubben Björns dotter och blef för sin hurtighet och rättvisa allmänt omtyckt i trakten.

Holger hade blifvit en smula konstig efter Stenars försvinnande. Han jollrade ständigt om sina rikedomar och dog ändteligen på stadens hospital, dit äfven Tufve en tid derefter intogs. Och ett par dagar efter det Tunnan af elden jemnats med jorden, gick äfven Skojar-Lottas ryggåsstuga samma väg till saknad för ingen utom för dem, som under ruskiga dagar behöfde lägga i land der och söka skydd.

Och rådmannen Joel Gunnarius? Han kom till hög ålder och visste på sistone att sätta sig i en sådan respekt, att det nära nog var han ensam, som styrde staden. Och när han ogift samlades till sina fäder, följdes hans lik af en ofantlig procession till kyrkan, der det högtidligen nedsattes och en sten med inskription hvälfdes öfver hans sista hvilorum.

Frid och kärlek rådde allt framgent i den unge smeden Gomer Galdes hem och de båda makarne hade, utom egna raska barn, också glädjen att länge få i lifvet behålla, sina fäder, hvilkas ovänskap nu alldeles upphört. Med Bryngel, som erhållit en fristad hos Ingel Green, afhandlades sedermera, i synnerhet under de långa höst- och vinterqvällarne, fordnatiders händelser, och slutet på dessa förhandlingar blef nästan alltid Ingel Greens utrop:

— Ja, säga hvad man säga vill, men det är allt bäst ändå som sker.

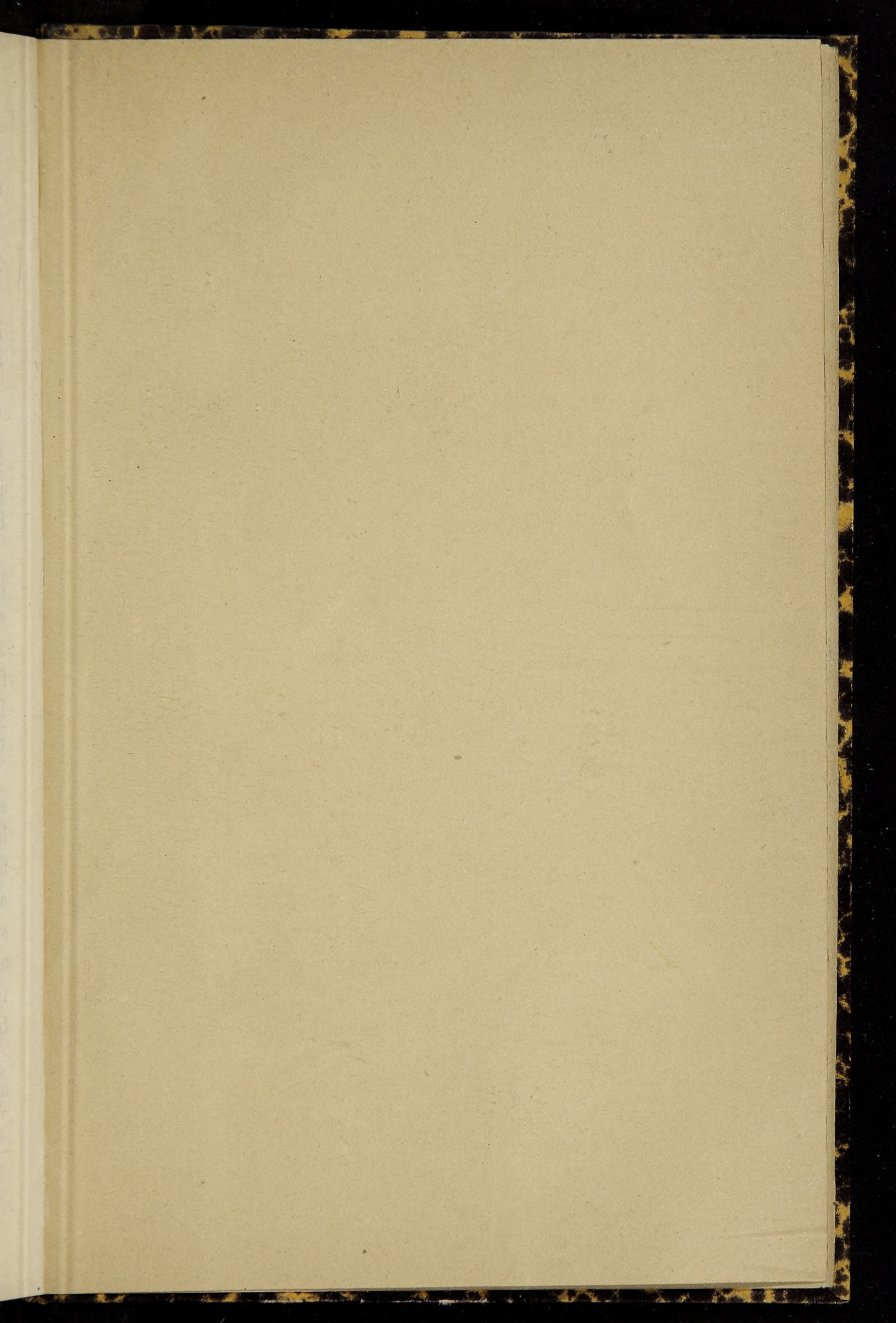
posterna upp på Ålängens källare och gräsplan
med trasslar och ständigt med i den väst gräns
partiet. Gårst hade i kvartal med gräns. Björn
dotter och blev för sin höghet och kättväs allmän
omtyckt i rikten.

Holger hade tillvunnet en samling konstigt efter stens
försvinnande. I en jottande ständigt om sina rikedomar
och dog andeligen på stadens hospital, dit stigen Tulle
en på därtill intogs. Och ett par dagar efter det
i minn af eiden temmal med jorden gick stigen
skjedd. I ett stycke stans värd till saltnad för
ingen annan för dem som under tusliga dagarna
hölde lagat i hand och såla skuld.

Och sammanen led Gunnarst. Han kom till
hög ålder och varst på stens ett sätt. Han
sadan respekt att det när nog var han cream som
stuide staden. Och när han öfver ständigt till sin
fader följde han till en otälig processen till
kyrkan der det höjrdigen nedstätt och en steg
med inskription hvilade stuet hans sista dyllning.

Frid och kärlek rådde allt framgent. Den unge
anden somer Gårst nem och de båda mestare
hade utom egen raska barn också stadsen ett länge
li i hvar behåll. sin fader hvilas övningar
allt på ruckort. Med Bragd som erhållt en rik
stad hos lagel Green alhandades sedermera. Fyrra
nether under de långa post och vintertiderna förda
utis pån chert och stuet på dess förändringar
blev nästan alltid lagel Green utvis.

En på sagt tyvad man säga vill men det är
allt påst som sket.
I en stund på en stund på en stund på en stund
gilla som skedde till staden. En stund på en stund
en stund på en stund på en stund på en stund

På *F. C. Askerbergs förlag*, Stockholm, Östermalmstorg N:o 4, hafva följande nya böcker af **J. O. Åberg** utkommit:

Bondeplågaren på Oppensten. Historisk-romantisk skildring från Engelbrekts befrielsekrig. Af **J. O. Åberg.** 75 öre.

Blodbadet i Wielun. Berättelse från Karl X Gustafs tid. Af **J. O. Åberg.** 75 öre.

Konungens käpp och Drottningens vagga. Berättelse från Fredrik I:s tid. Af **J. O. Åberg.** 75 öre.

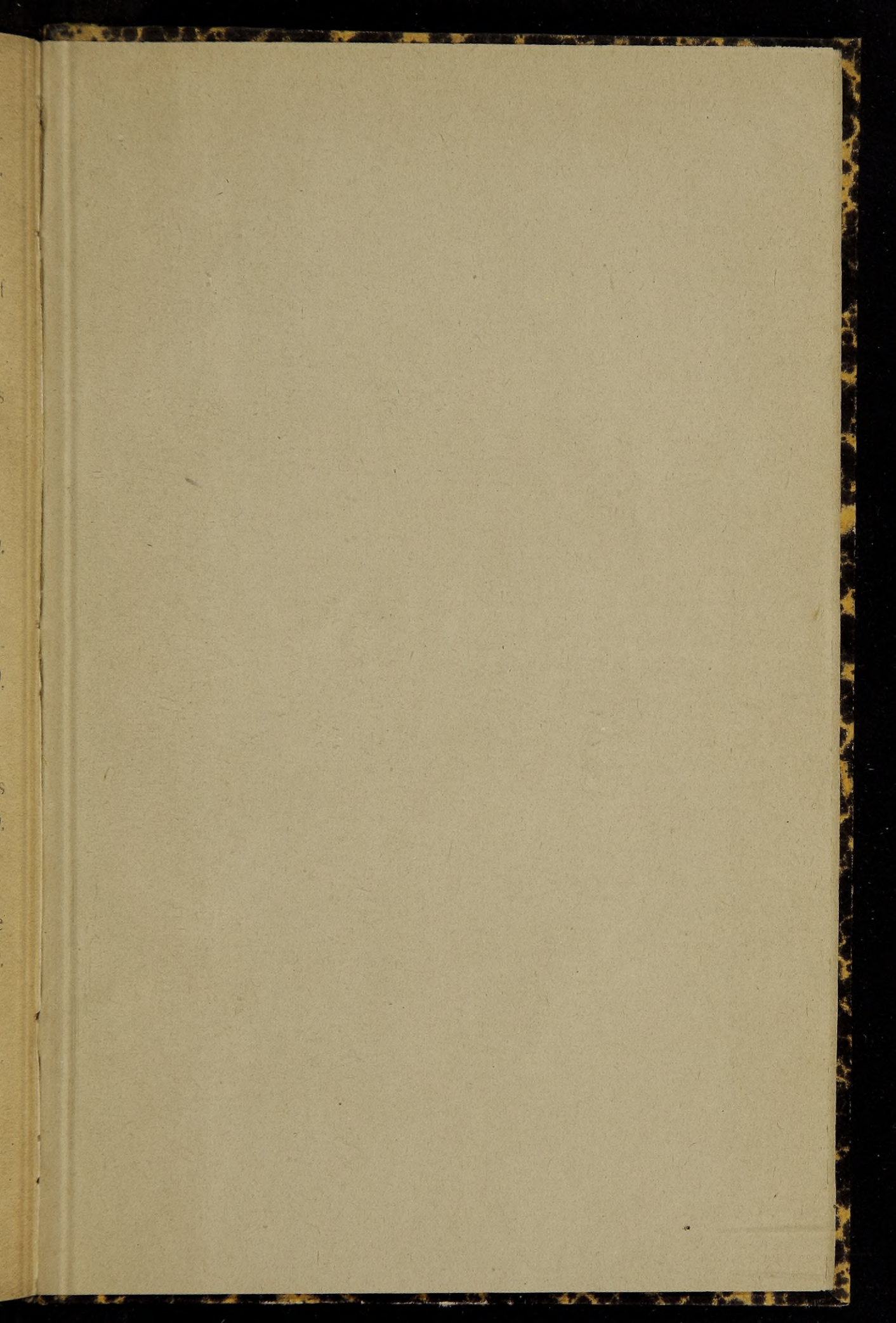
Karna. Romantiserad skildring från Ryssarnes härjningar i trakten af Södertelje 1719. Af **J. O. Åberg.** 75 öre.

Brottets Lön. Romantiserad skildring från Ryssarnes härjningar i Norrbotten 1721. Af **J. O. Åberg.** 75 öre.

I Frihamn. Romantiserade skildringar från senaste hälften af sjuttonhundratalet. Af **J. O. Åberg.** 1,50.

Gustaf Adolf och Ebba Brahe. Historisk-romantisk skildring. 50 öre.

Bälinge Länsman. Skizz från 1719. 50 öre.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400875454